

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KËSHILLI KOMBËTAR I TERRITORIT

MIRATOHET

KRYETAR I K.K.T.

Z. EDI RAMA

MINISTER I INFRASTRUKTURËS DHE ENERGJISË

ZNJ. BELINDA BALLUKU

Kryetar i Këshillit Bashkiak

Z. KUJTIM MUSHI

Miratuar me Vendim të Këshillit Bashkiak

Nr. 57, Datë 18.12.2020

Kryetar i Bashkisë

ZNJ. LUIZA MANDI

PLANI I PËRGJITHSHËM KOMBËTAR I BASHKISË LIBOHOVË

PLANI I ZHVILLIMIT

Miratuar me Vendim të Këshillit Kombëtar të Territorit Nr. 5, Datë 28.12.2020

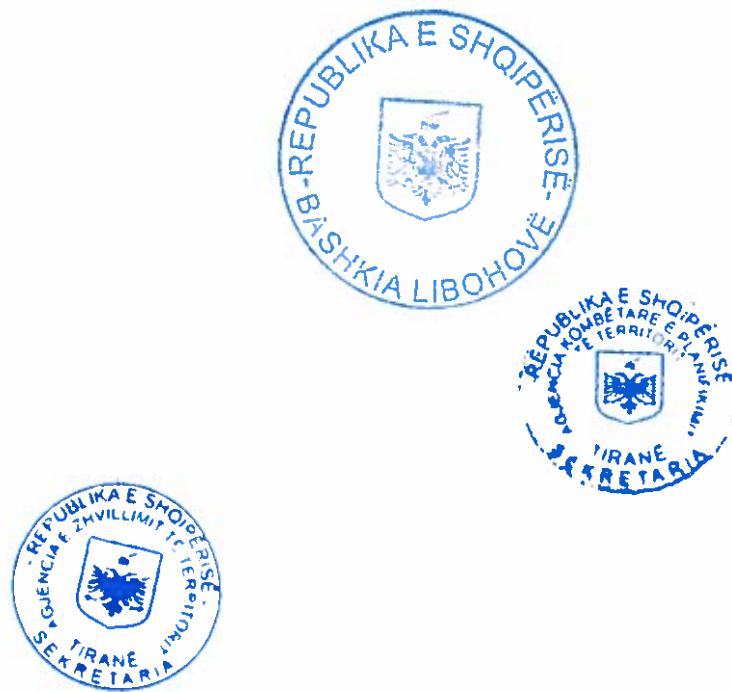
Sektori i Shërbimit Urban: Foto Mangllara

STUDIO KONSULENTE: Studio "DEA". Nr. Liç 4919/10

Bashkia Libohovë

Plani i Përgjithshëm Vendor Plani i Zhvillimit të Territorit

Përbajtja

1 Plani i propozuar i zhvillimit të territorit	4
1.1 Ndarja e territorit në sisteme territoriale dhe konvertimet e tyre	4
1.2 Ndarja e territorit në zona dhe njësi strukturore	6
1.3 Përdorimi i tokës sipas kategorive, nënkategorië dhe funksioneve	9
1.4 Zonat dhe objektet e rëndësishëm kombëtare	15
1.4.1 Trashëgimia natyrore	16
1.4.2 Trashëgimia kulturore dhe zonat mbrojtëse	17
1.4.3 Parashikime dhe udhëzime për mbrojtjen e trashëgimisë natyrore e kulturore	18
1.4.4 Mbrojtja dhe ruajtja e pasurive kulturore të paluajtshme	19
1.4.5 Udhëzime për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore jo monument	20
1.4.6 Ligji i ri për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë	22
1.5 Zonat kryesore të zhvillimit ekonomik e urban	22
1.6 Tipologjite e propozuara hapësinore	25
1.7 Mënyrat e ndërhyrjes në territor	27
1.8 Njësitet që i nënshtrohen hartimit të PDV-së	29
1.9 Instrumentet për drejtimin e zhvillimit	30
1.10 Parashikimet demografike dhe strehimi	30
2 Plani i shërbimeve dhe infrastrukturave publike	33
2.1 Rrjeti rrugor	33
2.1.1 Koordinimi i trafikut	36
2.1.2 Lëvizja e këmbësorëve dhe çiklistëve	36
2.2 Transporti publik	38
2.3 Rrjeti i furnizimit me ujë të pijshëm	38
2.4 Sistemi i integruar i kanalizimeve dhe trajtimit të ujrale të ndotura	39
2.5 Rrjeti i furnizimit me energji elektrike	41
2.5.1 Ndriçimi publik	42
2.6 Telekomunikacioni	42
2.7 Menaxhimi i mbetjeve	43
2.8 Plani për hapësirat publike dhe shërbimet sociale	45
2.8.1 Hapësirat publike	45
2.8.2 Edukimi	49
2.8.3 Shërbimi shëndetësor	50
2.8.4 Varrezat	51
2.8.5 Mbrojtja kombëtare, civile kundër zjarrit	52
3 Plani i mbrojtjes së mjedisit	52
3.1 Mbrojtja e peizazhit natyror e urban	53
3.2 Mbrojtja e burimeve ujore	54
3.3 Mbrojtja e biodiversitetit dhe shtimin e hapësirave të gjelbra	55
3.4 Përmirësimi i cilësisë së ajrit	56
3.5 Masa për trajtimin e zonave problematike mjedisore	57
3.6 Mbrojtja e tokës bujqësore, pyjeve, kullotat	58
4 Plani i Veprimeve për zbatimin e PPV-së	59
4.1 Plani i veprimit / Fazat e zbatimit për zhvillimin e planit	59

4.2 Plani I Investimeve Kapitale	66
4.2.1 Analiza Financiare 2013-2018	66
4.2.2 Të ardhura	66
4.2.3 Shpenzime	68
4.2.4 Teprica operative neto	69
4.2.5 Investimet e Bashkisë Libohovë	69
4.2.6 Investime Afatgjatë	85
4.3 Ndryshimet e nevojshme në kuadrin ligjor dhe administrativ në nivel vendor	86
4.4 Treguesit e monitorimit të zbatimit të planit	87
4.5 Faktorët që mund të shkaktojnë rishikim të PPV-së apo pjesëve të saj	88
4.6 Përcaktimet kryesore për termat e referencës për Planet e Detajuara Vendore dhe Planet Sektoriale	89
5 Kapacitetet institucionale	93
5.1 Vlerësimi i nevojave për personel të kualifikuar dhe logistikë	93
5.2 Rishikimi i nevojave të bashkisë për ristrukturim	97
5.2.1 Ristrukturimi i Sektorit të Shërbimit Urban	98
5.3 Zhvillimi i kapaciteteve dhe marrëveshjet e zbatimit	100
6 Konsultime me palët e interesa	103
6.1 Dëgjesë publike për Planin e Zhvillimit dhe Rregulloren e Planit	103
6.2 Raporti i Forumit për Bashkërendimin e Planifikimit në nivel Vendor	104

1 Plani i propozuar i zhvillimit të territorit

1.1 Ndarja e territorit në sisteme territoriale dhe konvertimet e tyre

Një nga objektivat e Planit të Përgjithshëm Vendor (PPV) është drejtimi i zhvillimit të sistemit urban të banimit dhe harmonizimi i tij me 4 sistemet e tjera në funksion të një zhvillimi të qëndrueshëm dhe afatgjatë. Në këtë kontekst, ruajtja, mënyra e përdorimit dhe, sipas rastit, konsolidimit të sistemeve të tjera territoriale janë pjesë e këtij objektivi. Pikërisht për qëllime planifikimi dhe menaxhimi, territori ndahet në 5 sisteme territoriale, të cilat përcaktohen në nivel makroplanifikues që në Strategjinë e Zhvillimit të Territorit dhe detajohen përmes Planit të Zhvillimit të Territorit dhe Rregullores së PPV-së. Propozimet territoriale të prezantuara në Strategjinë e Zhvillimit të Territorit të bashkisë Libohovë, të detajuara në këtë dokument, janë reflektuar edhe në sistemet territoriale të propozuara, sipas përcaktimeve të Rregullores së Planifikimit të Territorit si më poshtë:

Sistemi urban

Ky sistem përbën tërësinë e të gjitha strukturave të ndërtuara të pranishme dhe të planifikuar në territor. Në krahasim me vlerën ekzistuese të sipërfaqes së këtij sistemi, plani propozon një rritje prej 34.32 Ha ose 7.23%. Kjo rritje vjen kryesisht përfekt të mbushjes urbane në disa zona urbane ku ekziston tendencia për zhvillim. Konvertimet në sisteme urbane në këto raste kanë qenë nga sistemet bujqësore apo nga ato natyrore, të cilat duke patur parim mbrojtjen dhe konsolidimin e tokës bujqësore apo natyrore, është përgjedhur konvertimi në toka me bonitet të ulët. Territore me sipërfaqe relativisht të vogël, të vendosura në pjesët periferike të zonave urbane I janë nënshtuar procesit të konvertimit në sistem urban, përfshirë në këtë sistem ndërtesa ekzistuese apo përfshirë krijuar mbushje urbane në ato qendra të banuara ku është e nevojshme.

Sistemi infrastrukturor

Ky sistem përmban rrjetet kryesore të infrastrukturës, në nivel kombëtar dhe në nivel vendor. Përsa i përket sistemit infrastrukturor janë propozuar ndërhyrje rehabilituese pothuajse në të gjithë territorin e bashkisë. Rrjeti i transportit rrugor, infrastruktura e ujësjellësit si edhe ajo elektrike kanë nevojë përfshirë mirëmbajtje dhe pjesërisht përikuonstruksione. Përsa i përket rrjetit të kanalizimeve të ujërave të zeza propozohen ndërhyrje më të konsiderueshme, ku përfshirë disa zona urbane propozohet rehabilitimi dhe sjellja sipas standardeve e gropave septike dhe në disa zona të tjera, ku edhe numri i popullsisë është më i lartë propozohet të ngrihet rrjeti infrastrukturor i kanalizimeve. Ky sistem ka pësuar ulje me 49.32 Ha ose 29.50% dhe është i përbërë pothuajse tërësisht nga infrastruktura e transportit rrugor, përfshirë se rrjetet e tjera infrastrukturore janë nëntokë. Planika propozuar përmirësim të akseve rrugore Polican - Sheper - Nivan - Ndëran - Topovë - Fusha e Çajupit, si edhe Doshnicë – Leskaj, të nevojshëm përfshirë një akses më të lehtë përf

zonat rurale të njësisë administrative Zagorie. Kjo ulje ka ndodhur për shkak të metodologjisë së zbatuar për procesin e kategorizimit dhe ndarjes së territorit në njësi strukturore, ku edhe pse rrjeti rrugor është ekzistues, ai është përfshirë brenda njësive të cilat i përkasin një sistemi tjetër, duke u llogaritur si Kshr. Kjo metodologi është zbatuar kryesisht brenda qendrave urbane për rrugët e kategorisë E ose F.

Sistemi bujqësor

Bujqësia dhe blegtoria përbëjnë sektorin kryesor ekonomik lokal edhe pse ajo karakterizohet nga problematikat që vijnë si pasojë e një serie problemesh. Sipërfaqja e tokës bujqësore është shumë e kufizuar për shkak të terrenit të thyer kodrinor malor të territorit. Ky sistem ka pësuar ulje me 13.63 Ha ose 0.26%. Arsyja e uljes së kësaj sipërfaqeje ka të bëjë kryesisht me procesin e mbushjes urbane të propozuar për zonat urbane apo të zgjerimit të tyre, periferitë e të cilave kufizohen me tokë bujqësore. Tokat ku është kryer ky konvertim janë përgjedhur kryesisht me bonitet të ulët. Nga Strategjia Territoriale në këtë sistem është propozuar ngritja e qendrave të magazinimit të bimëve medicinale në Zhej dhe Nivan si edhe pikat frigoriferike për produktet blegtoriale në fshatrat Sheper dhe Topovë.

Sistemi ujor

Resurset ujore sipërfaqsore në këtë bashki përbëhen nga rrjeti hidrografik të cilin do ta trajtojmë shkurtimisht. Lumenjtë kryesore që përshkojnë bashkinë janë lumi i Zagorisë dhe lumi i Suhës degë të lumit Vjosë. Në këtë bashki dy degët e lumit Drinos, lumi i Suhës dhe lumi i Zagorisë janë arteriet kryesore të cilat kalojnë në juglindje - veriperëndim dhe verilindje - jugperëndim të bashkisë. Sistemi ujor ka pëson ndryshime në sipërfaqe si rezultat i klasifimit të Rezervuarit të Bulos në funksion të bujqësisë për vaditje të tokave bujqësore. Përsa i përket këtij sistemi plani propozon rehabilitimin e brigjeve lumore, parandalimin e zhvillimit në afërsi të brigjeve si edhe ngritjen e fushatave ndërgjegjësuese për pastrimin dhe mirëmbajtjen e trupave ujore.

Sistemi natyror

Sistemi natyror mbizotëron në krahasim me sistemet e tjera, duke zënë rreth 78.6% të territorit të bashkisë Libohovë. Relievi i territorit të bashkisë është i larmishëm, mbasi ndërthuren vargjet malore, grykat e qafat me luginat e ndryshme. Në lindje, territori kufizohet me vargun malor të Nemërçkës, ndërsa nga perëndimi kufizohet me vargun malor të Malit të Gjerë. Drejtimi i përgjithshëm i këtyre vargmaleve është jug-lindje veri-perëndim ku në mes të tyre vendoset lugina e Drinosit. Territori ku shtrihet kjo bashki është tepër i thyer. Vargu malor i Nemërçkës ka maja mjaft të larta ku maja më e lartë është ajo e Dhëmbelit në lindje të fshatit Koncka me kuotë 2064 m. elementi më i rëndësishëm natyror që ndodhet në territorin e bashkisë është Parku Natyror Rajonal i Zagorisë. Ky sistem pëson një rritje prej 28.04 Ha ose 0.16%. Kjo rritje në sipërfaqen e sistemit natyror ka ndodhur kryesisht përfaktin e metodologjisë së përdorur në sistemin infrastrukturor si edhe për

mbushjen urbane të zonave periferike të banimit. Përsa i përket Parku Natyror Rajonal të Zagorisë, vepron Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura. Përsa i përket pjesës tjetër të territorit të këtij sistemi, plani propozon mbrojtjen rigorozë të tij, duke u marrë masa për mbrojtjen ndaj zjarrit, parandalimin e erozionit apo fushatave ndërgjegjësuese për ruajtjen e tij.

Table 1: Sistemet territoriale në bashkinë Libohovë sipas sipërfaqës dhe përqindjes (Përpunoj: Dea Studio)

Sistemi	Ekzistues Ha	Ekzistues %	Propozuar Ha	Propozuar %	Ndryshimi Ha	Ndryshimi %
Bujqësor	5217.66	22.59	5204.04	22.53	-13.63	-0.26
Infrastrukturor	167.16	0.72	117.84	0.51	-49.32	-29.50
Natyror	17095.64	74.01	17123.67	74.13	28.04	0.16
Ujor	145.63	0.63	145.63	0.63	0.00	0.00
Urban	474.76	2.06	509.08	2.20	34.32	7.23

Përsa i përket llojeve të konvertimeve të shpjeguara më sipër, ato janë sipas tabelës:

Sistemi	Konvertimi	Siperfaqa Ha
Bujqësor	Infrastrukture	0.31
Bujqësor	Urban	53.46
Infrastrukturor	Bujqësor	11.91
Infrastrukturor	Natyre	20.58
Infrastrukturor	Urban	18.02
Natyror	Infrastrukture	0.89
Natyror	Urban	23.14
Urban	Bujqësor	28.24
Urban	Infrastrukture	0.59
Urban	Natyre	31.49

1.2 Ndarja e territorit në zona dhe njësi strukturore

Komponenti themelor i Planit të Zonimit është harta e propozuar e përdorimit të tokës. Çdo zonë e propozuar, përfshin parimet e zhvillimit, që do të shprehet në formën e rregullores. Një qasje sistematike, e cila merr në konsideratë një sërë parimesh udhëzuese, normash ekzistuese, si edhe kufizimet kryesore në nivel kombëtar, është hartuar për të mbështetur procesin e zonimit dhe për të minimizuar zgjedhjet arbitrale, duke synuar paralelisht planifikimin e një sërë rregullash të thjeshta dhe të zbatueshme, në përputhje me legjislacionin kombëtar, i cili do të lehtësoje procesin e zbatimit.

Parimet gjithëpërfsirëse të zonimit. Parimet e procesit të zonimit, të përdorura në krijimin e Planit të Zonimit, kanë marrë parasysh evolucionin historik të zonës, si edhe diferencimin gjeografik dhe morfolojinë e territorit. Në të njëjten kohë, procesi i zonimit përfshin edhe filozofinë e qendrueshmërisë, të miratuar në nivel global me konsideratë të veçantë në udhëzimet e politikave kombëtare dhe praktikat e suksesshme të ndjekura në vendet evropiane. Parimet e zhvillimit të qendrueshëm hapësinor përpiken të krijojnë barazi dhe drejtësi brenda zonës së planifikimit, duke ruajtur edhe rritjen e potencialit të zhvillimit për brezat e ardhshëm. Një detyrë e rëndësishme në procesin e zonimit është identifikimi dhe propozimi i zonave urbane dhe rurale të zgjerimit për çdo njësi të zonës së studimit, si edhe përcaktimi i zonave të reja të zhvillimit. Kjo nënkupton një seri vendimesh që janë të bazuara në:

- Vizionin hapësinor për zhvillimin e ardhshëm në bashkëpunim me Bashkinë.
- Identifikimin e nevojave programore në bazë të parashikimeve shkencore, adaptimin e standardeve kombëtare dhe praktikat më të mira ndërkombëtare.
- Detajimin e hollësishëm të tokës për çdo lokalitet në studim.
- Planifikimin ekzistues dhe rregulloren e kufizimeve.

Mënyra se si faktorë të ndryshëm janë marrë në konsideratë në procesin e zonimit të ndarjeve të zonave dhe njësive strukturore, shpjegohet si më poshtë:

Modelet primare të përdorimit të tokës. Kjo përfshin evidentimin e përdoruesve primarë të tokave, që ndodhen në nënndarjet ekzistuese në nivel rajonal, duke përfshirë të gjithë territorin e Bashkisë. Një klasifikim i parë është bërë ndërmjet tokës urbane dhe asaj jourbane, bujqësore dhe sistemeve natyrore të zonës së planifikimit. Zona është identifikuar fillimisht sipas përdorimit kryesor të tokës dhe në rastet kur mbizotëron një larmi përdorimesh, duhet të bëhen nënndarje të tjera, që korrespondojnë me përdorimin ekzistues.

Përveç faktorëve të mësipërm, ndarja e zonave dhe përcaktimi i zonave të zhvillimeve të reja, si edhe zonat e reja të zgjerimit, janë bazuar në parimet e mëposhtme duke marrë në konsideratë udhëzimet ekzistuese dhe praktikat më të mira të vlerës universale, si më poshtë vijon:

Përqendrimi i zhvillimit

Zonimi mbështet një numër të kufizuar polesh zhvillimi, të identifikuar aktualisht me ndikim të ulët, duke respektuar nevojën primare për të ruajtur vlerën e një pejsazhi thelbësisht të paprishur dhe të pazhvilluar në shkallë rajonale. Zonimi synon në këtë mënyrë të shhangë zhvillimet sporadike (të shpërndara, autonome), që ndikojnë në natyrën e virgjër të pejsazhit në tërësi të bashkisë dhe që komprometojnë vlerën e saj të përgjithshme duke kufizuar përfitimët potenciale në ato ekonomike.

Racionalizimi i zhvillimeve ilegale

Zonat e zgjerimit urban janë përcaktuar në mënyrë të tillë që të mundësojnë lehtësimin, racionalizimin dhe konsolidimin e zhvillimit ekzistues sporadic, dhe/ose të paligjshëm në

përputhje me kërkeshat e Qeverisë së Republikës së Shqipërisë, të politikës së planifikimit bregdetar, strategjive dhe planeve, si edhe me skemat përkatëse të planifikimit.

Përdorimi ekonomik i infrastrukturës

Zonimi mbështeti zhvillimin ekonomik të infrastrukturës ekzistuese dhe asaj të propozuar, pa shkaktuar dëmtime gjatë përdorimin.

Homogeniteti i zonave

Zonimi siguron rregulla të plota në mënyrë të thjeshtë, që do të jenë të lehta për t'u zbatuar. Shkalla e zonave ka marrë parasysh:

- Sigurimin e një zone të një madhësie absolute, në mënyrë që të shmanget një strukturë e fragmentuar urbane dhe rregulloreje të komplikuar, duke ruajtur korrektësinë brenda morfolojisë urbane.
- Të mund të përgjithesojë përdorimin sipas përdorimit kryesor në çdo zonë. Për shembull, një zonë rezidenciale do të jetë përshkruar si një zonë homogjene, pa pasur nevojën për të detaujar në një hartë të përdorimit të tokës hapësirat publike të hapura, zonat e parkimit që gjenden brenda tij, etj.

Sisteme të ndryshme territoriale

Duke u bazuar në VKM 686, zonat dhe njësitë strukturore duhet të përfshijnë të kufijtë e vet vetëm 1 lloj sistemi. Në momentin kur kemi dy elementë territorialë të cilët I përkasin sistemeve të ndryshme, në atë pikë vendoset edhe kufiri ndarës I zonës dhe njësisë strukturore.

Lloje të ndryshme të përdorimit të tokës

Edhe brenda të njëjtë sistem, janë kryer zonimet e territorit nëse elementë të ndryshëm I përkasin përdorimeve të ndryshmë të tokës. Nësë brenda një zone urbane, kemi sipërfaqe banimi dhe industri, kufiri ndarës I tyre bëhet edhe kufiri I njësive strukturore.

Kufijtë e zonave kadastrale dhe ndarjes së pronësisë

Atje ku ka patur informacion dixhital si edhe ku ka qenë e mundur, si element orientues për ndarjen e kufijve të zonave dhe njësive strukturore është mbajtur edhe kufiri I zonave kadastrale dhe I parcelave të pronësisë.

Llojet e ndryshme të kushteve të zhvillimit të parashikuara për zonat urbane

Nësë brenda një zone urbane, me funksion primar banimin, është venë re një diferencim në presionin e zhvillimit, psh tendeca është për zhvillim më të lartë në një zonë dhe më e ulët në një zonë tjeter, këto hapësira janë ndarë në njësi strukturore më vete.

Zhvillimi ose konservimi i propozuar i zonave natyrore, bujqësore, ujore

Mënyra e ndërhyrjes në territor është gjithashtu një faktor përcaktues I kufijve territoriale të zonave dhe njësive strukturore. Një hapësirë e cila propozohet për konservim ka ndarje dhe kushte zhvillimi të ndryshme me një hapësirë e cila është propozuar për Rizhvillim.

Ejojet e ndryshme të ndërhyrjeve në infrastrukturë

Llojet e ndryshme të ndërhyrjeve në sistemin infrastrukturor, e kryesisht në infrastrukturën e transportit rrugor kanë qenë gjithashtu faktorë përcaktues të ndarjes së kufijve. Nësë një segment rrugor është propozuar për zgjerim dhe një pjesë tjeter e tij është propozuar për

rikonstrukcion atëherë ato kanë kushtë të ndryshme zhvillimi dhe rrjedhimisht njësi strukturore të ndryshme.

Kushtëzimet e ardhura nga ligjet kombëtare dhe sektoriale

Në zonat të cilat kanë rëndësi kombëtare siç janë Zonat e mbrojtura, pasuritë kulturore dhe monumentet e natyrës, apo elementët e tjerë përjashtues të territorit, zhvillimet kushtëzohen sipas legjislacioneve përkatëse, duke mbajtur në konsideratë edhe zonat e tyre buferike.

Projektet e propozuara të cilat zbërthejnë Vizionin e zhvillimit të bashkisë

Pozicionimi strategik në territorin e bashkisë edhe i projekteve të propozuara në dokumentin e Strategjisë Territoriale ka qenë faktor kushtëzues i ndarjes së zonave dhe njësive strukturore.

Elemente ndarës territorialë

Kufizimi nga rrjeti rrugor kryesor ekzistues dhe/ose i propozuar, dhe sipas rastit edhe nga kufizues të tjerë natyralë e artificialë, të cilët krijojnë elemente me karakter qartësisht të matshëm në territor, dhe sipas rastit përfshijnë linja hekurudhore, vija ujore, lumenj, kanale të hapura, breza sanitarë, dhe të tjera të kësaj natyre.

1.3 Përdorimi i tokës sipas kategorive, nënkatgoritë dhe funksioneve

Bazuar në mjetet metodologjike të paraqitura më lart, përkufizimet e 22 kategorive bazë të tokës janë kryer duke përdorur përcaktimet sipas VKM Nr. 686 të datës 22.11.2017, "Pëmiratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit" e ndryshuar. Sistemi i klasifikimit të zonave të përdorimit të tokës është analizuar më tej nëpërmjet nënkatgorive brenda çdo zone të përdorimit të përgjithshëm të tokës, në lidhje me destinacionin e tij të dëshiruar. Për të siguruar realizimin e objektivave të përcaktuara në vizionin për zhvillimin e territorit, PPV përcakton gjithashtu kategoritë dhe nënkatgoritë sipas përdorimit të propozuar të tokës për secilën nga njësitat strukturore të përcaktuara, si më poshtë:

Table 2_Kategoritë e përdorimit të tokës (Burimi: DEA Studio)

	Kategoria	Sip ha	%
1	A.Banim	456.28	1.98%
2	AS.Arsim	0.94	0.00%
3	B.Toke Bujqesore	4885.46	21.15%
4	BA.Bujqesi + Banim	47.55	0.21%
5	EB.Ekonomi Bujqesore	57.28	0.25%
6	IB.Infrastrukture Bujqesore	213.75	0.93%
7	IE.Industri Ekonomi	22.90	0.10%
8	IEN.Infrastrukture Energjitike	0.08	0.00%
9	INT.Infrastrukture Transporti	108.39	0.47%
10	IS.Institucionale	2.45	0.01%
11	ITK.Infrastrukture Telekomunikacioni	0.39	0.00%

12	IUK.Infrastrukturre Ujesjelles - Kanalizime	8.98	0.04%
13	M.Monumente	6.28	0.03%
14	N.Toke Natyrore	17123.67	74.13%
15	S.Sherbime	4.46	0.02%
16	SH.Shendetesi	0.34	0.00%
17	SHA.Aktivitete Shoqerore & Argetimi	9.44	0.04%
18	U.Ujera	145.63	0.63%
19	V.Varreza	4.99	0.02%
20	ZU.Zona ushtarake	1.02	0.00%

Përkufizime dhe propozime të lidhura me kategoritë e përdorimit të tokës përshkruhen më poshtë:

1. N_Sistemi Natyror

Nënndarjet bazohen në respektimin e të gjitha rregulloreve përkatëse kombëtare dhe kufizimeve ligjore, në lidhje me zonat natyrore. Në veçanti:

Zonat e mbrojtura natyrore sipas ligjit 81, datë 04.05.2017 "Për Zonat e Mbrotjura" dhe zonat e mbrojtura të propozuara, duhet të përjashtohen nga zhvillimet/ndërtimet e banesave dhe turizmit, sipas rregullores së këtij Ligji; kufizime të ngashme aplikohen për burimet ujore, që mbrohen nga Ligji 8093/1996.

Përdorimi N- Tokë natyrore, përfshin, sipas përcaktimeve të ligjeve për mjedisin dhe biodiversitetin, zonat e mbrojtura dhe monumentet e natyrës, pyjet, kullotat dhe tokat e pafrtshme.

Sistemi Natyror formohet nga bashkimi i territoreve me kategori bazë përdorimi toke, sipas përcaktimeve të mëposhtme:

1. "**Tokë natyrore (N)**" përfshin territoret natyrore, si: pyje, kullota, livadhe, shkurre e të tjera, të paprekura nga aktiviteti njerëzor. Nënkategori e kësaj kategorie përdorimi toke janë: N1_Pyje; N2_Kullotë; N3_Livadh; N4_Shkurre, N5_Tokë pa frut.
2. "**Natyre dhe argëtim (NAR)**" përfshin territoret natyrore, infrastrukturat ekologjike në funksion të aktivitetit njerëzor në natyrë, si: parqe, plazhe, shtigje dhe strukturat në funksion të ekoturizmit. Nënkategori e kësaj kategorie përdorimi toke janë: NAR1_Park Natyror; NAR2_Plazh; NAR3_Shtigje; NAR4_Eokturizëm.

Sipërfaqet me përdorim N-Tokë natyrore, siç tregohen edhe në hartën e propozuar për përdorimin e tokës, janë të përqëndruara kryesisht në njësítë administrative Libohovë dhe Qendër Libohovë. Sipërfaqen më të madhe në këtë kategori e zënë Shkurret dhe Toka pa frut. Njësia administrative e Zagorisë, përbëhet kryesisht nga NAR1_Parku Natyror Rajonal I. Zhvillimi I tij përcaktohet nga legjislacioni përkatës dhe të gjithë ndarjet strukturore dhe përdorimet e lejuara të tokës vijnë sipas kufirit të miratuar të Zonës së Mbrotjura dhe përdorimeve të lejuara në të sipas VKM-së së shpaljes së Parkut Natyror Rajonal. Në të gjithë monumentet natyrore pjesë e territorit të bashkisë Libohovë, është së pështuas që niveli I parë i mbrojtjes. Elementë të veçantë, të tillë si shpella dhe pemët e lashta, janë përfshirë në këtë kategori.

2. B_Sistemi Bujqësor

Nënndarjet duhet të bazohen në respektimin e të gjitha rregulloreve përkatëse kombëtare dhe kufizimeve ligjore, në lidhje me tokat bujqësore.

Sistemi bujqësor përfshin këto kategori përdorimi toke, me përcaktimet respektive si më poshtë:

1. **"Bujqësi (B)"** përfshin tokat bujqësore me kultura të përhershme apo sezionale bujqësore, si dhe tokat djerrë, sipas legjisacionit përkatës. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: B1_Kultura të përhershme; B2_Kultura sezionale; B3_Tokë djerrë.
2. **"Infrastrukturë bujqësore (IB)"** përfshin infrastrukturën në shërbim të aktivitetit bujqësor që mundëson vaditjen dhe kullimin e tokave bujqësore. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: IB3_Infrastrukturë vaditjeje dhe kullimi.
3. **"Ekonomi bujqësore (EB)"** përfshin strukturat dhe infrastrukturat në funksion të ekonomisë bujqësore e blegtoriale, si dhe shërbimet e agroturizmit. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: EB1_Struktura në funksion të bujqësisë; EB2_Struktura në funksion të Blegtorisë; EB3_Agroturizëm.
4. **"Bujqësi - Banim (BA)"** përfshin banimin në funksion të aktivitetit bujqësor. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: BA1_Bujqësi – Banim.

Në territorin e bashkisë Libohovë, pjesë e sistemit territorial Bujqësi, mbizotëron kategoria e përdorimit të tokës B_Tokë bujqësore me Kultura sezionale si edhe Tokë djerrë. Tokat bujqësore të bashkisë Libohovë nuk janë shumë pjellore për shkak të morfologjisë shumë të thyer të terrenit të saj. Gjatë zonimit të territorit të bashkisë, janë shtuar njësítë me përdorim toke: Bujqësi-Banim. Në këtë klasifikim janë vendosur territorit në të cilat ka ndodhur zhvillimi sporadic i ndërtesave të banimit, brenda tokës bujësore dhe me largësi të caktuara nga njera-tjetra dhe që janë kryesisht në funksion të bujqësisë. Për arsyet e këtij karakteri ato nuk mund të përfshihen brenda zonës urbane.

3. IN_Sistemi Infrastrukturor

Kjo kategori i referohet të gjitha pjesëve të infrastrukturës për transportin, mbetjeve të ngurta dhe të lëngshme, furnizimin me ujë, naftës dhe gazit, biokarburanteve, komunikimt elektronik, furnizimit me energji elektrike, mbrojtjes së tokës nga erozioni dhe rrëshqitja dhe mbrojtjes kundër zjarrit, sipas legjisacionit të posaçëm.

Sistemi infrastrukturor përfshin këto kategori përdorimi toke, me përcaktimet respektive si më poshtë:

1. **"Infrastrukturë transporti (INT)"** përfshin infrastrukturat e transportit rrugor, hekurudhor, ujor, ajror dhe multimodal; rrjetet e përbëra nga linjat, stacionet dhe struktura të tjera në shërbim të tyre. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke

janë: INT1_Infrastrukturë rrugore; INT2_Infrastrukturë Hekurudhore; INT3_Infrastrukturë Transporti Ujor; INT4_Infrastrukturë Transporti Ajror; INT5_Infrastrukturë Multimodale.

2. "Infrastrukturë energetike (IEN)" përfshin infrastrukturat e prodhimit, transmetimit dhe shpërndarjes së energjisë elektrike nga burime hidrike, lëndë djegëse, eolike e diellore, si dhe infrastrukturat e gazifikimit, përfshirë linjat dhe strukturat mbështetëse. Nënkategorië e kësaj kategorie përdorimi toke janë: IEN1_Elektrike; IEN2_Hidrike; IEN3_Hidrokarbure; IEN4_Eolike; IEN5_Diellore.
3. "Infrastrukturë telekomunikacioni (ITK)" përfshin rrjetet, antenat dhe strukturat që mundësojnë telekomunikacionin. Nënkategorië e kësaj kategorie përdorimi toke janë: ITK1_Stacion Telekomunikacioni; ITK2_Antena.
4. "Infrastrukturë e ujësjellës – kanalizimeve (IUK)" përfshin rrjetet dhe strukturat në shërbim të furnizimit me ujë, kanalizimeve dhe trajtimit të ujërave të zeza. Nënkategorië e kësaj kategorie përdorimi toke janë: IUK1_Ujësjellës; IUK2_Kanalizime.
5. "Infrastrukturë menaxhimi mbetjesh (IMB)" përfshin strukturat në shërbim të grumbullimit, depozitimit dhe trajtimit të mbetjeve të ngurta. Nënkategorië e kësaj kategorie përdorimi toke janë: IMB1_Trajtim Mbetjesh; IMB2_Depozitim Mbetjesh.

Gategoria mbizotëruese në territor përsa i përket sistemit infrastrukturor është Infrastruktura e Transportit, ku mbizotëron nënkategorië e përdorimit të tokës Infrastrukturë Rrugore. Në % më të vogël gjendet në përdorimin e tokës edhe kategoria Infrastrukturë Menaxhim mbetjesh, falë prezencës së venddepositimeve ilegale të mbetjeve, të cilat janë propozuar për rehabilitim. Përsa i përket infrastrukturës së Ujësjellës-Kanalizimeve dhe asaj të Telekomunikacionit ato janë linja të shtrira nën tokë ose në ajër, duke sjellë që territoret ku shtrihen ato të kenë një kategori tjetër përdorimi toke, e cila zakonisht mund të jetë Infrastrukturë Transporti ose edhe pjesë e Sistemit Natyror, Bujqësor apo Urban.

4. U_Sistemi Ujor

Territoret që përfshihen në kategorinë ujëra përfaqësohen nga brigjet lumore dhe përrenj, sipas nënkategoriisë. Në këto zona është reptësisht i ndaluar çdo lloj zhvillimi.

Sistemi Ujor përfshin këto kategori përdorimi toke, me përcaktimet respektive si më poshtë:

1. "Ujëra (U)" përfshin të gjithë trupat ujorë: dete, laguna, kënetë, liqene, lumenj, përrenj e burime ujore, sipas legjisacionit përkatës. Nënkategorië e kësaj kategorie përdorimi toke janë: U1_Det; U2_Lagunë; U3_Kënetë; U4_Liqen; U5_Lumë; U6_Përrua; U7_Burim Ujor.

Në territorin e bashkisë Libohovë, mbizotëron nënkategorië e përdorimit të tokës Lumë, falë prezencës së lumit të Zagorisë dhe lumit të Suhës. Nënkategorië e tjera nuk gjejnë aplikim.

5. A_Sistemi Urban

Sistemi Urban përfshin këto kategori përdorimi toke, me përcaktimet respektive si më poshtë:

1. **"Banim (A)"** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksione dhe aktivitete të banimit. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: A1_Banim; A2_Banim dhe Shërbime.
2. **"Shërbime (S)"** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksionet dhe aktivitetet e shërbimeve tregtare, akomoduese dhe zyre. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: S1_Shërbime Akomodimi dhe Argëtimi; S2_Shërbime Tregtare dhe Biznesi.
3. **"Industri ekonomi (IE)"** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksionet dhe aktivitetet e industrisë së lehtë e të rëndë, si dhe funksione ekonomike komplekse. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: IE1_Industri e lehtë; IE2_Industri e Rëndë; IE3_Aktivitet Ekonomik Kompleks.
4. **"Institucionale (IS)"** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksionet dhe aktivitetet e administrimit publik, shërbimeve publike, sociale, diplomatike, financiare dhe fetare. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: IS2_Shërbim Publik; IS3_Shërbim Social; IS4_Shërbim diplomatik; IS5_Institucionale financiare; IS6_Institucion fetar.
5. **"Arsim (AS)"** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksionet dhe aktivitetet e arsimit në të gjitha nivelet: parashkollar, i ulët, I mesëm dhe i lartë, sipas legjislacionit përkatës. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: AS1_Arsim parashkollar; AS2_Arsim I Ulët; AS3_Arsim I mesëm; AS4_Arsim I lartë.
6. **"Shëndetësi (SH)"** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksionet dhe aktivitetet e shërbimit ambulator dhe spitalor, sipas legjislacionit përkatës. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: SH1_Shërbim ambulator; SH2_Shërbim spitalor.
7. **"Aktivitete shoqërore dhe argëtimi (AR)"** përfshin territore dhe struktura në shërbim të aktiviteteve kulturore e sportive, parqe dhe hapësira publike. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: AR1_Hapësira publike; AR2_Aktivitete kulturore; AR3_Aktivitete sportive.
8. **"Monumente kulturore (M)"** përfshin territore dhe struktura, pjesë të trashëgindise kulturore dhe historike. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: M1_Monumente kulture.
9. **"Zona ushtarake (ZU)"** përfshin territore dhe struktura ku kryhen funksionet dhe aktivitetet ushtarake, sipas legjislacionit përkatës. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: ZU1_Infrastrukturë ushtarake.
10. **"Varreza (V)"** përfshin territoret dhe strukturat në shërbim të varrezave. Nënkatgoritë e kësaj kategorie përdorimi toke janë: V1_Varrezë; V2_Varrëzë dëshmorësh; V3_Memorial.

Zonat Rezidenciale përbëjnë dhe pjesën më të madhe të territorit të urbanizuar të Bashkisë së Libohovës, duke përfshirë këtu zonat e shtëpive parësore dhe dytësore. Zonat rezidenciale përfshijnë një shumëllojshmëri tipologjish:

- Zonat ekzistuese urbane;

- Zonat e zgjeruara të propozuara për qendra urbane, për të mundësuar mbulimin e nevojave për zhvillim në të ardhmen;

Përdorimi i tokës dhe i strukturave në të për shërbime (S1), (S2), përfshin ato zhvillime të lejuara që bëhen për ofrimin e shërbimeve dhe infrastrukturave përkatëse, dhe ku sipas rastit jo më shumë se 10% e zonës dhe strukturave të saj shfrytëzohet për qëllime banimi, sipas sipërfaqes së ndërtimit.

Monumentet e trashëgimisë kulturore me vlerë të jashtëzakonshme rregullohen me anë të një zonimi të veçantë hapësinor dhe udhëzime shoqëruese, të nxjerra sipas Ligjit 9048/2003. Zona tampon e ruajtjes së pejzazhit prej 250 m, është për të siguruar ekzistencën e monumenteve të regjistruara si të tilla, duke iu referuar Ligjit 9048/2003.

Zonat me aktivitete ekonomike industriale krijojnë tipin e tretë të kategorisë së përgjithshme të përdorimit të tokës, që përfshin të gjitha zonat e urbanizuara të territorit të bashkisë Libohovë. Këto zona i përkasin aktiviteteve ekonomike që nuk duhet të shtrihen në zonat rezidenciale dhe/ose zonat për zhvillimin e turizmit.

Arsimi përfshin të gjitha trojet e rezervuara për institucionet arsimore apo institucionet ndihmëse në funksion te arsimit, ekzistuese dhe të propozuara. Propozimet, siç shpjegohen në kapitullin përkatës të këtij dokumenti, janë bërë duke u bazuar mbi analizën e gjendjes ekzistuese dhe evidentimin e nevojave për planifikimin e infrastrukturës arsimore, bazuar në parashikimet ligjore të VKM nr.686 datë 22.11.2017 "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit", e ndryshuar dhe legjisacionin sektorial përkatës. Në shumë raste duhet patur parasysh që sipërfaqja e trojeve të rezervuara për institucionet arsimore është disa herë më e vogël sesa sipërfaqja minimale e njësive strukturore të cilat përfshijnë edhe përdorime të tjera toke si Banim (A), Shërbime (S), etj.

Shëndetësia përfshin të gjithë sipërfaqet territoriale të rezervuara për institucionet shëndetësore apo strukturat ndihmëse në funksion të tyre.

Strukturat dhe territoret që përfshihen në kategorinë të veçanta, janë zona e varrezave publike, të dëshmorëve dhe varrezat e fshatrave, me kodin (V.1). Këto zona shoqërohen gjithmonë me zonën mbrojtëse buferike.

Nënkategorië e mësipërme, përsa i përket territorit të bashkisë Libohovë, janë të shpërndara si më poshtë:

	Nen kategorite	Sip ha	%
1	A1-Banim	407.22	1.76%
2	A2-Banim dhe Sherbime	49.06	0.21%
4	AR1-Hapesira Publike	9.32	0.04%
5	AR2-Aktivitete Kulturore	0.12	0.00%
5	AS1-Arsim Parashkollor	0.18	0.00%
5	AS2-Arsim i Ulet	0.19	0.00%
5	AS3-Arsim i Mesem	0.57	0.00%

8	B1-Kultura te Perhershme	394.29	1.71%
9	B2-Kultura Sezonale	4464.83	19.33%
10	B3-Toke Djerre	26.34	0.11%
11	BA1-Bujqesi - Banim	47.55	0.21%
12	EB1-Struktura ne Funksion te Bujqesise	23.07	0.10%
13	EB2-Struktura ne Funksion te Blegtorise	34.21	0.15%
14	IB3-Infrastrukture Vaditje dhe Kullimi	213.75	0.93%
15	IE1-Industri e Lehte	22.90	0.10%
16	IEN1-Elektrike	0.08	0.00%
17	INT1-Infrastrukture Rrugore	108.39	0.47%
18	IS2-Sherbim Publik	0.48	0.00%
19	IS6-Institucionet Fetare	1.97	0.01%
20	ITK2-Antena	0.39	0.00%
21	IUK1-Ujesjelles	8.98	0.04%
22	M1-Monument Kulture	6.28	0.03%
23	N1-Pyje	5643.97	24.43%
24	N3-Livadh	1036.36	4.49%
25	N4-Shkurre	2634.87	11.41%
26	N5-Toke pa frut	7808.48	33.80%
27	S1-Sherbime Akomodim dhe Argetimi	3.09	0.01%
28	S2-Sherbime Tregtare dhe Biznesi	1.37	0.01%
29	SH1-Sherbim Ambulator	0.34	0.00%
30	US-Lume	145.63	0.63%
31	V1-Varreze	4.95	0.02%
32	V2-Varreze Deshmoresh	0.04	0.00%
33	ZU1-Infrastrukture Ushtarake	1.02	0.00%

1.4 Zonat dhe objektet e rëndësisë kombëtare

Në bashkinë e Libohovës gjenden një sërë zonash dhe objektesh të rëndësisë kombëtare. Çështjet, zonat dhe/ose objektet e rëndësisë kombëtare, sipas përcaktimeve të nenit 7 dhe 9 të ligjit Nr. 107/2014 "Për Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit" dhe nenit 30 dhe 31 të VKM Nr. 686 datë 22.11.2017 "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit", përcaktohen nga Planet Kombëtare dhe/ose me miratim të KKT-së. Çështjet e rëndësisë kombëtare në territorin e bashkisë Libohovë janë:

Monumentet e natyrës dhe kulturës, të cilat mbrohen nga legjislacioni i posaçëm për mënyrën e shfrytëzimit do të marrin rëndësinë e duhur në mënyrën e trajtimit në këtë Plan. Respektimi i zonave buferike dhe rrezeve të përcaktuara për mbrojtjen nga ndërtimet të këtyre monumenteve do të pasqyrohet në hartat platformën GIS dhe në trajtimin e përdorimit të tokës. Përsa i përket pasurive kulturore, sipas Ligjit Nr. 27/2018 "Për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë". Zonat mbrojtëse të monumenteve janë të shpjeguara në Nenin 5, Pika 67. Ndërhyrjet në këto zona miratohen në Këshillin Kombëtar të

Trashëgimisë Kulturorë Materiale (KKTKM), sipas Nenit 77 “Ndërhyrjet e lejuara”, Pika {ç}, të ligjit Nr. 27/2018 “Për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë”. Në rastet kur objektet me status Monument Kulture, nuk kanë zonë mbrojtëse, janë subjekti i urdhërit të Ministrit të Kulturës, Nr. 297, datë 31.07.2015 “Për Shpalljen e Zonave të Mbrojtura të Monumenteve të Kulturës”.

Pyjet dhe shërbimi pyjor për tokën, për turizmin, për kullotat e lindur përmes menaxhimin e integruar të burimeve ujore dhe përmes mjedisin, mbrohet dhe rregullohet nga legjislacioni i posaçëm. Gjithashtu ruajtja e tokës bujqësore është parësore në trajtimin e këtij Plani, sidomos e tokës pjellore sipas legjislacionit të posaçëm për tokën bujqësore

Libohova përfaqëson një nga zonat e pasura me bimë eterovajore dhe medicinale dhe populata lokale ka një traditë të hershme në grumbullimin dhe përpunimin e bimëve medicinale. Grumbullimi dhe shitja e këtyre bimëve, ka përfaqësuar një nga burimet më jetike për banorët e kesaj zone. Rigoni, caji dhe sherebela janë bimet me karakteristike te flores se Libohoves, te cilat kane shume vlera kurative dhe kozmetike.

Varrezat, zonat ushtarake, objektet arsimore dhe shëndetësore janë përdorime të cilat përjashtohen nga zhvillim dhe planifikimi i zhvillimit territorial të tyre bëhet duke respektuar legjislacionin e posaçëm.

Çdo zhvillim në brigjet ujore, si dhe kufijtë e zonave mbrojtëse përkatëse përcaktohen nga legjislacioni i posaçëm dhe ky plan. Duhen mbrojtur burimet ujore të cilat përdoren për prodhimin e ujit të pijshëm, këto territori kanë zonë buferike brenda së cilës është e ndaluar të kryhet çdo lloj ndërtimi dhe shkarkimi, përvèç ndërtimeve përmes mbrojtjen e trupit ujor. Ndërtimi i veprave dhe i objekteve përmes shfrytëzimin e burimeve ujore dhe për parandalimin e veprimeve të dëmshme të ujit janë objekti i lejeve administrative ose koncesioneve. Është i ndaluar magazinimi i materialeve dhe lëndëve, që mund të shpëlahan në ujë dhe ndërtimi i objekteve të reja në zonat e kërcënua nga përmbytjet. Bashkia Libohovë laget nga lumi I Zagorisë, Suhës dhe Drinos.

Infrastrukturat gjithashtu mbrohen nga zhvillimi, si dhe rezervohet territori i mjaftueshëm në raste të parashikimeve apo projeteve përmes zgjerimin e tyre si psh rrugët, antenat, digat, rezervuaret etj. Rruja me rëndësi kombëtare që kalon në territoriin e bashkisë është aksi Gjirokastër – Libohovë – Polican – Zagori.

1.4.1 Trashëgimia natyrore

Bashkia Libohovë paraqet një larmishëmri asetesh natyrore. Në territoritet e bashkisë Libohovë gjendet një Park i Mbrojtur, dhe një sërë biomonumentesh, e gjeomonumentesh

të larmishme. Vlen të përmendet Fusha e Çajupit e ndodhur në zonën e Zagorisë dhe burimet e shumta ujore. Më poshtë janë listuar asetet e shpallura monument natyre.

- **Parku Natyror Kombëtar i Zagorisë** (*Park Natyror Kombëtar i shpallur më 02.05.2018*)
- **Gjeomonumente**
  - Qafa e Çajupit
  - Pylli i Gurtë, Nderan
  - Tarraca e Ndëranit
  - Vrimat e Konckës
  - Vithimat e Buretos
- **Hidromonumente**
  - Gurra e Nivanit
  - Burimi i Libohovës
  - Burimi i Nepravishtës
- **Biomonumente**
  - Venjat e Konckës
  - Rrapi i Libohovës
  - Gështenja e Nepravishtës
  - Rrapi i Ndëranit
  - Rrepet e shkollës së Sheperit
  - Lisat e Manastirit, Nivan
  - Rrepët e Nivanit.
  - Shkëmbi i Zhejtit

1.4.2 Trashëgimia kulturore dhe zonat mbrojtëse

Bashkia e Libohovës paraqet një pasuri të madhe të Trashëgimisë Kulturore. E shtrirë përgjatë luginës së Drinos, e cilësuar nga studiuesit si mrekullia arkeologjike e historike të Shqipërisë, bashkia Libohovë përbën një numër të shumtë asetesh të trashëgimisë kulturore e historike. Për të bërë të mundur ruajtjen e vlerave mjedisore, kulturore e peizazhistike të një sërë pasurish kulturore, lind nevoja e mbrojtjes së territorit përreth këtyre objekteve.

Zona mbrojtëse e të gjitha pasurive të shpallura, sipas Ligjit Nr. 27/2018 "Për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë" përbën: "Territorin e përcaktuar me kufij të qartë, jashtë qendrës

historike, ansamblit arkitektonik/urban, kompleksit arkitektonik dhe monumentit të kulturës, roli i së cilës është mbrojtja e vlerave të këtyre pasurive kulturore dhe sigurimi i dritës, perspektivës, peizazhit kulturor, shikimit, shijimit dhe përdorimit nga publiku.”

Ndërhyrjet në këto zona miratohen në Këshillin Kombëtar të Trashëgimisë Kulturore Materiale (KKTKM), sipas Nenit 77 “Ndërhyrjet e lejuara”, Pika {ç}, të ligjit Nr. 27/2018 “Për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë”.

Në rastet kur objektet me status Monument Kulture, nuk kanë zonë mbrojtëse, janë subjekt i urdhërit të Ministrit të Kulturës, Urdhër Nr. 297, datë 31.07.2015 “Për Shpalljen e Zonave të Mbrojtura të Monumenteve të Kulturës”. Po sipas këtij urdhëri, pika 4, Zonat e mbrojtura të shpallura me Urdhër të veçantë të Ministrit përgjegjës për trashëgiminë kulturore ose çdo autoritet tjetër të parashikuar, mbeten në fuqi, edhe pas hyrjes në fuqi të këtij Urdhëri.

Procedura e deklarimit për pasurinë kulturore bazohet në Ligjin Nr. 27/2018 “Për Trashëgiminë Kulturore për Muzetë”.

1.4.3 Parashikime dhe udhëzime për mbrojtjen e trashëgimisë natyore e kulturore

Në bashkinë Libohovë gjenden një sërë objektesh të cilat kanë rëndësi të veçantë si pjesë e pasurisë kulturore kombëtare. Duke u njojur me këto objekte dhe rëndësinë dhe vlerat e tyre, është e rëndësishme që Bashkia të ndërmarrë hapat e nevojshëm për të garantuar mbrojtjen e tyre, për të siguruar jetëgjatësinë dhe ruajtjen e promovimin e këtyre vlerave dhe mekanizma mbrojtës në shkallë kombëtare, rajonale dhe lokale. Edhe pse janë ndërmarrë disa hapa për mbrojtjen e këtyre objekteve, ka disa të tilla të cilat janë në gjendje të degarduar ose janë shkatërruar. Një rast i tillë është Ura e Hoshtevës, e cila është shkatërruar në Shkurt të vitit 2018 dhe lind nevoja e menjëherëshme për të ndërmarrë hapa në rikthimin e këtij objekti.

Përveç objekteve me rëndësi të trashëgimisë kulturore, të shpallura zyrtarisht si të tillë, ka edhe objekte të tjera me shumë vlera të cilat vlen të përmenden, dhe për të cilat duhen parashikuar mekanizma mbrojtës, veçanërisht në nivel lokal. Disa nga këto objekte janë Banesa e Myfti Bej Libohovës në qytetin e Libohovës, si dhe fshatrat tradicionalë të kësaj bashkie të tillë si Labova e Sipërme dhe e Poshtme si dhe fshati Sheper, i ndodhur në Zagori. Hapat e ndërmarrë në rastet e ndërhryjeve me qëllim rehabilitues janë si më poshtë:

- Përpilimi i projektit, bazuar në një rilevim të detajuar të objektit, zhvilluar nga ekspertët përkatës, duke përfshirë dhe planin e mirëmbajtjes së objektit.
- Bazuar në planin e zhvilluar, duhen hedhur hapat e duhur për të gjetur mekanizma financiarë për financimin e këtyre projekteve.
- Pasi financimi është siguruar, projekt i rehabilitimit duhet të tenderohet dhe duhen lejuar në konkurrim vetëm operatorët e specializuar e licensuar, nën mbikëqyrjen e ekspertëve

- Pas ndërtimit dhe rehabilitimit të projektit, bashkia dhe/ose grupet e tjera të interesit duhet të garantojne që të kryhet mirëmbajtja e nevojshme për të garantuar jetëgjatësinë dhe qendrueshmërine e objektit. Ky process duhet të përfshijë inspektimet të rregullta e të vazhdueshme të këtyre objekteve nga ana e bashkisë.

Hartimi i një Udhëzuesi për mbrojtjen dhe ruajtjen e objekteve me rëndësi në trashëgiminë kulturore

Fshatrat pjesë e territoreve të bashkisë Libohovë paraqesin vlera të jashtëzakonshme historike e kulturore në metodën ndërtimore, vlerat unike dhe pasuritë si ansamble urbane. Banesat tradicionale janë tepër të ngjashme me banesën karakteristike Gjirokastritë dhe i gjithë fshati ka vlera si ansambël urban. Si e tillë, është e nevojshme të hartohet një kod ndërtimi për këto vendbanime, i do të garantojë ruajtjen e vlerave dhe promovimin e tyre në funksion të zhvillimit të turizmit. Ky udhërrëfyes duhet hartuar nga bashkia Libohovë, me mbështetjen e institucioneve përkatëse qendrore të Trashëgimisë kulturore dhe duhet miratuar me vendim të Këshillit bashkiak. Sugjerohet që hartimi i këtij udhëzuesi të zhvillohet në bashkëpunim me bashkitë Dropull dhe Gjirokastër, për shkak të ngjashmërisë së metodës ndërtimore.

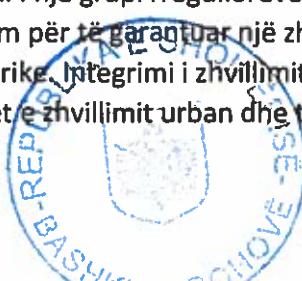
1.4.4 Mbrojtja dhe ruajtja e pasurive kulturore të paluajtshme

I gjithë territori i bashkisë Libohovë është i mirënjojur për pasuritë dhe vlerat e jashtëzakonshme kulturore, si rrejdhojë e vendbanimeve të hershme të kësaj zone dhe zhvillimit të hershëm të territoreve pranë luginës së Drinos. Si rrjedhojë, këto vlera histroiko-kulturore duhen mbrojtur me anë të disa mekanizmave. Përveç objekteve të shpallura monument kulture, mbrojtja e peizazhit kulturor dhe ndalimi i ndërtimeve jashtë hapësirave të përcaktuara të vendbanimeve.

Brendimi i zonës si një destinacion turistik duhet të shoqërohet me një sërë rregullash të mirëpërcaktuar për ndërtimet dhe zhvillimet e reja. Duhet garantuar ruajtja e peizazhit për të siguruar zhvillimin e një turizmi cilësor të qendrueshëm. Ndërtimet e reja duhen bërë në përputhje me një rregullore të mirëpërcaktuar arkitektonike dhe nuk duhet lejuar ndërtimi i objekteve të reja jashtë vendbanimeve tradicionale. Rekomandohet nxitja e studimeve të detajuara të planifikimit për zonat turstike me prioritet. Kjo duhet të jetë nismë e Bashkisë.

Është e nevojshme që të konsiderohet jo vetëm ruajtja e monumeve dhe objekteve me vlera të veçanta kulturore por edhe ruajtja e një zonë buferike përreth tyre, deri në të paktën 150 metra. Krijimi i një grapi rregullore, i miratuar me Vendim të Këshillit Bashkiak është tepër i rëndësishëm për të garantuar një zhvillim të qendrueshëm dhe ruajtje të vlerave kulturore e historike. Integrimi i zhvillimit sporadik në një strukturë të konsoliduar urbane, si dhe udhëzimet e zhvillimit urban dhe të ndërtimit të standardeve të projektimit.

Reabilitimi i ndërtimeve tradicionale do të përmirësojë cilësinë e ndërtimit dhe efikasitetin e energjisë në zonat e vendbanimeve. Riparimi dhe mirëmbajtja e rrjetave të infrastrukturës publike në këto zona do të garantojë përmirësimin e peizazhit dhe zhvillimin e turizmit.

Rekomandohet vendosja e rregullave morfolgjike, si pjesë e rregullave të planifikimit lokal në mënyrë që të rregullojë ndërtimin në pjesët historike të vendbanimeve dhe të monitorojë në mënyrë efektive zbatimin e tyre. Rehabilitimi i trashëgimisë kulturore do të ketë një efekt pozitiv në rritjen e ndërgjegjësimit mejdisor të popullatës për mbrojtjen e trashëgimisë.

1.4.5 Udhëzime për mbrojtjen e trashëgimisë kulturore jo monument

Për ndërhyrjet në objektet të cilat kanë statusin Monument Kulture, lind detyrimi ligjor për të adjekur kuadrin ligjor dhe rregulloret në fuqi. Ndërsa për ndërhyrjet në objektet jo monument kulture, por të cilat kanë rëndësi të veçantë si bartëse të vlerave historike e kulturore, apo si pjesë e ansambleve të cakuara historike e vendbanimeve tradicionale duhet të ndjekin rekomandimet e mëposhtme:

Objektet me rëndësi të veçantë historike e kulturore (pjesë e vendbanimeve tradicionale)

1. Ndërtimet e reja apo rikonstruksionet e objekteve ekzistuese pranë strukturave me rëndësi historike e kulturore, brenda ose jashtë vendbanimeve tradicionale, duhet të bëhen me të njëjtat materiale si strukturat ekzistuese. Këto materiale tradicionale janë guri vendas për muret, druri si element strukturor në muraturë si dhe për dyert e dritaret dhe rrasat e gurit për çatinë. Materialet duhet t'i përafrohen sa më shumë atyre tradicionale por duhet shmangur me çdo kusht mimetizimi i objekteve ekzistuese. Ndërtimet e reja duhet të reflektojnë qartë kohën e ndërtimit të tyre.
2. Lartësia e strukturave të reja ose e objekteve të rikonstruktuar brenda vendbanimeve tradicionale nuk duhet të kalojë lartësinë maksimale të objekteve ekzistuese (kryesisht, lartësia ekzistuese është 2-3 kate).
3. Ndërtimet e reja në vendbane tradicionale duhet të ruajnë proporcionet e objekteve ekzistuese përreth. Duhen shmangur ndërtimet masive, të cilët kanë shtrirje të gjërë duke dëmtuar peizazhin si dhe pamjen karakteristike të vendbanimit apo peizazhit. Ndërtesa më të mëdha mund të krijohen duke grupuar disa ndërtesa më të vogla me lidhje të brendshme mes tyre.
4. Objektet ekzistuese duhet të ruajnë elementët e tyre karakteristikë. Nuk duhet lejuar përdorimi i materialeve të reja në rikonstrukcionin e tyre (si psh. beton-arme përmuraturat, duralumin për dyert/dritaret si dhe duhen shmangur struktura metalike). Nuk duhen ndrshuar proporcionet ekzistuese: madhësia e dritareve, dyerve, shtëpijësia e çative. Nëse do të bëni ndryshime në fasadë, ato duhet t'i përshtaten përpasave tradicionale të dyerve, dritareve dhe elementeve të tjera.

5. Për dyert dhe dritaret e objekteve në vendbanime tradicionale, materiali i rekomanduar është druri. Duhen ruajtur dhe rindërtuar (aty ku është nevoja) qemerët ekzistues.
6. Nuk rekomandohet ndryshimi i strukturës së fasadave historike, duke mbyllur ose hapur dyer dhe dritare të reja apo ndërtuar elemente të reja (p.sh. Ballkone, strehë, shtesa) ose duke hequr elementet historike ekzistuese.
7. Në fasada, nuk rekomandohet përdorimi i ngjyrave të forta ose neon në fasadat e objekteve të vendbanimeve tradicionale, sepse jo vetëm kanë shkëlqim verbues, por edhe dëmtojnë dukshmërinë harmonike të rrugës dhe fshatit. Në rast se do të përdoren ngjyra, rekomandohet të bëhet në mënyrë të tillë që të ketë untiet dh harmoni në pamjen e përgjithshme të këtyre vendbanimeve. Ornamentet në gur në fasada, të cilat janë një tipar karakteristik i këtyre fshatrave dhe pjesë e rëndësishme e mureve të jashtme, duhet të trajtohen me kujdes dhe me njohuritë e nevojshme.
8. Rekomandohet përdorimi i bimësisë karakteristike të zonës dhe shëmangia e kulturave të reja.
9. Në rastet kur lind nevoja për të ndryshuar funksionin e një ndërtese në një biznes turistik, elementet e brendimit, si p.sh. tabelat, duhen përdorur në mënyrë të kujdeshshme, veçanërisht kur kemi të bëjmë me ndërtesa historike. Tabelat e dyqaneve duhen vendosur vetëm në fasadën e kateve përdhe dhe duhet të kenë madhësi proporcionale me objektin ekzistues. Sugjerohet përdorimi i materialeve si druri, dhe metali.
10. Këshillohet të përdoren teknika të përforcimit të përkohshëm aty ku nuk janë të mundura riparimet e menjëherëshme dhe të nxiten banorët për të mbrojtur këtë pasuri me anë të incentivave të caktuara sidomos në vendbanime si Labova e Sipërme dhe e Poshtme, Nepravishta dhe Sheperi.
11. Objektet e reja duhet të garantojnë ruajtjen e ansamblit urban tradicional dhe të mos kthehen në kërcënim për humbjen e vlerave tradicionale historike të këtyre objekteve. Në çdo rast, peizazhi arkitektonik duhet mbrojtur dhe promovuar.
12. Duhen krijuar mundësi për të incentivizuar banorët për ruajtjen e vlerave të këtyre objekteve dhe vendosjen e tyre në funksion të turizmit.
13. Nëpërmjet rritjes së ndërgjegjësimit për pasuritë që këto objekte paraqesin dhe mundësinë e shfrytezimit të tyre në funksion të zhvillimit të turizmit bazuar në historinë dhe vlerat lokale, Bashkia duhet të garantojë mbrojtjen dhe promovimin e vazhdueshëm të këtyre objekteve.

Hapësirat publike

1. Sheshet kryesore të vendbanimeve tradicionale duhen mbrojtur dhe duhen parashikuar projekte për rehabilitimin e tyre. Për rindërtimin e tyre duhen përdorur gurë tradicionalë. Të gjithë elementet përbërës të sheshit, të cilët i shtojnë vlerat historike duhen mbrojtur, rehabilituar që aty ku është e nevojshme rindërtuar. Për ndërhryjet në sheshet e vendbanimeve duhen bërë konsultimet e nevojshme me materialet ekzistuese

arkivore, si foto apo shkrime, duhet bërë një proces konsultimi me banorët e zonës si dhe duhet ndjekur nga institucionet përgjegjësë dhe ekspertët përkatës. Elementë të tillë janë: Rrapi i fshatit; objekte publike që vendosen në shesh si kisha/xhamia, bufeja e fshatit, shkolla dhe muzeu apo qendra kulturore; si dhe kroi i fshatit.

2. Nuk duhet shkatërruar kalldrëmi ekzistues në vendbanimet tradicionale por duhet mbrojtur e rehabilituar. Gurët për kalldrëm duhet të jenë nga guroret pranë fshatit. Nuk duhet përdorur beton për shtrimin, por rërë, në mënyrë që uji të mund të filtrojë.
3. Duhet ruajtur struktura ekzistuese e rrugëve e rrugicave ekzistuese si pjesë e ansamblit historik të fshatit. Çdo ndërhyrje e re duhet të reflektojë qartazi periudhën në të cilën është bërë.

1.4.6 Ligji i ri për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë

Ligji i ri Nr. 27/2018 "Për Trashëgiminë Kulturore dhe Muzetë", i miratuar më 27 qershor 2018, parashikon disa ndryshime në qasjen ndaj trashëgimisë kulturore. Qëllimi i këtij ligji është ruajtja, mbrojtja, vlerësimi dhe administrimi i trashëgimisë kulturore kombëtare, trashëgimisë kulturore muzeore, peizazhit, si kontribues në ruajtjen e kujtesës kombëtare, përfaqësimit material dhe të dukshëm të identitetit kombëtar, si shprehje e vlerave kulturore, si dhe nxitja e zhvillimit kulturor në vend, duke siguruar dhe parandalimin e trajtimit të paligjshëm të objekteve kulturore.

Në këtë ligj parashikohen gjithashtu disa ndryshime në terminologji. Më specifisht, ndryshon terminologjia si më poshtë:

1. Monument Kulture ndryshon në Pasuri kulturore e paluajtshme.
2. Instituti i Monumenteve të Kulturës ndryshon në: Instituti Kombëtar i Trashëgimisë Kulturore (IKTK).
3. Drejtoria Rajonale e Kulturës Kombëtare ndryshon në Drejtoria rajonale e Trashëgimisë Kulturore (DRTK)

Për sa i përket intensitetit të ndërhyrjes, pasuritë kulturore të paluajtshme ndahen në monumente kulture të kategorisë I dhe të kategorisë II, sipas përkufizimeve të këtij ligji (neni 54, pika 4).

Në territorin e bashkisë Libohovë nuk propozohen shpallje të reja për Monumente Kulture si edhe për Zona të Mbrojtura.

1.5 Zonat kryesore të zhvillimit ekonomik e urban

Është e rendësishme që zonat ekonomike të konsolidohen dhe të jenë të mirëpërcaktuara, duke përmirësuar kështu infrastrukturën për aksesimin dhe ofrimin e shërbimeve në këto zona.

Libohova është një bashki malore dhe me dendësi shumë të ulët popullsie, me një popullsi në tkurje progresive dhe jo-atraktive ndaj bizneseve të mëdha që operojnë në sektorët e shërbimeve. Megjithatë, falë produktivitetit të saj blegtoral, baxhove për përpunimin e qumshtit dhe nënprodukteve të tij, si dhe sektorëve të tjera si bimët medicinale apo bletaria, një organizim më i mirë i këtyre resurseve dhe koordinim më i pështatshëm me kërkesat e tregut do tu ofronte më tepër mundësi fermerëve të zonës për të qenë konkurrues në shkallë vendi dhe për të depërtuar në tregje më të gjera me produktet e tyre. Kësisoj, stimulimi i produktivitetit të këtyre fermerëve përmes skemave të kredive të buta do të përbënte një pikënisje pozitive për rritje të mëtejshme ekonomike të zonës.

Bazuar në drejtimet e zhvillimit ekonomik të bashkisë, duke u orientuar drejt blegtorisë e bujqësisë, si dhe industrisë së lehtë përpunuese, në Planin e Përgjithshëm Vendor janë propozuar konsolidimi i zonave ekonomike në hyrje të qytetit të Libohovës, në të cilën janë vendosur fabrika e përpunimit të lëngjeve të frutave dhe pika agropërpunimi. Synimi është kthimi i kësaj zone në një pol të rëndësishëm të zhvillimit ekonomik për bashkinë, së bashku me pikat e tjera si qendra grumbullimi, magazinim dhe tharje për bimët medicinale dhe etero-vajore në Zhej dhe Nivan dhe ngritja e pikave frigoriferikë për produktet blegtoriale dhe çertifikimin e tyre në Sheper dhe Topovë.

Konsolidimi i qendrave rurale

Një ndër parimet kryesore të planit është konsolidimi i qendrave urbane, për të rritur efektivitetin e investimeve publike, duke shtuar shërbimet, si dhe duke ruajtur kështu tokën bujqësore apo natyrore nga shpërrhapja në territor e banimit. Konsolidimi dhe përqëndrimi ndodh në zonat e urbanizuara tashmë, dhe profilizimi i tyre dhe ndarja në hierarki ndihmon në shpërndarjen e shërbimeve duke plotësuar nevojat.

Qendrat e fshatrave ofrojnë mundësi për zhvillimin ekonomik, social dhe kulturor të banorëve, ku janë popozuar projekte për revitalizimin dhe zhvillimin e qendrave të fshatrave si hapësira publike duke përmirësuar jetesën e banorëve.

Ndërhyrjet të cilat shikohen në qendrat e banuara rurale janë përmirësimi i hapësirave publike, nëpërmjet sistemit apo rigjenerimit të qendrave të fshatrave dhe shëtitoreve apo rrugëve kryesore. Rëndësia e këtij qëllimi qëndron në faktin se janë pikërisht këto hapësira të cilat mbledhin shërbimet bazë që ofrohen në fshat dhe gjithashtu i bëjnë fshatrat më të aksesueshëm dhe si rrjedhojë më të vizitueshëm për turistët.

Nivani duke qënë qendër e njësisë administrative Zagorie, është propozuar për konsolidim duke shtuar zyra për shërbimin pyjor, zyra për informimin e fermerëve mbi bimët medicinale dhe zyra shërbimi veterinar e ruajtjen e rendit. Si vatër për promovimin e turizmit kulturor është propozuar fshati Hoshitëvë, me një profil turistik-kulturor. Ndërsa

fshatrat Suhë, Drino dhe Bulo të ndodhura në pjesën kodrinoro-fushore kanë një karakter miks, blegoral dhe bujqësor.

Blegtoria dhe agroturizmi

Një profil më të theksuar blegtoral kanë fshatrat e njësisë administrative Zagorie, për të cilët janë propozuar projekte si qendra grumbullimi, magazinim dhe tharje për bimët medicinale dhe etero-vajore në Zhej dhe Nivan. Formalizimi i aktiviteteve që kryhen tashmë në zonë, do të sillte siguri ekonomike për bimët të cilat gjejnë përdorim të gjërë në produkte kurative, estetike dhe kozmetike. Synimi është promovimi i këtyre produktave në tregjet e duhura. Gjithashtu janë parashikuar edhe ngritja e pikave frigoriferikë për produktet blegtoriale dhe çertifikimin e tyre në Sheper dhe Topovë. Promovimi i markës së bulmetit të Libohovës është me shumë rendësi për zhvillimin e mëtejshëm të sektorit të blegtorisë në këtë bashki.

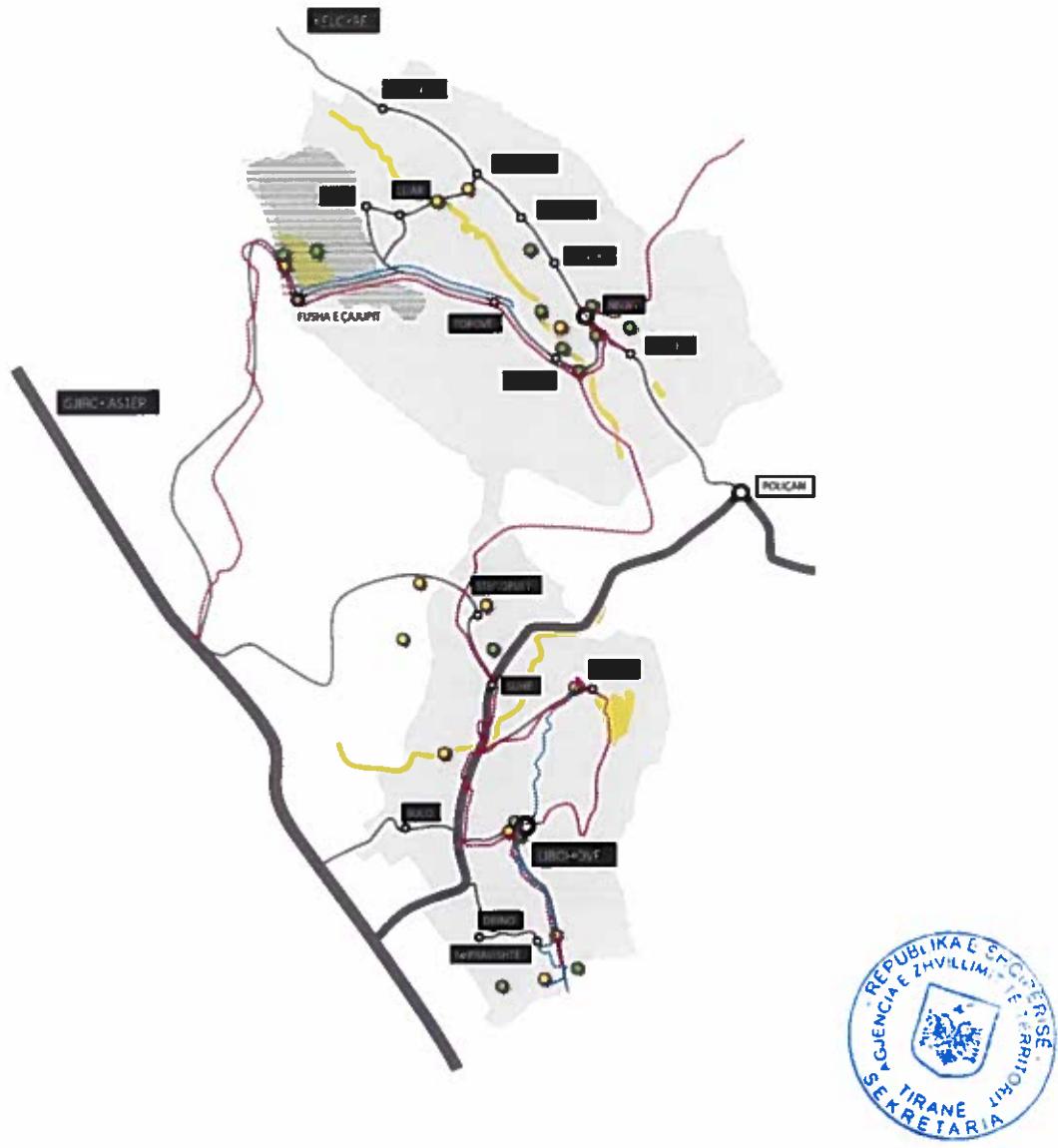
Fshatrat Labovë e Sipërme, Labovë e Poshtme dhe Nepravishtë, si pjesë e programit të qeverisë qendrore, 100 Fshatrat, kanë marrë një vëmendje të veçantë. Nga Akademia e 100+F kanë dalë projekte dhe modele zhvillimi për këto fshatra me fokus agroturizmin.

Ekoturizëm

Ekoturizmi ka për qëllim sensibilizimin për të orientuar banorët drejt ruajtjes së vlerave natyrore, florën dhe faunën, si dhe orientimin e produktit turistik me struktura pritëse dhe akomoduese, të cilat janë në harmoni më natyrën. Falë turizmit rural potencial për zonën përbëjnë fshatrat rrëzë malit të Dhëmbelit, të cilët kanë profil blegtoral dhe shtrihen përgjatë luginës së lumit Zagorie, ku fshati Sheper është propozuar si qendër për zhvillimin e turizmit natyror, me disa banesa të fshatit që mund të kthehen në njësi hoteliere, bujtina duke qënë se në afërsi ndodhet edhe ligeni i Sheperit si pikë atraksioni për sporte ujore dhe kamping. Ndërsa fshatrat Zhej dhe Lliar janë qendra me profil miks, duke ofruar shërbime për pikën turistike "Fusha e Çajupit", e cila tërheq vizitorë të shumtë. Kthimi i Fushës së Çajupit në fushë hipizmi, organizimi i festave lokale të Zagories dhe përcaktimi i zonave për kamping apo për struktura të lehta të çmontueshme druri.

Janë propozuat edhe një sërë itineraresh agroturistikë, kulinare, kulturore dhe natyrore-peizazhistike. Promovimi i turizmit malor në Parkun Natyror Rajonal të Zagories është gjithashtu me rendësi të madhe për bashkinë e Libohovës, ku janë propozuar itinerare dhe vendqendrime për ngritjen e fushave të kampingut.

Fig. 1: Harta e zhvillimit të eko-turizmit në bashkinë e Libohovës (Përpunoj: Dea Studio)

1.6 Tipologjite e propozuara hapësinore

Tipologjia hapësinore evidenton mënyrat e ndërlidhjes së hapësirave në territor, kryesisht nga pikëpamja morfologjike. Duke u fokusuar në mënyrën e formimit të vendbanimeve, topologjitet varen nga morfologjia e vendbanimeve, shtrirja hapësinore e vendbanimeve në raport me reliefin dhe tipologjia e ndërtesave.

Morfologjia e vendbanimeve

Bashkia Libohovë përbëhet nga 3 rrethi administrative, 1 qytet dhe 17 fshatra. Këto qendra

kanë marrëdhënie të ndryshme të vendbanimeve brenda tyre, si dhe tipologji të ndryshme shtrirjeje. Sa i takon lidhjes së vendbanimeve brenda të njëjtit fshat, në Libohovë janë kategorizuar 4 tipologji kryesore:

- **Qendra kompakte:** Kjo tipologji i përgjigjet fshatrave që përbëhen nga një vendbanim i vetëm, kompakt. Ky rast nuk është shumë i përhapur, dhe përkon me fshatra që nuk kanë presion zhvillimi.
- **Qendra të shpërndara por me një bërthamë të dallueshme:** Ky rast nënkupton që fshati përbëhet nga disa vendbanime të shpërndara, por të lidhura hierarkisht me një qendër dominante. Këto lidhje janë tregues të tendencës për rritje të fshatrave, si dhe terrenit të vështirë, i cili kufizon vazhdimësinë urbane.
- **Qendra të shpërndara:** Këto tipologji hasen në fshatrat me shumë vendbanime të vogla, të shpërndara në territor në mënyrë sporadike, të palidhur mirë. Pavarësisht prezencës së një qendre ku është zhvilluar fillimi i fshati, presioni i rritjes në kohë ka çuar në shpërndarjen e vendbanimeve të reja në mënyrë të pastrukturuar, dhe abuzuese ndaj territorit.
- **Linearisht e shpërndarë:** këto janë vendbanimet të cilat nuk kanë as një qendër të dallueshme dhe janë të shpërndara në territor. Veçantia e tyre është se janë zhvilluar jo në mënyrë sporadike por sikas një aksi të caktuar, që në pjesën më të madhe të rasteve është përgjatë aksit rrugor linear, ose përgjatë një vije ujore, ose rrëzë një kodre.

Tipologja e ndërtesave

Tipologjitet e propozuara hapësinore kanë për qëllim përcaktimin e morfolojisë urbane për njësitet strukturore që do ti nënshtrohen rizhvillimit, zonave të reja për ndërtim, konsolidimit, si dhe rigjenerimit urban. Pjesa dominuese e vendbanimeve përbëhet prej të njejtës tipologji ndërtesash, si nga ana funksionale ashtu edhe e volumit të godinave. Ndërtesat me funksion banimi, janë banesa 1-familjare me oborr privat dhe variojnë nga 1 deri në 3 kate lartësi në varësi të kushteve të zhvillimit të secilës qendër urbane. Mbulesa propozohet kryesisht me çati.

Tipologjitet e propozuara të banesave janë:

- Banesa të tipit vilë të veçuara
- Banesa të tipit vilë të grupuara
- Banesa kolektive lineare/Pallate
- Struktura lineare

Banesa shumë familjare, pallat – kjo tipologji e gjetur kryesisht në qytetin e Libohovës, përbëhet nga një volum i vetëm i ngritur në lartësi nga 4 kate dhe me mbulim kryesisht me taracë, por edhe në raste kur lartësia është e ulët mund të pranohet edhe me çati. Për

banesat mbi 5 kate, duhet të projektohen edhe ashensorët. Sugjerohet që banesat e reja kolektive të kenë ballkone ose llozha për secilin apartament, parkim nëntokësor dhe katë përdhe mund të jetë me njësi shërbimi ose banimi. Gjithashtu sugjerohen që banesat e reja të kenë eficencë energjitike të lartë dhe zgjidhje inovatore si tarraca të gjelbërtë apo fasada të ventiliuara. Lartësia e këtyre ndërtesave do të përcaktohet në secilën pasaportë ku kjo tipologji mund të aplikohet.

Banesa të tipit vilë të veçuara – të cilësuara ndryshe edhe shtëpi private janë tipologja me e përdorur në territorin e bashkisë. Mbulesa e tyre është përgjithësist me çati, por edhe me tarracë. Ndërtesat duhet të vendosen në truall duke respektuar distancat nga objektet përreth dhe nga kufiri i pronës, kujdes duhet pasur me objektet të cilat duhet të ruajnë vijën e ndërtimit, për këto raste do të përcaktohet në pasaportat përkatëse.

Banesa të tipit vilë të grupuara – kjo tipologji vërehet deri në dy banesa të cilat ndajnë të njëtin mur, por nuk ka ende në territorin e bashkisë tipologji ku të planifikohen shtëpi një familjarë në formën e dupleksit apo tripleksit me vijueshmëri më të gjatë. Sugjerohet kjo tipologji në rastet e ndërtimit të parcelave të medha me mbi 2 banesa, për të kriuar harmoni dhe hapësira të përbashkëta të mirë menaxhuara. Lartësia e këtyre tipologjive sugjerohet te mos kalojë 3 kate mbi tokë. Përcaktimi përlartësitet do të bëhen në pasaportat përkatëse.

Struktura lineare – kjo tipologji do të përdoret kryesisht për ndërtesat të cilat I përkasin përdorimeve të tokës: Industri Ekonomi, Arsim, Shëndetësi, Institucionet etj. Në këtë rast, sipas funksionit përkatës, mënyra e ndërtimit të këtyre ndërtesave përcaktohet nga tipologjia përkatëse e secilit funksion duke respektuar kushtet teknike dhe legjisacionet përkatëse.

Në të gjithë territorin e bashkisë lejohen tipologjite e mësipërme të ndërtimit, ku specifikime do të jepen në pasaportat përkatëse përlartësitet do të bëhen në tipologjinë.

1.7 Mënyrat e ndërhyrjes në territor

Mënyrat e ndërhyrjeve të përcaktuara për secilën njësi strukturore janë shpjeguar në vijim, duke u bazuar në VKM nr. 686 datë 22.11.2017 "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit", ato janë karakterizuar në njësi përlartësitet: Dendësim, Konsolidim, Rigjenerim, Rizhwillim, Konservim dhe Urbanizim.

DENDËSIM / KONSOLIDIM URBAN - Densifikimi i njësive kryesisht homogjene, me struktura të të njëjtë karakter, funksion e përdorim me kufizueset.

Kjo mënyrë ndërhyrje synon zhvillimin e gjendrueshëm dhe përdorimin efikas të tokës truall, si dhe rritjen e eficencës në përdorimin e rrjetave të infrastrukturave publike. Përgjithësisht përdoret përlartësitet do të referuar hapësirave të pandërtuara në territoret e urbanizuara ose pjesërisht të urbanizuara. Nësitë ku

propozohen dendësi dhe mbushje urbane, zakonisht nuk kërkojnë PDV. Mbushja urbane nënkupton zhvillimin e parcelave bosh/të pandërtuara me ndërtime të reja, me tregues zhvillimi të ngjashëm me ato të njësisë. Kjo lloj ndërhyrjeje nuk ndryshon në asnjë rast karakterin dhe tipologjinë e ndërtimit.

KONSOLIDIM - Nxitja e ndërtimit brenda zonave të urbanizuara, me qëllim mbrojtjen e tokave bujqësore dhe përforcimin e struktura urbane territorial.

Konsolidim si mënyrë ndërhyrjeje vlen për pjesën më të madhe të zonave ekzistuese rurale të banuara dhe zonat ekonomike ekzistuese apo të propozuara. Nëpërmjet konsolidimit arrihet përforcimi i strukturës urbane të atyre zonave, të cilat kanë një skelet hapësinor, ose filesa të mirëpërcaktuara.

RIGJENERIM / RIKUALIFIKIM - Përmirësimi i kushteve ekonomike, fizike, sociale dhe mjedisore të një territori apo ndërtimi. Si dhe rikthimi në funksionet e mëparshme.

Shkalla e ndërhyrjeve në këto zona varion që nga ndërhyrjet ndërtimore e deri tek sistemimet e terrenit, krijimi i brezave të gjelbër, apo trajtimet pejzazhistike për të ritheksuar vlerat estetike të qytetit dhe fshtrave. Rikualifikimi ekonomik zbatohet në zona ekonomike të cilat kanë degraduar, por mbeten përsëri të rëndësishme për të funksionuar si të tilla. Rikualifikimi ambiental pejzazhistik zbatohet në territorë të lira të cilat propozohen kthehen në breza të gjelbër sanitare dhe rekreativ.

Koncepti i rikualifikimit sipas sistemeve:

- Rikualifikimi në sistemin urban synon të realizojë përmirësimin e cilësisë së mjedisit urban, duke u fokusuar kryesisht në hapësirat dhe burimet publike.
- Rikualifikimi në sistemin natyror i referohet konceptit të rehabilitimit të pejzazhit dhe natyrës në rastet e zonave me dëmtime mjedisore ose zona të degraduara.
- Rikualifikimi në sistemin e bujqësisë i referohet rastit të tokës së papunuar, si dhe tokave jo pjellore dhe të pafrutshme.

RIZHVILLIM - Zhvillimi ose rindërtimi i një territori, i cili është i ndërtuar, por i degraduar dhe kryesisht me mungesa të funksioneve kryesore. Qëllimi është rivlerësimi i treguesëve të zhvillimit të njësisë.

Rizhvillimi aplikohet në njësi të zhvilluara më parë, duke ndryshuar strukturën e ndërtimeve ekzistuese, treguesit e zhvillimit apo edhe ndryshimin e funksioneve. Zonat e dedikuara për rizhvillim janë subjekt i PDV-së.

KONSERVIM- Ruajtja dhe mbrojtja e një territori ose ndërtimi të caktuar në formën e tij ekzistuese/aktuale. Ndërhyrjet janë rehabilituese në infrastruktura, shërbime publike dhe banesa.

Konservimi urban nënkupton ruajtjen e karakterit, tipologjive dhe përdorimit ekzistues të zonave të caktuara të qytetit dhe fshatrave, si dhe te pasurive kulturore apo monumenteve natyrore. Shkalla e ndërhyrjeve në lidhje me rritjen e intensitetit dhe strukturat e ndërtimit është minimale, ndaj treguesit e propozuar përpushten ose janë përafërsisht të barabartë me ato të gjendjes ekzistuese. Në qytet dhe qendrat e fshatrave ndërhyrjet nënkuptojnë rehabilitimin e infrastrukturave, shërbimeve publike, banesave, elementëve të dizajnit urban. Përgjithësisht këto ndërhyrje aplikohen në zonat e komplekseve të banimit me koncepte hapësinore të qarta të ndërtuara para viteve '90.

Konservimi është aplikuar edhe në njësi të sistemit natyrore, ujor dhe bujqësor, me qëllim ruajtjen e vlerave dhe burimeve të vlefshme natyrore të Bashkisë që meritojnë të jenë të mbrojtur nga zhvillimi. Janë të përfshira në këtë kategori kombëtare zona të mbrojtura sipas legjislacionit në fuqi

URBANIZIM - Ndërhyrja në territor nëpërmjet zhvillimeve të reja, në funksion të rritjes së sistemit urban.

Urbanizimi është i lidhur me rritjen graduale të përqindjes së popullsisë që jeton në zonat urbane dhe mënyrat në të cilat çdo shoqëri i përshtatet këtij ndryshimi. Në kontekstin e zhvillimit të qëndrueshëm demografik dhe mbrojtjen e tokës bujqësore dhe natyrore janë propozuar për urbanizimi zona në afërsi të qendrave urbane ekzistuese nëpërmjet PPV-së.

1.8 Njësitë që i nënshtrohen hartimit të PDV-së

Përcaktimin e njësive të cilat do t'i nënshtrohen hartimit të PDV-së, bëhen të qarta në dokumentin e Planit të Përgjithshëm Vendor, në bazë të përcaktimeve të mëposhtme:

- Njësi ku janë parashikuar investime publike në infrastrukturë apo shërbime, të cilat ndikojnë në ndryshimin apo rishpërndarjen e kushteve të zhvillimit.
- Njësi të reja për zhvillim dhe urbanizim të cilat janë të pazhvilluara dhe kanë mungesë në infrastrukturat e domosdoshme.
- Njësi të cilat janë propozuar nga Plani për ndryshim të përdorimit ekzistues të tokës, me fokus rigjenerimin.
- Njësi për zhvillim/ rizhvillim, ku synimi është zhvillimi i projekteve sipas prioritetit dhe drejtimit të zhvillimit.
- Njësi ku mund të jenë përcaktuar instrumente të drejtimit të zhvillimit, duke përcaktuar përdorimet e tokës dhe kushtet e zhvillimit.

Njësitë e propozuara për zhvillim më Plan të Detajuar Vendor janë: LB_UB_S1_3/2, LB_UB_A2_3/6, LB_UB_A1_13/1; LB_UB_A1_110/3; LB_UB_A1_230/1; LB_UB_A1_31/1;

LB_UB_A2_285/1; LB_UB_A1_57/4; LB_UB_A1_231/1; LB_UB_A1_211/1; LB_UB_A1_275/1; LB_UB_A1_228/1; LB_UB_A1_23/1; LB_UB_A1_7/3; LB_UB_A1_153/1; LB_UB_A1_187/2; LB_UB_A1_29/1; LB_UB_A1_284/5; LB_UB_A1_32/1; LB_UB_A2_76/2; LB_UB_A1_10/1 dhe LB_UB_A1_33/1.

Njësitë si më sipër ndodhen në pjesët periferike të zonave urbane të bashkisë Libohovë në të cilat propozohen zhvillime të reja dhe ka pak ose aspak zhvillime aktuale sporadike. Këto njësi duhet të pajisen edhe me rrjetet e infrastrukturave.

Plani i detajuar vendor (PDV), gjatë fazave të hartimit dhe zbatimit, duhet të ndjekë parimet e planifikimit si një proces pune në vazhdimësi.

1.9 Instrumentet për drejtimin e zhvillimit

Plan i Përgjithshëm Vendor propozon përdorimin e instrumenteve për drejtimin e zhvillimit, të bazuara në Ligjin Nr. 107/2014 “Për Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit”, i ndryshuar, i cili parashtron disa instrumenta.

Intensiteti i ndërtimit me kushte - është instrumenti i zhvillimit të territorit që synon të sigurojë kontribut për financimin e investimeve kapitale në infrastruktura dhe shërbime publike, përfshirë programet sociale të strehimit, në zona të parashikuara nga plani i përgjithshëm vendor. Ky kontribut jepet nga kërkuesi i lejes së ndërtimit në këmbim të shtimit të intensitetit të ndërtimit, në marrëveshje me autoritetin vendor.

Intesiteti i ndërtimit më kushte do të përcaktohet në Rregulloren e Planit dhe në secilën pasaportë të njësive ku do të aplikohet, në mënyrë të qartë, si dhe dhe metoda e llogaritjes së vlerës së intensitetit të shtuar. Autoriteti vendor do të mbikqyrë zbatimin e këtij instrumenti dhe do të mbrojë interesin publik në zonë. Ky instrument ndërmerret për disa nga zonat e rizhvillimit dhe ato të mbushjes urbane sipas hartës së ndarjes së njësive dhe pasaportat përkatëse. Ndër zonat në të cilat do të aplikohet ky instrument janë fshatrat Hoshtevë dhe Nivan, si qendra me potencial zhvillimi, në të cilat parashikohet të përqëndrohen shërbimet publike dhe funksione tregtare. Ky instrument do të zbatohet në njësitë strukturore: LB_UB_S1_3/2 dhe LB_UB_A2_3/6.

1.10 Parashikimet demografike dhe strehimi

Bashkia Libohovë ka një popullsi prej 7158 banorësh sipas Regjistrit Civil të vitit 2018. Rreth 45% e popullatës së bashkisë klasifikohet si popullsi urbane, e përqëndruar kryesisht në qytetin e Libohovës dhe diferenca prej 55% si popullsi rurale.¹

INSTAT 2014, Në klasifikim i ri urban – rural i popullsisë shqiptare

Bashkia Libohovë është pjesë e Qarkut Gjirokastër dhe sipas projekioneve të popullsisë, e gjithë popullsia e qarkut do të pësojë rënje, me një ritem mesatar vjetor rënje të vlerësuar me rrëth - 0.2%. Ky fenomen shpjegohet me procesin e vazhdueshëm të emigrimit, uljen e ritmeve të shtesës natyrore të popullsisë si dhe ritmeve të larta të migrimit të brendshëm. Megjithatë struktura aktuale demografike e popullsisë rezidente si dhe mosha mesatare e saj, tregojnë se popullsia e zonës është akoma e re. Pritet që nga zbatimi i Strategjisë Territoriale dhe projekteve të propozuara në Plan, të përmirësohet mirëqenia dhe ekonomia lokale e zonës duke tërhequr më shumë vizitorë, investitorë dhe të rinj që do të zgjedhin të qëndrojnë apo të kthehen në vendlindje. Si rrjedhim pritet përmirësimi i kushteve të punës dhe të jetesës dhe rritja graduale e popullsisë. Parashikimet për projekcionet e popullsisë, skenari i rritjes së mesme -të pasqyruara në fazën e analizës dhe strategjisë, tregojnë *rritjen natyrale* të popullsisë me një ritëm mesatar vjetor me 1%. Në bazë të llogaritjeve, popullsia në vitin 2034 pritet të rritet nga 7158 në 8393 banorë.²

Table 3: Rritja e popullsisë (Burimi: INSTAT, llogaritje Dea Studio)

Bashkia Libohovë	Popullsia në fillim të vitit	Rritja %	Popullsia në fund të vitit
2019	7158	0,01	7230
2020	7230	0,01	7302
2021	7302	0,01	7375
2022	7375	0,01	7449
2023	7449	0,01	7523
2024	7523	0,01	7598
2025	7598	0,01	7674
2026	7674	0,01	7751
2027	7751	0,01	7829
2028	7829	0,01	7907
2029	7907	0,01	7986
2030	7986	0,01	8066
2031	8066	0,01	8146
2032	8146	0,01	8228
2033	8228	0,01	8310
2034	8310	0,01	8393

Edhe pse rezerva e stokut të ndërtesave nga ana sasiore është e mjaftueshme për të akomoduar rritjen e popullsisë aktuale, pasi përballemi me fenomenin e braktisjes së banesave, jo vetëm në qendrat rurale të bashkisë por edhe në qytetin e Libohovës, ku një pjesë e banesave private janë të braktisura si pasojë e emigrimit të brendshëm apo të jashtëm, pritet të rritet kërkesa për ndërtimin e banesave të reja. Problematikë tjetër janë

² Sqarim: Rritja e popullsisë është progresive, çdo vit më 1%

kushtet jo të mira të jetesës që ofrojnë një pjesë e madhe e godinave që janë të banuara, si pasojë e mungesës së investimeve në to.

Table 4: Status i banimit të ndërtesës (Burimi: INSTAT Census 2011)

Bashkia Libohovë	Banesë e banuar nga persona me vendbanim të zakonshëm	Banesë e destinuar për qëllime dytësore apo sezionale	Banesë e pabanuar ose e banuar nga persona që nuk përfshihen në census	Gjithsej
Libohovë	513	30	108	651
Qendër Libohovë	393	109	125	627
Zagorie	161	143	39	343
Gjithsej	1067	282	272	1621

Ngatabela e mësipërme vihet re se numri i banesa të pabanuara është më i lartë në Qendër Libohovë me 20%, duke u ndjekur nga Libohova me 16% dhe Zagorie me 11%.

Plani parashikon konsolidimin e zonave të banuara në zonat rurale dhe dendësim të tyre për shkak se tipologjia hapësinore në këto vendbanime është shpëshherë e shpërhapur, duke siguruar kështu edhe më lehtë shërbimet për këto zona. Kjo vihet re më qartë në njësinë administrative Zagorie ku fshatrat janë kryesisht kodrinorë dhe malorë dhe terreni i thyer ndikon akoma më shumë në këtë mënyrë jetese në komunitet.

Nuk është e nevojshme shtimi i zonave urbane të reja në njësitë administrative Libohovë dhe Zagorie dhe vendbanimet fshat në njësinë administrative Qendër Libohovë, por i nevojshëm është rigjenerimi i hapësirave publike dhe realizimi i projekteve për shërbime. Pasi tendeca e lëvizjes së popullsisë është në drejtim të qytetit.

Për sa i përket qytetit të Libohovës nga Plani është parashikuar ndërtimi e banesave të reja në njësitë strukturore në hyrje të qytetit, në njësitë LB_UB_A_29 dhe LB_UB_A_31 ku ka hapësira truall të lirë dhe kryesisht dendësim në njësinë strukturore mbi Kala, LB_UB_A_5. Mbushja urbane është e domosdoshme për konsolidimin e banimit, apo rikonstrukcionin ose rizhvillimin e njësive ekzistuese.

Pritet që kërkesa për ndërtimet e reja do të vijë nga çiftet e rinj, profesionistët që duan të punësohen në Libohovë, të kthyerit nga emigrimi dhe ndarja e brezave që jetojnë në të njëjtën shtëpi. Shtimi i popullsisë pritet të ndikojë jo vetëm në përdorimin e tokës për kategoritë banim dhe bujqësi-banim, por rrjedhimisht do të rritet edhe kërkesa për përdorime të tjera si shërbime, infrastruktura sociale, krijimin e hapësirave rekreative dhe të shtëpisë, si dhe infrastruktura teknike. Me zbatimin e planit, në 15 vitet e ardhshme, pritet të pëntësohen kriteret për sipërfaqen minimale për secilin banor për strehim.

Standardi për sipërfaqen varion nga minimumi $25 \text{ m}^2/\text{banor}$ deri në $40 \text{ m}^2/\text{banor}$, ku

synohen sigurimi i banesave, shërbimeve dhe aktiviteteve ekonomike në funksion të banimit.

Përsa i përket numrit të personave të pastrehë, në bashki janë regjistruar 10 kërkesa të ardhura për asistencë, në të gjithë territorin e saj. Në këtë kuadër, aktualisht nga bashkia ofrohen 2 skema mbështetëse për familjet në nevojë:

- Shtëpi me qira të ulët (skema më e aplikuar deri tani)
- Shtëpi me kredi të zbutur

Strehimi social do të vazhdojë të trajtohet nga bashkia me skemen e trajtimit me qira të ulët apo kredi të zbutur për rastet që paraqiten duke qënë se numri i tyre nuk është i lartë.

Dukë qenë se bashkia nuk ka banesa sociale në pronësi si dhe i mungojnë të ardhurat e mjaftueshme buxhetore për ndërtimin e banesave sociale të reja, synohet që në të ardhmen të aplikohet instrumenti i drejtimit të zhvillimit “intensiteti i ndërtimit me kushte” në njësitë strukturore të qytetit të Libohovës të përcaktuara nga plani, ku një pjesë e sipërfaqës së ndërtuar do ti jepet bashkisë në pronësi dhe përdorim. Gjithashtu kjo formë strehimi do të sjellë integrimin më të mirë të këtyre familjeve në godinat e reja të ndërtuara nga sektori privat.

2 Plani i shërbimeve dhe infrastrukturave publike

2.1 Rrjeti rrugor

Bashkia Libohovë lidhet me bashkitë fqinje Dropull dhe Gjirokastër nëpërmjet aksit rrugor Libohovë – Sofratik, rrugë shteterore SH 96, ku në degëzimin Sofratik, ndërpritet me rrugen SH 4, e cila është dhe aksi kryesor Gjirokastër – Kakavi. Aksi Libohovë-Poliçan-Zagori-Çajup ka gjatësi 45 km dhe lidh fshatrat e njësive administrative Libohovë dhe Qendër Libohovë me vazhdimin e njësisë administrative Zagorie, ndërtimi i kësaj rruge me standarte i jep zhvillim të gjithë bashkisë Libohovë, pasi kjo rrugë lidh pothuajse të gjithë fshatrat duke u bërë një rrugë panoramike e mirfilltë.

Rrjeti i rrugëve është një pjesë integrale e një zonë urbane apo rurale, pasi lidh zonat e vendbanimet dhe lehtëson lëvizjen e njerëzve, automjeteve dhe mallrave. Përveç kësaj, rrjeti rrugor luan një rol vendimtar në mbështetjen e zhvillimit ekonomik dhe më konkretisht në zhvillimin e turizmit. Për këto arsy, në plan është propozuar një rrjet i qartë dhe i mirëpërcaktuar rrugor, që ndjek hierarki duke përcaktuar fluksin, funksionin dhe qëllimin e secilës rrugë.

Ky plan propozon rrjetin rrugor të ndarë sipas kategorive të Kodit Rrugor të Republikës së Shqipërisë, si në tabelen dhe hartën e mëposhtme. Nisur nga standardeq që duhet të plotësojnë rrugët për tu klasifikuar, vetëm përsë e tyre i arrijnë ato, pjesa tjetër nuk mund të klasifikohen pasi u shërbejnë vetëm grupave të caktuara të ndërtesave.

Table 5: Infrastruktura rrugore e propozuar e bashkisë Libohovë sipas kodit rrugor të Republikës së Shqipërisë
(Burimi: Bashkia Libohovë dhe Dea Studio)

Bashkia Libohovë Kategoria	Gjatësia km
Kategoria C. Rrugë interurbane dytësore	7,13
Kategoria E. Rrugë urbane dytësore	17,46
Kategoria F. Rrugë lokale	196,32
TOTAL	220,91

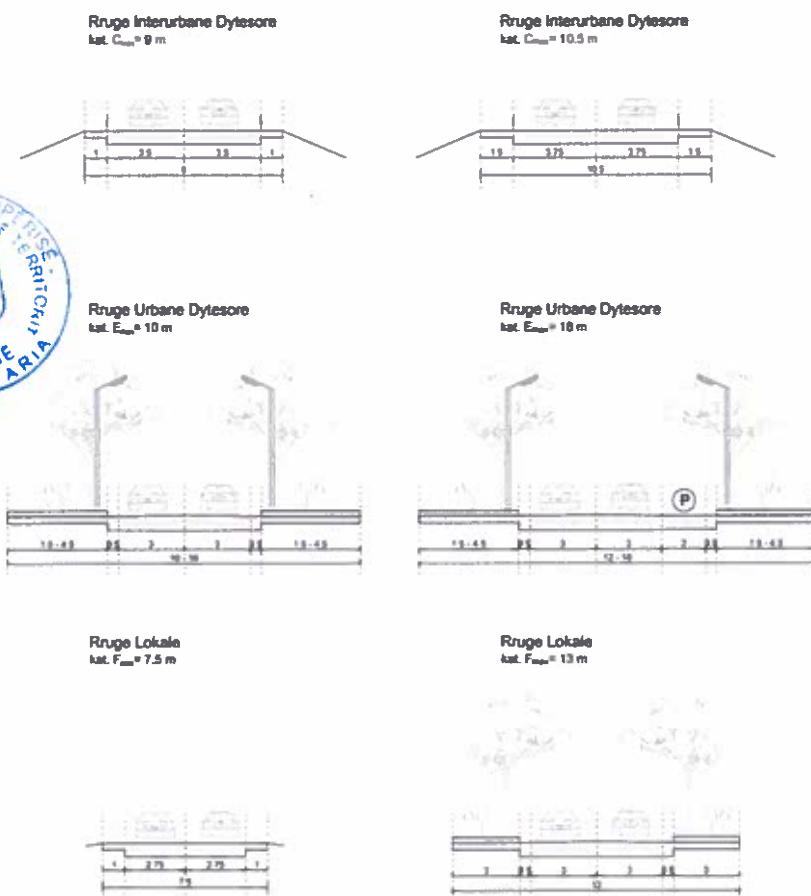

Fig. 2: Profilet e rrugëve sipas ndarjes së kategorive të Kodit Rrugor Shqiptar (Burimi: Dea Studio)

Nga evidentimi i hierarkisë së kodit rrugor shihet mungesa e infrastrukturës interurbane kryesore. Në aspektin e funksionimit të akseve rrugore mbizotërojnë rrugët lokale malore, kjo vjen për arsy se zona e Zagories është zonë kodrinore dhe malore.

Brieti rrugor i propozuar synon të përmirësojë gjendjen ekzistuese infrastrukturore rrugore dhe përsirjen e akseve të reja duke plotësuar kështu rrjetin rrugor të bashkisë Libohovë. Jene propozuar zgjerim dhe rikonstruktion rrugësh sipas klasifikimit rrugor, duke përmirësuar ndërlidhjet e rrugëve me akset kombëtare dhe duke vendosur sinjalistika

horizontale dhe vertikale në akset ku do ndërhyet. Do vendosen kufizues anësorë në rrugë, barriera metalike në kthesa dhe tabela informimi për zonat turistike apo objektet fetare.

Një vëmendje e veçanë i është kushtuar rrjetit të infrastrukturës rrugore, ku krijimi i unazës që lidh fshatrat e njësisë administrative Zagorie vazhdon të mbetet prioritet për zhvillimin e kësaj njësie. Plotësimi i unazës bëhet i mundur nëpërmjet ndërtimit të aksit Zhej-Lliar-Hoshtevë, si dhe lidhja e tyre me Fushën e Çajupit.

Për aksesimin e fshatrave të Zagories ka dy rrugë, nga Polican ose nga Fusha e Çajupit, por që të dy këto akse kanë nevojë për investime të konsiderueshme, për këtë arsy si pjesë të projekteve pilot janë propozuar akset më problematike si dhe janë fazuar ndërhyrjet sipas flukut të levizjes në këto segmente.

Fig. 3: Skemë funksionale e infrastrukturës rrugore në territorin e Bashkisë Libohovë (Burimi: Dea Studio dhe Bashkia Libohovë)

Ndërhyrjet e propozuara për pëmirësimin e infrastrukturës rrugore janë si më poshtë të përbledhura:

Zgjerim asfaltim i aksit: Rruga Nacionale Gjirokastër - Suhë – Polican. Ky aks ka nevojë për rikonstrukcion dhe është ndër akset më të rëndësishme për aksesueshmérinë e bashkisë Libohovë. Gjatësia totale e tij e cila ka nevojë për ndërhyrje është 25 km.

Rikonstruktion i rrugës hyrëse në qytetin e Libohovës. Ky aks ka nevojë për zgjerim dhe rikonstrukcion dhe është ndër akset më të rëndësishme për aksesueshmérinë e qytetit të Libohovës. Ndërhyrjet e propozuara në të janë sistemim i asfaltimit dhe zgjerim i trasesë së tij si edhe mobilimi me elementët e nevojshëm urbanë për ta kthyer në një rrugë peizazhistike. Gjatësia totale e tij e cila ka nevojë për ndërhyrje është 2.4 km.

Zgjerim asfaltim i aksit Polican - Sheper - Nivan - Ndëran - Topovë - Fusha e Çajupit. Ky aks ka nevojë për rikonstrukcion dhe është ndër akset më të rëndësishme që lidh Njësinë Administrative Zagorie. Gjatësia totale e tij e cila ka nevojë për ndërhyrje është 24.8 km.

Sistemim asfaltim i aksit Nivan – Konckë - Hoshtovë – Doshnicë. Ky aks ka nevojë për rikonstrukcion dhe ka rëndësi për arsy se shërben si një aks lidhës i poleve ekonomike të propozuara në Njësinë Administrative të Zagories, fshatrat me potencial zhvillimin e agroturizmit. Gjatësia totale e tij e cila ka nevojë për ndërhyrje është 10.7 km.

Krijimi i unazës e cila lidh fshatrat e Zagorisë, plotësimi i saj me aksin Zhej – Lliar – Hoshtevë. Ky aks ka nevojë për rikonstrukcion dhe ka rëndësi për arsy se shërben si një unazë lidhëse për të gjithë fshatrat pjesë e Njësisë Administrative të Zagories. Gjatësia totale e tij e cila ka nevojë për ndërhyrje është 6.3 km.

Krijimi i aksit rrugor lidhës, Doshnicë – Leskaj, për dalje në bashkinë e Këlcyrës. Ky aks ka nevojë për ndërtim dhe rikonstrukcion të pjesshëm dhe ka rëndësi për arsy se do të krijojë lidhje midis bashkisë Libohovë me bashkinë Këlcyrë, duke mundësuar jo vetëm një lehtësi në lëvizje por edhe duke krijuar mundësi të reja për bashkëpunime ekonomike apo turistike. Gjatësia totale e tij e cila ka nevojë për ndërhyrje është 3.3 km.

2.1.1 Koordinimi i trafikut

Qyteti i Libohovës nuk ka probleme thelbësore që lidhen me trafikun e automjeteve, për shkak të numrit relativisht të ulët të mjeteve, megjithatë levizja e mjeteve është kaotike dhe korsitë zihen nga makinat e parkuara, jo në vendpushimet e përcaktuara. Synohet disiplinimi i drejtuesve të mjeteve, duke vendosur sinjalistikë të qartë në rrugë, duke vijëzuar sic duhet vendkalimet e këmbësorëve dhe duke ndërtuar një rrjet korsish biçikletash. Propozohet ngritura e Qendrës së Kontrollit dhe Menaxhimit të Trafikut Urban pranë bashkisë, e cila do të jetë përgjegjëse për kontrollin e trafikut, vendosjen e semaforëve, monitorimin me kamera në kryqëzimet kryesore, si dhe vendosjen e ekraneve elektronike informuese në akset rrugore apo në hyrje të qytetit.

Lëvizja e këmbësorëve dhe çiklistëve
Lëvizja e këmbësorëve është një aspekt shumë i rëndësishëm për tu konsideruar në qytete të vogla të Libohova, ku transporti publik në qytet mungon. Gjithashtu edhe distancat e

shkurtra, duhen inkurajuar për tu përshkruar në këmbë apo me bicikletë, duke zvogëluar sa më shumë numrin e automjeteve private që qarkullojnë në rrugë.

Në mënyrë që lëvizja e këmbësoreve të jetë sa më e sigurt, bashkia do të investojë në kalimet e sigurta, vijëzimet, tabelat shënjuese, semaforët, si dhe do zgjerojë trotuaret e ngushta dhe do investojë në përmirësimin dhe mirëmbajtjen e tyre.

Korsitë e bicikletave variojnë në një gjerësi prej 1.2m deri në 1.5m për kah, duke marrë në konsideratë kushtet. Për korsitë me dy kalime, gjerësia varion nga 2.4m deri në 3m.

Minimumi i gjerësive për korsitë me një kalim janë:

- 1.5m ku shpejtësia limit është 30km/h,
- 2m ku shpejtësia limit është 30km/h dhe trafiku i çiklizmit është i lartë,
- 2m (ose 1.5m + 0.5m rezerve) në rrugë me trafik të lartë ose shpejtësi limit 40km/h.
- 2m kur korsia është midis krahëve të rrugës.
- 2m deri në 2.5m për korsitë hibride, në varësi të nivelit të përdorimit.

Mënyrat për të përfituar këtë sipërfaqe në rrugët ekzistuese, janë duke hequr një korsi për makinat e duke ja lënë atë bicikletave, duke hequr vendparkimet në anë të rrugës ose duke ngushtuar korsitë e makinave, por duhet pasur parasysh që korsitë për makinat të vazhdojnë të plotësojnë standartet e të jenë të sigurta. Në momentin që asnje nga këto zgjidhje nuk është e implementueshme duhet menduar për ndërtimin e korsive të bicikletave që janë të pavarura nga rruga, korsi të shpejta të dedikuara. Në rrugët e reja që do të ndërtohen, korsitë e bicikletave do të projektohen që në projekt.

Rekomandimet për përmirësimin e lëvizjes së këmbësorëve dhe çiklistëve në rrugë:

- Duhet minimizuar hapësira e pashfrytëzuar në rrugët e kalimit të automjeteve, duke dhënë këtë hapësirë zgjerimit të trotuareve apo korsive të bicikletave. Ridizenjimi i hapësirës dhe rindarja e saj është një element kyç në kthimin e rrugëve në hapësira të sigurta.
- U duhet dhënë përparësi kalimit të këmbësorëve në kryqëzime, duke shtuar ku është e mundur ishujt e sigurisë.
- Duhen përdorur intervalt qe u jepin përparësi në lëvizje çiklistëve, duke i pozicionuar ata të parët në kryqëzim. Kthimet e automjeteve duhen ngadalësuar sa më shumë, për të shmangur kështu aksidentet.
- Kthimi i bicikletave majtas duhet të realizohet duke vendosur sinjalistikën e qartë në kryqëzime.
- Duhen dizenjuar xhepa kthimi për automjetet aty ku kthimet janë të shpeshta, duke pasur parasysh lëvizjen e këmbësorëve dhe bicikletave.
- Duhet ulur shpejtësia e automjeteve dhe çiklistëve në afërsi të kryqëzimeve me sinjalistikë, në mënyrë që përdoruesit e rrugës të kenë një fushë-pamje më të qartë të pozicionimit të tyre në rrugë.

2.2 Transporti publik

Aktualisht në Bashkinë e Libohovës operon linja Libohovë – Tiranë, vajtje-kthim, çdo ditë me një orar, ndërsa transporti i udhëtarve brenda qarkut kryhet nëpërmjet taksive 8+1 vende, me destinacion qytetin e Gjirokastrës, me vendstacionet: qendra e qytetit Libohovë, Ndëran (Zagorie), Nepravishtë dhe Labovë e Poshtme.

Gjendja e mjeteve të transportit të pasagjerëve në linjat brenda bashkisë është jo e mirë në drejtim të komoditetit, ku ka shumëlojshmëri ngjyrash, shumëlojshmëri tipesh autobusash dhe mosfunkcionim të ventilimit për ngrohje dhe ftohje brenda kabinës. Është i nevojshëm përmirësimi i flotës së automjeteve si dhe krijimi i linjave për arritjen e atrakSIONEVE turistike në territorin e bashkisë. Në varësi të fluksit të turistëve, bashkia do të vijojë me marrjen e vendimeve për krijimin dhe hapjen e këtyre linjave. Transporti publik është i lidhur ngushtësisht edhe me përmirësimin e rrjetit rrugor në territorin e bashkisë.

Gjithashtu janë propozuar ndërhyrje në kuadër të ngritjes së pikave të vendqendrimeve, stacioneve me standarte. Ngritia e këtyre pikave, do të jetë përvçese në qytetin e Libohovës edhe në të gjithë fshatrat që përshkohen nga linjat e transportit publik. Këto pika do të ngrihen në vendqëndrimet ekzistuese, dhe projektet e tyre duhet të përfshijnë minimalisht një strehë dhe vend për t'u ulur. Pozicionimi i tyre do të jetë buze rruge, sipër në trotuar.

Përsa i përket fshatrave të njësisë administrative Zagorie, është e nevojshme që të kryhet fshatra e tyre nëpërmjet transportit publik.

2.3 Rrjeti i furnizimit me ujë të pijshëm

Sektori i furnizimit me ujë dhe rrjeti i kanalizimeve të ujërave të ndotura urbane operohet nga UK Libohovë, e cila mbulon me këto shërbime territorin e bashkisë. Sipas të dhënave nga Libohovë UK sh.a., përqindja e mbulimit me rrjetin e ujësjellësit arrin vlerën 72% të territorit të banuar, ku më problematik shfaqet territorit rural. Mbulim më të dobët vërehet në rrjetin e kanalizimeve, me mbulim rreth 50% të territorit. Aktualisht bashkia përballet me probleme të mëdha në çështjet organizative dhe menaxheriale në lidhje me furnizimin me ujë.

Stafi i punës së UK Libohovës do të fokusohet në përmirësimin e rrjetit ekzistues të ujësjellësit në të gjithë territorin e bashkisë, në riparimet e amortizimeve, si dhe në moslejimin e ndërhyrjeve në rrjet pa respektuar hartën e shpërndarjes dhe pa praninë e specialistit të bashkisë. Gjithashtu do të realizohen kontolle periodike të cilësisë së ujit që shpërndahet në rrjet, për të trajtuar ujin e pijshëm dhe ruajtur sigurinë e tij.

Në zbatim të ligjit Nr. 111/2012 “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore”, zona rreth burimeve të ujit të pijshëm rrethohet dhe mbrohet, aty janë të ndaluara aktivitetet bujqësore, blegtorale, gjërrmimet e depozitimet të cilat mund të kenë impakt në ndotjen e ujave sipërfaqësore apo nëntokësore.

Duke ditur që investimet në rrjetin e furnizimit me ujë janë afatgjata e kërkojnë kohë dhe janë të kushtueshme finanziarisht, është e rendësishme, që investimet afatshkurtra dhe afatmesore në infrastrukturë të janë të fokusuara në zgjerimin e rrjetit të shpërndarjes së ujave për të mbuluar sa më shumë që të jetë e mundur zona të banuara.

Përmirësimi i furnizimit me ujë të popullsisë rekomandohet të bëhet nëpërmjet shfrytëzimit të burimeve karstike të cilët janë të shumtë dhe me prurje të konsiderueshme në territorin e Bashkisë Libohovë. Nëpërmjet intensifikimit të shpimeve në akuiferin me porozitet ndërkokrrizorë të fushës së Drinosit. Gjithashtu është I nevojshëm krijimi i zonave sanitare të burimeve karstike, për ruajtjen e tyre ndaj ndotjeve të mundëshme antropogjene si edhe kryerja e monitorimit të vazhdueshëm të akuferëve për treguesit cilësorë e hidrokimikë të tyre.

Ndërhyrjet e propozuara nga Plani, në kuadër të përmirësimit të sistemit ekzistues të furnizimit me ujë të pijshëm për banorët, konsistonë në:

- Rikostruksionin e ujësjellësit të Libohovës. Rrjeti i brendshëm dhe i jashtëm i ujësjellësit të qytetit Libohovë është në gjendje tejet të amortizuar. Me ndërhyrjen në rrjetin e brendshëm dhe të jashtëm të furnizimit me ujë, do të disiplinohen rrjedhjet, ndërhyrjet në rrjet dhe vendosja e sahatëve matës për vjeljen e të ardhurave. Përfitues të kësaj ndërhyrjeje janë të gjithë banorët e qytetit të Libohovës si dhe vetë institucioni i bashkisë, që do të gjenerojë më shumë të ardhura nga taksa e shërbimit të furnizimit me ujë, gjë që do të garantojë edhe mirëmbajtjen në vijim të gjithë këtij rrjeti. Synohet furnizimi me ujë higjenikisht të pastë, pa ndërprerje për të gjithë qytetin.
- Rikonstrukcion i rrjetit te brendshëm dhe të jashtëm të ujësjellësit të fshatit Suhën e Zhvillimit të Territorit
- Ndërtimi i depos së ujit në fshatin Nepravishtë.

2.4 Sistemi i integruar i kanalizimeve dhe trajtimit të ujrale të ndotura

Grumbullimi dhe përpunimi i ujërave të ndotura është një nga problemet më të mëdha në të cilat bashkia përballet sot, pasi asnjë nga njësitat administrative të bashkisë Libohovë nuk ka impiante të trajtimit dhe përpunimit të ujrale të ndotur, dhe zgjidhja e deritanishme e largimit të ujërave të ndotur është kolektori i amortizuar që mbulon vetëm gjysmën e qytetit dhe gropat septike individuale, ku në pjesën më të madhe të rasteve janë jashtë standardeve higjeno-sanitare.

Plani propozon zgjidhjen e këtij problemi nëpërmjet ndërtimit të impiantit të trajtimit të ujraleve të zeza në qytetin e Libohovës, ndërtimit të rrjetit të kanalizimeve për qendrat e banuara rurale si edhe ndërtimin e tubacioneve, rrjetit të kanalizimeve të ujërave të zeza që siguron lidhjen e qytetit me impjantin e trajtimit të ujraleve.

Është shumë e rëndësishëm ndarja e ujrale të ndotur urbanë nga ujrat e shiut. Rrjeti infrastrukturor i propozuar i kanalizimeve do të ndjekë aksin qendror të rrugëve dhe kanalizimet do të orientohen jashtë qytetit për në impjantin e trajtimit. Tubat e furnizimit me ujë duhet të vendosen pranë sipërfaqes (për të parandaluar kontaminimin e mundshëm nga ujërat e ndotura urbane dhe ato të kanalizimeve), në mes- tubat për ujërat e ndotura urbane/industriale dhe tubat e kanalizimeve më në thellësi.

Projekti i ndërtimit të impiantit të trajtimit të ujrale të zeza në qytetin e Libohovës shikohet si projekti më i rëndësishëm në këtë kuadër, i cili do të kontribuojë në përmirësimin e

kushteve të jetesës dhe higjenës. Impianti që propozohet duhet të ketë teknologji që kombinohet me proceset biologjike dhe mekanike gjatë trajtimit të ujrave të zeza, që lejon optimizimin e efikasitetit të trajtimit në lidhje me kërkesat e energjisë. Planifikimi i ndërtimit të impiantit duhet të jetë në periferi të qytetit, pranë trupave ujorë, në lartësi më të ulët se zonat e banuara, në mënyrë që largimi i ujrave të realizohet me vetënderdhje.

Për ndërtimet e reja, bashkia do të sigurohet që objektet që do të pajisen me leje ndërtimit të lidhen në zgjerimet e rrjetit grumbullues sekondar dhe terciar, ndërsa gropat ekzistuese septike duhet të monitorohen, rehabilitohen, apo mbyllen në mënyrë që të shmanget ndotja e tokës dhe ujërave nëntokësore. Meqënëse kjo do të kërkojë investime të mëdha, është propozuar një zbatim gradual i sistemit të monitorimit të përqendruar në çështje të rëndësishme institucionale dhe parametrave të cilësisë (p.sh. marrja e mostrave në rrjet, në vendin dhe në kohën e duhur për CSB, E.coli, etj). Në këtë mënyrë mund të arrihet zbutja e situatës së tanishme.

Për ndërtimet e reja në funksion të shërbimeve hoteliere me kapacitet më shumë se 20 shtretër/persona), do të duhen të ndërtohen impiante biologjikë të veçanta të trajtimit të ujërave të ndotura, ku funksionimi i tyre do të mbikëqyret dhe kontrollohet nga inspektorati bashkiak.

Në plan janë propozuar konkretisht këto projekte për përmirësimin e situatës së rrjetit të kanalizimeve dhe trajtimin e ujrave të ndotur:

- *Ndërtimi i impiantit të trajtimit të ujerave të zeza në qytetin e Libohovës*
- *Ndërtimi i tubacioneve, rrjetit të kanalizimeve të ujërave të zeza që siguron lidhjen qytetit me impiantin e trajtimit të ujrave.*
- *Ndërryrje rikonstruktuese të rrjetit të kanalizimeve në qytetin e Libohovës.*
- *Ndërtimi i rrjetit të kanalizimeve për qendrat e banuara rurale: Labovë e Sipërme dhe e Poshtme, Nepravishtë, Drino, Bulo, Sheper, Nderan, Nivan.*
- *Ndërryrje për përmirësimin e gjendjeve fizike dhe higenike të gropave septike, për plotësimin e standardit, në fshatrat: Doshnicë, Hoshtevë, Vithuq, Konçkë, Stegopull, Suhë, Topovë, Zhej, Lliar.*

Udhëzues për projektet e furnizimit me ujë dhe kanalizimet

A. Faza e projektimit/planifikimit:

- Duhet bërë një studim kompleks (ekonomik, hidrogeologjik, social), që të ofrojë më shumë se një alternativë. Më i miri duhet të zgjidhet bazuar në:
  - Koston.
  - Mundësitë e financimit.
  - Kohës së zbatimit.
  - Kostove të funksionimit.Teknologjisë.
Fleksibilitetit të funksionimit të rrjetit, etj.

- Hartimi i projekteve sipas burimeve të financimit dhe prioriteve.
- Ndarjen e ndërtimit të rrjetit të furnizimit me ujë në seksione, bazuar në njësitë hidraulike (burim, puse, vepërmarrje).
- Disa fshatra të bashkisë mund të kenë rrjete të përbashkëta kolektorësh të ujërave të zeza, në varësi të kushteve duke bërë vlerësimë për çdo rast dhe sigurisht i realizuar/zbatuar në fazë.

B. Faza e zbatimit:

- Të gjitha projektet parçiale duhet të marrin në konsideratë studimin afatgjatë dhe rajonal të furnizimit me ujë.
- Monitorim të rregullt të cilësisë së ujit të pishëm nëpërmjet analizave kimike dhe bakteriologjike (sipas kriterieve të Këshillit të Evropës).
- Shpërndarje dhe menaxhim sa më të mirë të ujit për një funksionim sa më të mirë të sistemit.

2.5 Rrjeti i furnizimit me energji elektrike

Furnizimi me energji në bashkinë Libohovë nuk është i rregullt dhe lehtësish i konstatueshmëri është tensioni i ulët i energjisë, fenomen ky kryesisht prezent në zonat rurale të bashkisë. Sistemi i shpërndarjes është relativisht i vjetër dhe i amortizuar. Tensioni i operimit është 10 kV. Nënstacioni nga të cilat ushqehen fiderat është Nst. Grapsh 35/10 kV, nga i cili del Fideri i Zagorisë.

Për përmirësimin e shërbimit të furnizimit me energji elektrike, plani orienton zëvendësimin e linjave të transmetimit të tensionit të mesëm, nga 10 kV në 20 kV, pasi ky tension është më i përshtatshëm dhe i sigurt. Këto ndërhyrje do duhet të shoqërohen edhe me rikonstruksionin e rrjetit, kabinave elektike dhe transformatorëve. Në total ndërhyrjet do të shtrihen në linjat e tensionit të mesëm, si dhe do ndërhyhet në përmirësimin e kushteve teknike të kabinave elektrike. Pritet që këto investime të minimizojnë humbjet në rrjet, të ulin kostot e mirëmbajtjes dhe të rrisin stabilitetin e tensionit për të ofruar një shërbim sa më të mirë dhe të sigurt për konsumatorët industrial/ekonomik apo familjarë të energjisë elektrike.

Rekomandohet shtrirja e linjave të shpërndarjes së TM nga kabinet e shpërndarjes deri te konsumatorët të realizohet me futjen e tyre nëntokë, përvèc rasteve të veçanta kur topografia apo kushtet tenike nuk e lejojnë diçka të tillë.

Plani do fokusohet në marrjen e masave të mëposhtme:

- Modifikimi i karakteristikave teknike në shpërndarje (ndarjen e dy linjave të tensionit të lartë nga 35 në 110 kV);
- Modifikimi i voltazhit të mesëm nga 10 kV në 20 kV;
- Modifikimi i duhur i nënstadoreve;
- Rehabilitimi i rrjetit të tensionit të ulët;

2.5.1 Ndriçimi publik

Rrjeti i ndriçimit publik në territorin e bashkisë përbëhet nga ndriçimi i rrugëve, i trotuara, hapësirave publike dhe i fasadave të objekteve publike. Qëllimi i ndriçimit publik është rritja e sigurisë në rrugë apo hapësira publike gjatë natës, për këtë arsyе projektet e rrjetit rrugor, ato të rikonstruksionit të hapësirave të ndryshme si sheshe apo parqe, ato mes pallateve etj, do tu kushtohet një rëndësi e madhe në përfshirjen e sistemit të ndriçimit sipas parametrave të projektimit. Vendosja e ndriçimit aty ku duhet, do të sjellë rritjen e sigurisë në rrugë për të gjithë përdoruesit e saj, që nga shoferët, këmbësorët e ciklistët, si dhe do lehtësojë leximin e shenjave sinjalizuese dhe tabelave të orientimit të trafikut.

Plani rekomandon unifikimin e ndriçuesve dhe ndarjen e tyre në kategoritë e mëposhtme:

- Ndriçuesit rrugorë të cilët vendosen në anë të rrugëve, rekomandohen përdorimi i llampave LED ose ndriçues me panele diellore. Intesiteti i nivelit të ndriçimit duhet të përcaktohet sipas tipologjisë së rrugës, si dhe ndriçimin e veprave si rrethrrrotullimet apo kryqëzimet. Distancat e rekomanduara të shtyllave të ndriçimit nga njëra-tjetra varojnë nga lartësia e tyre dhe tipologjia e rrugës ku do të vendosen.
- Ndriçuesit e trotuareve apo shesheve, për të cilat rekomandohet një lartësi me e ulët se ndriçuesit rrugorë dhe përdorimi i llampave halogjene LED. Një vëmendje e veçantë do ti kushtohet ndriçuesve në parqe, të cilët do të vendosen duke respektuar vendet e pushimit dhe shërbimeve.
Ndriçuesit e fasadave dhe artit publik, kjo kategori ndriçuesish rekomandohet të jetë me dritë të bardhe LED dhe vendosja e tyre duhet të nxjerrë në pah karakteristikat arkitektonike të objekteve, duke u montuar në fasade apo në tokë dhe duke u drejtuar siç duhet, duke krijuar zona tërheqëse për këmbësorët.

2.6 Telekomunikacioni

Territor i bashkisë Libohovë mbulohet me sinjal telefonik dhe me rrjet të shërbimit të interneti 2G, 3G dhe pjesërisht me 4G, nëpërmjet antenës së telekomunikacionit të vendosur në fshatin Topovë. Mbulimi nga kjo antenë ka fuqi të vogël duke ofruar një shërbim interneti më shpejtësi të ulët. Shkak i këtij mbulimi është edhe terreni i copëzuar dhe malor i bashkisë Libohovë.

Në territorin e bashkisë ka filluar gjithashtu puna për shtrimin e rrjetit të fibrave optike, sipas Vendimit të Këshillit Kombëtar të Territorit, Nr.2, datë 05.05.2015 “Leje ndërtimi për punimet civile të “Rrjetit ndërurban kabllor me fibër optike”, në akset nationale rrugore në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë dhe “Qendra për shkëmbimin e internetit dhe përpunimit të të dhënave BIX-Tirana””. Në bashkinë Libohovë kalon linja kryesore e rrjetit (përgjatë aksit rrugor Sh96) dhe linjat dytësore për përdoruesin përgjatë akseve rrugore kryesore, por është e nevojshme zgjerimi i rrjetit nëntokësor të përdorimit të fibrave optike.

Në vijim të shtrirjes së rrjetit të fibrave optike, në të gjithë ndërhyrjet e infrastrukturave rrugore të parashikuara në plan për rikonstruksion apo ndërtim, bashkia do të kujdeset që pjesë e projekteve të jetë edhe shtrimi i rrjetit nëntokësor për firbat optike, duke siguruar zhvillim ekonomik dhe përmirësimin e cilësisë së jetës për banorët e saj. Qëllimi

është pajisja me infrastrukturë të rrjetit të telekomunikacionit të gjithë projektet dhe investimet e miratuar nga bashkia dhe mbulimi me fibra optike të të gjithë zonës së banuar dhe zonave turistike. Gjithashtu do të sigurohet shërbimi i mbulimit me Ël-Fi në sheshe, parqe, zona turistike etj, me navigim të sigurt edhe përfëmijët. Këto investime pritet të sjellin përmirësim të shërbimeve telefonike, digitale dhe internet për të gjithë banorët, duke ndikuar pozitivisht edhe në zhvillimin turistik të zonës.

2.7 Menaxhimi i mbetjeve

Mungesa e një pike grumbullimi dhe përpunimi për mbetjet urbane është një shqetësim serioz për bashkinë e Libohovës. Aktualisht sipas burimeve të bashkisë, venddepozitimi i mbetjeve të qytetit është e vendosur pranë fshatit Bulo. Trajtimi i mbetjeve të ngurta realizohet nëpërmjet mbulimit me shtresa dhei. Në territorin e bashkisë janë shpërndarë rreth 60 kontenierë me vëllim 1m³, ku mbledhja e mbetjeve bëhet tre herë në javë. Mjeti që përdoret për grumbullimin dhe transportimin e mbetjeve ka kapacitet 5T dhe është i vititi të prodhimit 1989.³ Bashkia e ka të pamunduar nga ana financiare të rehabilitojë apo mbyllë venddepozitimet e mbetjeve ilegale, për të përballur shpenzimet shtesë për menaxhimin e mbetjeve, për të bërë investimet e nevojshme në infrastrukturë dhe në mjetet e nevojshme për menaxhimin e integruar të mbetjeve.

Venddepozitimi i mbetjeve Përroi Cuprel, Libohovë

Ky vendgrumbullim është i pozicionuar në anë të luginës dhe në shtratin e një përroi. Ky vendgrumbullim nuk ka hyrje apo dalje dhe nuk është i rrethuar. Janë identifikuar materiale inerte të përziera me mbetje urbane. Sipas informacioneve të siguruara nga pyetësori i mbetjeve i plotësuar në bashkinë Libohovë gjatë hartimit të Planit të Menazhimit të Mbetjeve në Qarkun Gjirokastër, jetëgjatësia e këtij venddepozitimi është gati 20 vjeçare dhe sipërfaqja aktuale e venddepozitimit është rreth 5000 m². Ndërkohë bashkia duhet të lidhë marrëveshje bashkëpunimi me Bashkinë Gjirokastër për depozitimin e mbetjeve në venddepozitimin e Gérhotit.

Bashkia Libohovë duhe të punojë drejt një sistemi për mbledhjen dhe grumbullimin e mbetjeve nëpër fshatra, dhe depozitimin e tyre së bashku me mbetjet e qytetit drejt një landfilli të certifikuar, sipas standardeve. Duke ulur kështu ndotjen e tokës dhe të ujравe nëntokësore dhe sipërfaqësore që janë pjesë e territorit të saj.

Hapi i parë i domosdoshëm dhe urgjent është pastrimi dhe largimi i mbetjeve nga pika e përshkruar dhe identifikuar nga specialistët në terren në raportet e mëparshme në Përroi Cuprel dhe depozitimi i tyre në venddepozitimin e Gérhotit.

Mundësimi i eleminimit është me kosto shumë të ulët. Menaxhimi i mbetjeve urbane dhe ndërtimi është pjesë e infrastrukturës dhe duhet të bazohet në Ligjin Nr. 9010, datë 13.2.2003 "Për administrimin mjedisor të mjedisor të mbetjeve të ngurta". Eliminimi i tyre kontribuon në mbrojtjen e shëndetit të banorëve, në përmirësimin e kushteve të jetesës dhe cilësinë e saj, ekuilibrin ekologjik, në turizëm, si edhe në ruajtjen afatgjatë të burimeve natyrore. Menaxhimi i mbetjeve urbane duhet të ndërtimit në përgjithësi nënkuption:

³ Plani i Menazhimit të Mbetjeve në Qarkun Gjirokastër.

- Grumbullimin në çdo fshat dhe qytet të këtyre mbetjeve sikurse dhe pastrim rrugësh
- Transportimin nga fshati dhe qyteti në pikën e grumbullimit;
- Trajtimin dhe depozitimin apo riciklimin e tyre.

Nga analiza e grumbullimit të mbetjeve urbane dhe të ndërtimit rezulton se grumbullimi i tyre nëpër vendet e caktuara në Bashki është i mangët. Ka grumbullime masive të këtyre mbetjeve në anë të rrugëve, në luginat e përrrenjve dhe lumenjve, në lëndinat buzë detit etj., dhe gjendja e kazaneve të plehrave është e mjerueshme pothuajse kudo ku ka dhe aty nuk ka fare, gjë që sjell një impakt negativ për turizmin dhe cilësinë e jetës në zonë. Një grumbullim i mirë i mbetjeve është një fillim i mbarë për menaxhimin e tyre. Sidoqoftë, menaxhimi i tyre duhet të ndajë *mbetjet urbane* nga ato të *ndërtimit*.

Sugjerime

1. Së pari, çdo fshat duhet të përcaktojë një ose disa **pika** të grumbullimit (në varësi të numrit të banoreve, e cila mund të arrihet lehtë nga automjetet e kompanisë së pastrimit. Pika e grumbullimit duhet të ketë kazanë me mbishkrime, që të mundësojnë seleksionimin (grumbullim i diferencuar) e tyre sipas përbërjes së tyre si ushqimore, letër, qelq, lëndë metalike dhe plastike. Ky seleksionim do ta lehtësojë shumë procesin, si edhe do të rrisë interesimin e kompanive të specializuara për përpunimin e mbetjeve urbane. Në fshatra banorët duhet patjetër t’l hedhin mbeturinat e tyre në vendet e caktuara dhe jo nëpër rrugicat e fshatit.
2. Së dyti, një tjetër domosdoshmëri është edhe **optimizmi** i kohës së largimit të këtyre mbetjeve duke eliminuar çlirim e aromave të këqija në mjedis, tejmbushjen e kazanëve dhe vendgrumbullimeve me mbetje urbane. Grumbullimi mund të bëhet edhe një herë në dy ose tre ditë.
3. Së treti, një fushatë **ndërgjegjësimi** është e nevojshme që të ndërmerret nga ana e Bashkisë lidhur me mbetjet urbane. Kjo mund të bëhet përmes mediave lokale, nëpër shkolla, me shpërndarje fletëpalosjesh, si edhe me fushata ndërgjegjësimi nëpër fshatra. Kjo fushatë duhet të përfshijë jo vetëm të rriturit, por edhe fëmijët; jo vetëm familjarët, por në mënyrë të veçantë pronarët e bareve dhe restoranteve, pasi këta të fundit gjatë sezonit të verës janë ndër ndotësit më të mëdhenj. Pjesëmarrës në këto fushata duhet të jenë edhe pronarët e industrisë së zonës ku të përfshihen ata të industrisë së vajit, peshkimit, ndërtimit, transportit etj.
4. Së katërti, organizimi i **aksiioneve vullnetare** nga ana e komunitetit në çdo fillim viti, do të ishte një mënyrë e mirë për krijimin e një klime pozitive në Bashki.
5. **Mbetjet e ndërtimit:** Mbetjet e ndërtimit konsiderohen si më pak të dëmshme për ekologjinë dhe shëndetin e njeriut, por nga ana vizuale prania e tyre në anë të rrugëve apo pranë ndërtimeve dëmton pejzazhin e zonës në tërsi. Në bazë të Ligjit Nr. 9010, datë 13.2.2003 përpunimi dhe asgjesimi i mbetjeve të ndërtimit bëhet me ripërdorim dhe groposje.

Transportimi i mbetjeve është momenti i dytë i rëndësishëm i menaxhimit të këtyre mbetjeve. Sigurisht që transporti duhet të bëhet me mjete dhe pajisje profesionale, të cilat duhet të sigurohen nga Bashkia apo kompania e pastrimit. Transporti mund të kryhet edhe çdo ditë. Përsa i përket transportit të mbetjeve të ndërtimit, duhet të sigurohet nga firmat e ndërtimit, pasi ato duhen konsideruar si zotërues të këtyre mbetjeve. Transporti i tyre duhet të kryhet me automjete, të cilat të janë të mbuluara në mënyrë që të mos ketë mbetje që bien gjatë rrugës për në stacionin e përkohshëm apo në vendgrumbullim.

Depozitimi i mbetjeve urbane, siç u theksua më lart, do të bëhet në enddepozitimin e Gérhotit, Gjirokastër. Përsa i përket depozitimit të mbetjeve të ndërtimit mund të bëhet pranë guroreve dhe atje të groposen apo të përpunohen ose Bashkia në bashkëpunim me Agjensinë Rajonale të Mjedisit të caktojë një hapësirë për groposje të veçantë për mbetjet e ndërtimit, që mund të jetë edhe pranë stacionit të përkohshëm (tranzitor). Depozitimi i tyre mbetet detyrë e firmave të ndërtimit. Në vendin e groposjes shtrati i gropës duhet të vishet me materiale gjeosintetike për të shhangur në këtë mënyrë ndotjen e ujërave nëntokësore.

Trajtimi i mbetjeve

Trajtimi i mbetjeve urbane në vendgrumbullimin përkatës mbetet detyrë e organeve kompetente. Trajtimi i mbetjeve të ndërtimit mund të bëhet pranë guroreve ekzistuese, që nuk gjenden pranë lumenjve dhe rrugës atomobilistike kombëtare. Në përgjithësi menaxhimi i mbetjeve jepet me sipërmarrje duke nënkontraktuar kompanitë private, por edhe mund të kryhet drejtërsëdrejti nga institucioni publik përgjegjës, në rastin konkret bashkia e Libohovës. Gjithashtu, ndërtimi dhe përdorimi i vendeve për groposjen e mbeturinave mund të realizohet nga sektori privat ose nëpërmjet një kontrate të Partneritetit Publik e Privat.

2.8 Plani për hapësirat publike dhe shërbimet sociale

2.8.1 Hapësirat publike

Libohovë

Figura 1: Zonimi i qytetit të Libohovës, Përpunimi: DEA studio

Si e vetmja qendër me karakter urban në këtë territor, këtu gjejmë përqëndrimin më të madh të popullsisë edhe të aktivitatave sociale dhe ekonomike. Ndërhyrjet e propozuara përmirësimin e hapësirave publike në qytetin e Libohovës përqëndrohen tek ri-organizimi i hapësirave të lira në mënyrë që të bëhen më tërheqëse për banorët. Ky riorganizim do të shërbejë jo vetëm zhvillimit të hapësirave publike por edhe plotësimit me shërbime, kryesisht përgjatë akseve akseve rrugore brenda qytetit. Këtu mund të

përmendim përmirësimin e sheshit përpara godinës së bashkisë, terminalin e pasagjerëve, zhvillimin e hapësirës creative dhe të argëtimit në pjesën veriore të qytetit, në krah të bashkisë, zhvillimin e shtigjeve këmbësore dhe shkallareve për përmirësimin e aksesit në kala etj. Rimëkëmbja dhe rivënia në funksion e zonës industriale në përfiferi të qytetit është një tjetër ndërhyrje që paraqitet në modelin për zhvillimin e qendrës.

Suhë

Figura 2: fshati Suhë 2019, Përpunimi: DEA studio

Qendra urbane e Suhës është e vendosur në mënyrë strategjike në bashkinë e Libohovës. Mund të arrihet lehtësish nga fshatrat përreth dhe është një kalim i detyrueshëm pasi përmes saj kalon aksi rrugor kombëtar Sh96, rruga Libohovë - Polican. Kjo lidhje e rëndësishme ka luajtur një rol të rëndësishëm për zhvillimin e kësaj qendre dhe do të luajë edhe në të ardhmen. Propozimi i planit për përmirësimin e kësaj qendre është në drejtim të përmirësimit të hapësirës ekzistuese publike duke krijuar një shesh qendror, me gjithë mobilimin urban, përmirësimi i hapësirës përreth kishës, e cila ndodhet shumë afér qendrës. Përsa i përket infrastrukturës do të ngrihet një pikë stacioni për transportin publik, do të pajiset me ndriçim publik qendra e fshatit dhe aksi kryesor rrugor dhe do të përmirësohen hapësirat publike si fushat sportive apo lulishtet. Ky investim në funksionet e reja publike së bashku me përmirësimin e rrugës kryesore të komunikimit dhe përmirësimin e tokës do të ketë një pënikim të rëndësishëm për zhvillimin e kësaj njësie.

Zhej

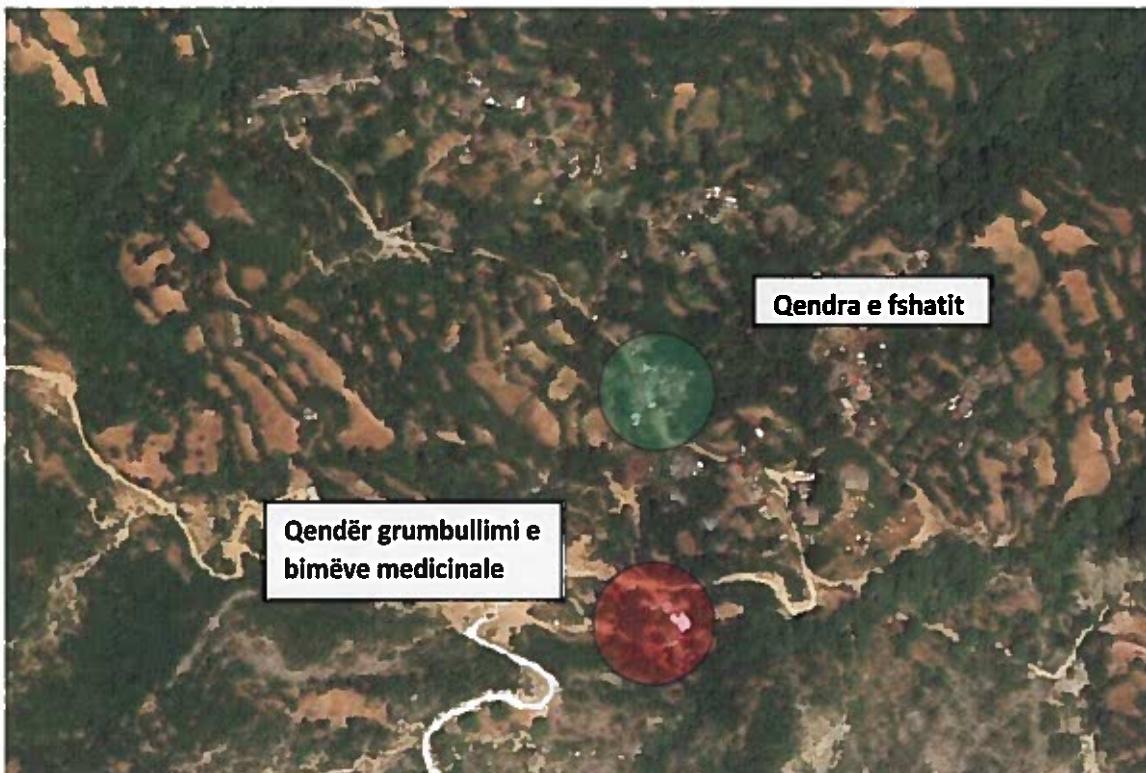

Figura 3: fshati Zhej 2019, Përpunimi: DEA studio

Qendra urbane e Zhejit ka gjithashtu pozicion strategik në bashkinë e Libohovës. Fshati është i pozicionuar në pjesën veriore të Njësisë Administrative të Zagorisë. Arrihet nga rruga Çajup – Zhej, apo kalon fushën e Çajupit. Ky pozicion luan një rol të rëndësishëm për zhvillimin e këtij fshati, pasi favorizohet nga afërsia që ka me fushën e Çajupit, ku është propozuar zhvillimi i ekoturizmit. Për shkak të afërsisë që kanë, fshati i Zhejit mund të shërbejë si pol mbështetës me shërbime publike, me kapital njëror, me akomodimin si edhe me shërbime të tjera që mund të jenë të nevojshme për zhvillimin e ekoturizmit në zonë. Propozimi i planit për përmirësimin e kësaj qendre është në drejtim të përmirësimit të hapësirës ekzistuese publike duke krijuar një shesh qendror, me gjithë mobilimin urban. Përsa i përket infrastrukturës do të ngrihet një pikë stacioni për transportin publik, do të pajiset me ndriçim publik qendra e fshatit dhe aksi kryesor rrugor dhe do të përmirësohen hapësirat publike si fushat sportive apo lulishtet. Ky investim në funksionet e reja publike së bashku me përmirësimin e rrugës kryesore të komunikimit dhe përmirësimin e tokës do të ketë një ndikim të rëndësishëm për zhvillimin e kësaj njësie.

Në fshatin Zhej është propozuar gjithashtu ngritja e një pike grumbullimi për bimët medicinale dhe ato etero – vajore, çka do të mobilizojë banorët për zhvillimin e mëtejshëm të këtij sektori të bujqësisë dhe rrjedhimisht të rrisë nivelin ekonomik dhe të përmirësojë mirëqenien e banorëve.

Nivan

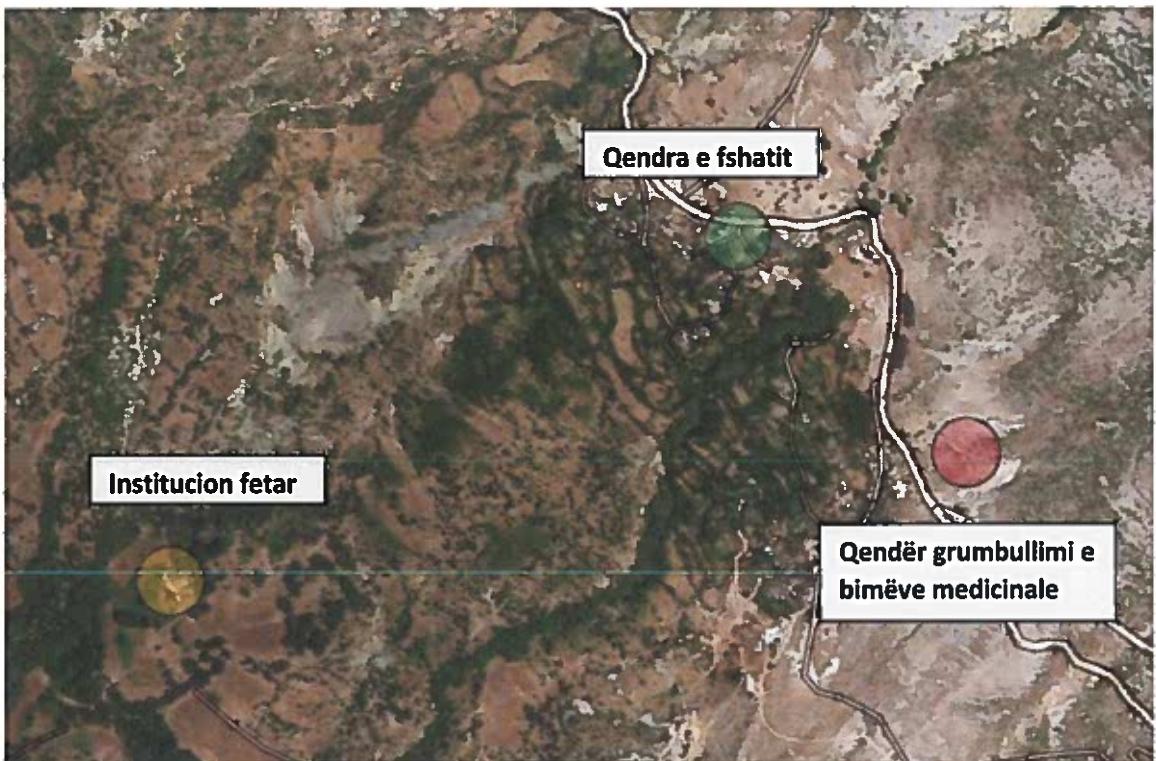

Figura 4: fshati Nivan 2019, Përpunimi: DEA studio

Fshati i Nivanit është i pozicionuar në pjesën qendrore të Njesisë Administrative të Zagorisë dhe është qendra e kësaj njësie. Arrihet nga rruga Hoshtevë – Nivan ose Sheper - Nivan. Ky pozicion luan një rol të rëndësishëm për zhvillimin e këtij fshati, pasi favorizohet nga afërsia që ka me liqenin e Sheperit, ku është propozuar zhvillimi i ekoturizmit. Për shkak të afërsisë që kanë, fshati i Nivanit mund të shërbejë si pol mbështetës dhe plotësues me shërbime publike, me kapital njëror, me akomodimin si edhe me shërbime të tjera që mund të jenë të nevojshme për zhvillimin e ekoturizmit në zonë, përvèç fshatit të Sheperit. Propozimi i planit përmirësimin e kësaj qendre është në drejtim të përmirësimit të hapësirës ekzistuese publike duke krijuar një shesh qendror, me gjithë mobilimin urban. Përsa i përket infrastrukturës do të ngrihet një pikë stacioni për transportin publik, do të pajiset me ndriçim publik qendra e fshatit dhe aksi kryesor rrugor dhe do të përmirësohen hapësirat publike si fushat sportive apo lulishtet. Ky investim në funksionet e reja publike së bashku me përmirësimin e rrugës kryesore të komunikimit dhe përmirësimin e tokës do të ketë një ndikim të rëndësishëm për zhvillimin e kësaj njësie.

Në fshatin Nivan është propozuar gjithashtu ngritja e një pike grumbullimi përmirësimi i bimëve medicinale dhe ato etero – vajore, çka do të mobilizojë banorët përmirësimin e zhvillimin e mëtejshëm të këtij sektori të bujqësisë dhe rrjedhimisht të rrisë nivelin ekonomik dhe të përmirësojë potencialin e banorëve.

Ndëran

Figura 5: fshati Ndëran 2019, Përputimi: DEA studio

Qendra urbane e Ndëranit është l pozicionuar në pjesën qendrore të Njësisë Administrative të Zagorisë. Arrihet nga rruga Lliar – Topovë - Ndëran. Propozimi i planit për përmirësimin e kësaj qendre është në drejtim të përmirësimit të hapësirës ekzistuese publike duke krijuar një shesh qendror, me gjithë mobilimin urban, përmirësimi i hapësirës përreth kishës, e cila ndodhet shumë afër qendrës. Përsa i përket infrastrukturës do të përmirësohet gjendja e aksit rrugor kryesor nëpërmjet të cilit aksesohet fshati, do të ngrihet një pikë stacioni për transportin publik, do të pajiset me ndriçim publik qendra e fshatit dhe aksi kryesor rrugor dhe do të përmirësohen hapësirat publike si fushat sportive apo lulishtet. Ky investim në funksionet e reja publike së bashku me përmirësimin e rrugës kryesore të komunikimit dhe përmirësimin e tokës do të ketë një ndikim të rëndësishëm për zhvillimin e kësaj njësie.

Rastet e mësipërme janë raste ilustruese të ndërhyrjeve që do të zhvillohen në qendrat rurale të bashkisë Libohovë. Në mënyrë të ngjashme do të zhvillohen edhe qendrat e tjera të bashkisë. Çdo njësi vendore do të pajiset me të paktën një hapësirë publike të lirë dhe të arritshme, të pajisur më të gjithë elementët urbanë dhe të ndriçuar, duke forcuar strukturën e secilës qender urbane dhe duke e bërë atë më të identifikueshme.

2.8.2 Edukimi

Aktualisht bashkia Libohovë ka 5 kopshte pesë shkolla 9 vjecare një shkollë e mesme të shpërndara sipas tabelës së mëposhtme.

Sigurimi i objekteve arsimore është një pjesë integrale e planifikimit të politikave dhe praktikave moderne. Arsimi fillor dhe ai i mesëm, i ofrojnë brezit të ri mjetet teorike dhe praktike, që do të kontribuojë në zhvillimin social dhe ekonomik. Planifikimi ka për qëllim të sigurojë objekte të mjaftueshme, ndërsa parimi themelor përfunksionimin efikas të objekteve arsimore është aksesueshmëria në to.

Objekte e arsimit bazë (çerdhet, kopshtet dhe shkollat 9-vjeçare):

- Për zonat urbane, qytetin e Libohovës parimi i aksosit është i përfshirë në planifikimin e objekteve të arsimit fillor, të cilat janë të lidhur me lagjet, duke siguruar qasje me rrugët lokale dhe dytësore të lagjeve. Distancat ajrore të mbulimit të zonave të shërbimit respektojnë dispozitat kombëtare të planifikimit.
- Për zonat rurale i cili është rasti më i ndeshur në territorin e Bashkisë, objektet arsimore kanë një mbulim të vogël rajonal, për shkak të terrenit dhe të vendbanimeve, popullsisë së vjetër dhe numrit të kufizuar të nxënësve. Ato duhet të jenë të vendosura në qendrat e njësive të banuara. Është e nevojshme që të lehtësojë sa më shumë të jetë e mundur aksesi i nxënësve në objektet arsimore dhe edukative, për shembull nëpërmjet autobuzëve dhe të sigurimit të vendstacioneve të tyre përfshirë transportin e sigurtë të nxënësve, që përdorin autobuzët e shkollave.

Plani propozon rikonstrukcionin e ambienteve të kopështit të fëmijëve në Libohovë si edhe restaurimin e godinave arsimore dhe kthimi i oborreve ekzistuese në sheshe lojtrash për aktivitete sportive në fshatrat Bulo, Labovë e Sipërme, Nepravishtë, Zhej, Hoshtevë, Sheper dhe Nderan. Këto ndërthurje të propozuara nuk mbeten të kufizuara vetëm në fshatrat si më sipër. Sipas nevojës në vijimësi të planit bashkia do të ndërhyjë me restaurime apo rikonstrukione përfshirë ato godina arsimore në qendrat e banuara të cilat do i kenë të nevojshme këto ndërhyrje. Hapësirat publike të shkollave, duke përfshirë oborret, ambientet sportive, bibliotekat apo salat e mësimit, propozohet të përdoren edhe nga komuniteti jashtë orëve mësimore, duke shërbyer si qendra sociale.

Plani nuk parashikon ngritjen e pikave të reja arsimore, për arsy se strukturat ekzistuese I plotësojnë nevojat e popullsisë dhe indikatori i poullsisë është në rënien.

2.8.3 Shërbimi shëndetësor

Shërbimi parësor shëndetësor në bashkinë Libohove mbulohet nga 9 qendra shëndetësore të shpërndara në njesite e ndryshme administrative ku sherbejne 4 mjek dhe 15 infermiere.

Për një shërbim më të mirë shëndetësor ka nevojë për investime përfshirë investimet e infrastrukturës fizike shëndetësore si: rikonstrukioni i Qendrës Shëndetësore Libohovë, godina e Ambulancës Nepravishtë e Poshtme, si vënia në funksionim të një autoambulance. Investimet që shërbimet publike duhet të forcohen në qendrat e njësive administrative,

dhe kriteri i urgjencës të ishte udhëzuesi për investimet në njësitë administrative periferike të bashkisë, ku popullsia e vogël është e shpërndarë në një numër të madh të fshatrave.

Duke forcuar shërbimet publike në qendër të njësive administrative nga njëra anë, nga ana tjetër duhet të rritet aksesi i banorëve që jetojnë përreth qendrës administrative ndaj këtyre shërbimeve.

Sigurimi i objekteve të kujdesit shëndetësor është një komponent thelbësor i standardeve të pranuara të jetesës dhe një parakusht i rëndësishem për zhvillimin e turizmit, të bazuar në shërbime cilësore. Vëmendje e veçante duhet t'u kushtohet banorëve të përhershëm të zonës (sidomos në rastet e popullsisë në moshë të madhe (plakje), si dhe për vizitorët dhe turistët nga perspektiva e rritjes së parashikuar të sektorit të turizmit.

Në situatën aktuale, qyteti I Libohovës ka shërbyer si qendër shëndetësore dhe 9 Qendra shëndetësore në vendbanime të ndryshme të cilat sigurojnë ndihmën e parë. Sipas standardeve dhe kushteve aktuale funksionale dhe fizike në të cilën ndodhen aktualisht godinat shëndetësore plani propozon:

- Rikonstruksioni i qendrave shëndetësore në fshatrat Suhë, Nivan, Nepravishtë dhe Bulo;
- Rikonstruksioni i qendrës shëndetësore Libohovë, vënia në funksionim të një autoambulance;
- Ndërtimi i qendrave shëndetësore në fshatrat: Lliar, Hoshtevë, Vithuq, Shepër, Topovë.

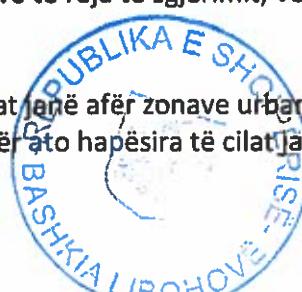
Qendrat shëndetësore e propozuara në fshatrat si më sipër, të cilet janë pjesë e njësisë administrative Zagori, janë të nevojshme për arsyet e mbulimin të të gjithë banorëve me këtë shërbim. Për shkak se fshatrat ndodhen në distanca të konsiderueshme nga njëri-tjetri, të terrenit të theksuar malor dhe të infrastrukturës së dobët rrugore, këto qendra duhet të jenë të shpeshta dhe pothuajse të shërbejnë të çdo fshat.

Përsa I përket godinave të tjera shëndetësore ekzistuese, ato kanë nevojë për ndërhyrje restauruese jo vetëm në pjesën e jashhtme të tyre por edhe në ate të brendshme, si edhe në zëvendësimin e pajisjeve të amortizuara. Nevojë për ndërhyrje kanë edhe ambientet rrethuese të godinave.

Këto ndërhyrje të propozuara nuk mbeten të kufizuara vetëm në fshatrat si më sipër. Sipas nevojës në vijimësi të planit bashkia do të ndërhyjë me restaurime apo rikonstruksione për të gjithë ato godina arsimore në qendrat e banuara të cilat do I kenë të nevojshme këto ndërhyrje.

2.8.4 Varrezat

Një nga objektivat e Planit të Përgjithshëm Vendor është edhe përmirësimi i gjendjes së varrezave ekzistuese dhe përcaktimi i zonave të reja të zgjerimit, veçanërisht për ato në zonat kryesore urbane.

Për varrezat ekzistuese, kryesisht ato të cilat janë afër zonave urbane, afër shërbimeve publike si arsimi apo shëndetësia si edhe për ato hapësira të cilat janë buzë apo afër akseve

rrugore kryesore të bashkisë, është shumë e rëndësishme të zvogëlohet ndikimi i tyre vizual. Plani propozon mbjellje e rreshtave të pemëve dhe shkurreve të vogla përgjatë rrugës kryesore të brendshme dhe perimetrit të jashtëm në mënyrë që të krijojë një pengesë natyrore vizuale të integruar në mjedis. Pemët duhet të integrohen pemët halore me ato me gjetherënëse, të cilat duhet të kenë kurorë të madhe dhe të ulët, për një bllokim të plotë të pamjës. Një sistem i duhur i kullimit duhet gjithashtu të integrohet me ndërhyrjet e tilla pas një studimi të detajuar të tij.

2.8.5 Mbrojtja kombëtare, civile kundër zjarrit

Në kuadër të politikave për mbrojtjen e zonave të rrezikuara, është e domosdoshme nevoja e një monitorimi të reptë dhe aplikimit të plotë të ligjit për Pyjet Nr 9385/2005 ndryshuar me Nr. 48/2016. Monitorimi i pyjeve është i domosdoshme për t'i mbrojtur ato nga djegjet aksidentale si pasojë e praktikave të gabuara në zonë për djegien e kullotave apo për shkak të prerjes së drurëve për qëllim ngrohjeje. Zonat e mbrojtura janë te rrezikuara si pasojë e presioneve të zhvillimit në zonë. Dëmi që vjen nga djegjet dhe prerjet e druve nuk lidhet vetëm me pyjet por edhe me llojet e rralla dhe endemike që i përdorin ato si habitate.

Kërcënimi kryesor për zonën shikohet zjarri dhe pasojat e tij duke rritur në këtë mënyrë edhe shkallën e erozionit. Terreni i vështirë malor si edhe rrjeti rrugor i amortizuar apo shpeshherë edhe jo i përshtatshëm për mjetet e rënda të zjarrëfikëseve janë faktorë që shtojnë shkallën e rrezikut në bashki në rast zjarri.

Strategjia për mbrojtjen kundër zjarrit parashikon aktivitetet si më poshtë:

- Përmirësim të shërbimit ekzistues zjarrfikës (vënia në dispozicion e mjeteve të reja, përmirësimi i ndërtuesës)
- Pajisje me sisteme të përshtatshmë të mbrojtjes nga zjarri dhe formimin specifik
- Forcim i kapaciteteve institucionale për kontributin e përbashkët midis komuniteteve dhe shërbimit zjarrfikës.

Në zonat malore duhet të merren masa për të evituar erozionin, duke evituar ndërtimet përgjatë brigjeve të lumenjve, duke rehabilituar përrenjtë, duke ndërtuar prita malore si dhe duke kryer mbjellje në shpatet e pjerrëta.

Në mënyrë më të detajuar këto masa janë sqaruar në dokumentin e Vlerësimit Strategjik Mjedisor.

3 Plani i mbrojtjes së mjedisit

Ekonomia bujqësore dhe blegtoria përbëjnë sot bazën e aktiviteteve ekonomike në bashkinë e Libohovës, ndërkohë që në zhvillimin e ardhshëm të bashkisë, Plani i Përgjithshëm Vendor synon të përshtetojë këto aktivitete me industrinë e turizmit. Duke qenë se pritet që turizmi, agroturizmi dhe infrastruktura të përmirësohet në territor dhe të ketë një impakt në

zhvillimin ekonomik të bashkisë, lind nevoja e parandalimit dhe monitorimit të ndikimeve negative që mund të kenë në mjeshterisht zbatimi i planit dhe projektet e propozuara nga ky plan.

Në planin e mbrojtjes së mjeshterisht do të trajtohen masat parandaluese, mbrojtëse e zbutëse që lidhen me zbatueshmërinë e projekteve të propozuara nga PPV-ja me qëllim mbrojtjen e peizazhit, mbrojtjen e burimeve ujore, mbrojtjen e biodiversitetit dhe shtimin e gjelbërimit, përmirësimin e cilësisë së ajrit dhe masa për trajtimin e zonave problematike mjeshterore.

Gjatë zbatimit të projekteve, institucioneve publike dhe zhvilluesve të këtyre projekteve u lind detyrimi për të zbatuar dhe marrë masat për mbrojtjen e mjeshterisht, sipas rekomandimeve të VSM-së, si dhe masa më të detajuara për projektet që i nënshtronen hartimit të Vlerësimit të NDIKIMIT NË MJESHTERI (VNM-ve) individuale për secilin projekt, nëpërmjet zbatimit të Ligjit nr. 10 440, datë 7.7.2011 "Për vlerësimin e ndikimit në mjeshter", i cili përcakton kushtet e zbatimit të një projekti në respekt me mjeshterin. Procesi i monitorimit të VSM-së duhet të ecë paralelisht me zbatimin e PPV-së duke u bërë pjesë integrale e tij.

3.1 Mbrotja e peizazhit natyror e urban

Projektet e propozuara nga Plani i Përgjithshëm Vendor i Bashkisë Libohovë përgjithësisht nuk priten të ndikojnë negativisht në peizazh, vetëm projektet si zgjerim i infrastrukturave rrugore ekzistuese dhe ndërtimi i impiantit të trajtimit të ujërave të zeza në qytetin e Libohovës do të kenë një ndikim minimal. Megjithatë këto projekte do të shoqërohen me mbjellje pemësh përgjatë rrugëve dhe kriimin e zonave buferike të gjelbërtë që ndan impiantin e trajtimit të ujave të zeza nga zona e urbanizuar.

Rekomandime për mbrojtjen e peizazhit:

- *Mbrotja e peizazhit natyror*

Nëpërmjet pyllëzimit dhe ripyllëzimit të zonave të degraduara ose te dëmtuara nga zjarret, realizohet përmirësimi i peizazhit natyror, ku duhen zgjedhur me kujdes llojet e drurëve që përshataten me llojin e tokës dhe e mbrojnë atë nga erozioni. Përfitime të tjera që vijnë nga ruajtja e peizazhit natyror janë mbrotja e tokës nga erozioni, ulja e ndotjes në shtresat e tokës, krijimi i habitateve për rritjen e specieve të florës dhe faunës, etj.

Në pikat panoramike, kryesisht në Parkun Natyror Kombëtar të Zagories, bashkia në bashkëpunim me AKZM, duhet të krijojnë infrastrukturë të nevojshme si markimin e shtigjeve për këmbësorët apo çiklistët, vendosjen e tabelave informuese dhe përcaktimin e vendeve të pushimit.

- *Mbrotja e peizazhit urban*

Zonat ekonomike dhe ato të industrisë së lehtë përpunuese duhet të shoqërohen me breza mbrojtës të gjelbëruar, për të realizuar kështu mbrojtjen e zonave të banuara. Sektori i bujqësisë gjithashtu duhet të ruajë mjeshterin duke mirëmbajtur kanalet vaditëse dhe kulluese dhe mbjellë pemë përgjatë parcelave bujqësore. Rekomandohet zbatimi i masave për ruajtjes e peizazhit gjatë zbatimit të projekteve të PPV-së.

Peizazhi urban i ndërtuar në qytet e fshatra do të pëmirësohet me anë të projekteve për rikualifikimin e hapësirave publike, mbjelljen e pemëve dhe gjelbërimin mes pallateve, krijimin e hapësirave argëtuese për fëmijët etj. Për çdo ndërhyrje në vendbanimet urbane apo rurale do të respektohen karakteristikat e arkitekturës vendase, psh në fshatra do të nxitet ndërtimi i njësive të reja të banimit me mbulesë çati dhe për objektet me vlera arkitekturore e historike do synohet rehabilitimi dhe rifunksionalizimi i tyre.

Një vëmendje të veçantë do ti kushtohet pasurive kulturore, ku çdo ndërhyrje në distancë 100 m nga objekti i trashëgimisë kulturore është e ndaluar dhe duhen marrë në konsideratë distancat sipas akteve dhe udhëzimeve të institucioneve përgjegjëse për trashëgiminë kulturore.

3.2 Mbrojtja e burimeve ujore

Burimet ujore janë shumë të rëndësishme si kapacitete të zhvillimit ekonomik dhe mund të ndikohen negativisht nga nxitia e industrisë përpunuesë në zonë, nga bujqësia apo zhvillimi i agroturizmit dhe turizmit natyror. Duhet që zhvillimi ekonomik i zonës të mos dëmtojë ekosistemet lumore dhe të ketë monitorim të vazhdueshëm të cilësisë së ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore nga institucionet përgjegjëse në bashkëpunim me MTM.

Mbrojtja e trupave ujore nga aktivitetet dhe ndërtimet realizohet nëpërmjet përcaktimit të vijës blu nga Plani i Përgjithshëm Vendor, me qëllim mbrojtjen e rrjedhave lumore e rigjenerimin e korridoreve natyrore që shoqërojnë to, si dhe mbrojtjen e brezit bregiqenor apo breglumor nga aktivitetet përfshirët ekonomik të tyre. Në largësinë deri në 25 m nga vija ujore është i ndaluar çdo aktivitet dhe në zonën buferike prej 100 m mund të ketë aktivitete të kufizuara, sipas përcaktimeve në njësitë strukturore në Rregulloren e Planit.

Rekomandime për menaxhimin e ujave sipërfaqësore dhe nëntokësore me qëllim mbrojtjen e tyre nga ndotjet:

- Reduktimi i konsumimit të ujit nga aktivitetet e industrisë përpunuese**

Është e rëndësishme që njësitë e subjektet ekonomike të grupohen së bashku në zona ekonomike, në të cilat është më lehtë menaxhimi i infrastrukturës së shpërndarjes së ujit, ndërtimin e rrjeteve të kanalizimeve dhe ndalimin e shpërdorimit të ujit duke aplikuar tarifa dhe çmime të ndryshme nga konsumatorët familjarë, si psh zona ekonomike e propozuar në hyrje të qytetit të Libohovës, në pikat e grumbullimit, magazinimit dhe tharjes së bimëve medicinale në Zhej e Nivan dhe në pikat frigoriferike në Sheper dhe Topovë. Menaxhimi bëhet më i lehtë nga njësitë vendore dhe dekurajohet shpërdorimi i resurseve të ujit si dhe menaxhohet më mirë zbatimi i rregulloreve për trajtimin e mbetjeve nga ana e bizneseve pranë zonave me trupa ujorë.

- Krijimi dhe zbatimi i një plani menaxhimi përvaditjen e kulturave bujqësore**

Përparimi i ujit përvaditje është tejet i rëndësishëm në zhvillimin e bujqësisë, por rrezikon rritjen e konsumimit të ujit dhe shpeshherë edhe shpërdorimin e ujit të pijshëm.

Sensibiliteti dhe mbështetja përfshirët në ngritjen e rrjeteve të ujitjes kolektive, pastrimi

i kanaleve kulluese e vaditëse si dhe rehabilitimi i tyre është tejet i rendësishëm, si dhe informimi mbi pesticidet dhe plehrat kimikë që ndosin ujrat nëntokësorë. Duhen mirëmbajtur ujëmbledhësit, rezervuaret dhe kanalet vaditëse, si dhe duhen kontrolluar shpimet e puseve që ndikojnë në rrjetin e ujrave nëntokësore.

- *Përmirësimi i rrjetit të shpërndarjes së ujit të pijshëm dhe ngritja e rrjetit të kanalizimeve në qendrat e banuara*

Mbrojtja e burimeve ujore dhe përmirësimi i rrjetit shpërndarës të ujit të pijshëm do të realizohet duke rritur investimet në mënyrë që të arrihen standardet kombëtare dhe ndërkombëtare, duke shmangur kështu humbjet në rrjet nga lidhjet e paligjshme dhe mbishfrytëzimin e burimeve ujore. Duhen ushtruar kontolle rigorozë në monitorimin e sistemit të shpërndarjes së ujit të pijshëm. Gjithashtu tejet e rëndësishme është përmirësimi i rrjetit të kanalizimeve të ujërave të ndotura, ku mungesa e një sistemi funksional dhe impianti pëtr trajtimin e tyre, bën që shpeshherë ujrat e ndotura të patrajuara të shkarkohen në lumenj apo përrrenj dhe të dëmtojnë në këtë mënyrë ekosistemin dhe ndotjen e ujit. Larg qendrave të banuara duhen ndërtuar gropë septike sipas standardeve.

- *Shmangia e shpërdorimit të ujit nga aktivitetet që lidhen me zhvillimin e agroturizmit dhe turizmit të natyrës*

Shtimi i numrit të vizitorëve dhe turistëve do të shtojë kërkesën për konsum të ujit të pijshëm dhe higjenikisht të pastër, për këtë arsyе duhen marrë masa për inkurajimin e bizneseve në fushën e agroturizmit dhe turizmit për instalimin e sistemve të kursimit dhe riciklimit të ujit, si dhe sensibilizimin e turistëve për moshpërdorim të ujit.

3.3 Mbrojtja e biodiversitetit dhe shtimin e hapësirave të gjelbra

Shtimi dhe mbrojtja e pejzazhit natyror dhe hapësirave të gjelbërtë është tejet i rëndësishëm, pasi ndikimi i tyre nuk është vetëm në përmirësimin e cilësisë së jetesës së banorëve, por edhe në mbrojtjen dhe shtimin e biodiversitetit.

- *Revitalizimi i parkut në krah të bashkisë dhe shtimi i lulishteve*

Në qytetin e Libohovës është propozuar jo vetëm shtimi i lulishteve mes pallateve, por edhe rivitalizimi i zonës ku ndodhet Teqeja, për tu kthyer në Parkun e Qytetit, i cili i shton sipërfaqë të konsiderueshme të mbjellë me drurë frutorë e dekorativë qytetit. Qëllimi kryesor i mbjelljes së pemëve me kurora të gjelbëruara është përmirësimi i mikroklimës në zonat e urbanizuara, duke rritur zonat rekreative dhe të gjelbëruara, te cilat ndikojnë në shëndetin mendor dhe fizik të banorëve. Në këtë mënyrë reduktohen zhurmat, përmirësohet cilësia e ajrit dhe shtohen hijet në ditët e nxehta duke zgjedhur edhe efektin e nxehësisë së çliruar nga sipërfaqet e shtruara të hapësirave publike.

- *Ngritja e parkut riparian përgjatë lumit të Suhës dhe Zagorisë*

Krijimi i zonës riparianë përgjatë lumi të Suhës dhe Zagorisë shërben jo vetëm për mbrojtjen nga erozioni dhe kontrollin nga përblytjet, por-krijon një korridor të gjelbër për strehimin

dhe lëvizjen e specieve të ndryshme në mënyrë të sigurt. Rekomandohet që gjërësia e brezave nga të dy krahët e lumit të shkojë deri në 150 m aty ku është e mundur dhe lejohet nga terreni. Duhen zgjedhur me kujdes llojet e drurëve që do të mbillen, të jenë të konsultuar me specialistë agronomë pasi duhe të ruajnë karakteristikat e peizazhit dhe të stimulojnë ekosistemin.

3.4 Përmirësimi i cilësisë së ajrit

Ndotja e ajrit pritet të rritet si pasojë e zhvillimit të industrisë së lehtë përpunuese dhe sektorit ekonomik të prodhimit, nga prodhimi i energjisë si djegia e materialeve të ndryshme për ngrohje, nga rritja e numërit të automjeteve si pasoje e rritjes ekonomike dhe fluktit të vizitorëve të zonës, nga ndërtimi i rrugëve të reja dhe veprave të tjera inxhinierike dhe ndërhyrjeve në përmirësimin e infrastrukturave në qendrat e banuara, etj.

Rekomandime për trajtimin dhe përmirësimin e cilësisë së ajrit:

- *Monitorimi i cilësisë së ajrit është thelbësor në koordinimin e marrjes së masave të duhura përritjen e cilësisë së tij.*

Bashkia duhet të sigurojë dhe të synojë që parametrat e cilësisë së ajrit të mbeten brenda kufijve të përcaktuara si normale nga Direktiva 2008/50/EC për cilësinë e ajrit si dhe bazuar në Strategjinë Kombëtare të Cilësisë së Ajrit të Mjedisit dhe Ligjin nr. 162, datë 04.12.2014 "Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit të mjedisit". Bashkia duhet të monitorojë nivelin e ndotësve në mënyrë periodike, dy herë në vit. Në varësi të monitorimeve duhen edhe të marren masat e nevojshme për uljen apo ruajtjen e vlerave brenda standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare.

Table 6: Vlerat kufi të ndotësve (burimi ISHP)

Përiudha e monitorimit			Objektiva nga 2016	
Ndotësit ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Metoda	Vlera e përiudhës mesatare	Standarde AL ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Standarde e BE ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
Pluhuri total	gravm		140	80
PM 10	Ads		40	40
O3	Ads		120	110
NO2	Ads		50	40

Bashkia duhet gjithashtu të përgatisë një plan apo program për të siguruar përputhshmërinë e vlerave me standardet përpëra datës së synuar limit të përcaktuar në tabelat e mësipërme, si dhe duhet të marrë masat për të siguruar transparencën lidhur me informacionin mbi cilësinë e ajrit për grupet e interesit dhe publikun.

• *Përmirësimi i infrastrukturave rrugore dhe promovimi i mjetave alternative të trasportitit*

Duke përmirësuar rrjetin rruget dhe rregulluar lëvizjen e trafikut, ulet koha e qëndrimit të automjeteve në rrugë, të cilët janë një nga ndotësit kryesorë të ajrit në qendrat e urbanizuara. Gjithashtu është e rëndësishme të përmirësohet dhe promovohet përdorimi i transportit publik, duke ulur numërin e automjeteve vetjake në rrugë. Futja e autobusëve "green", elektikë apo hibridë, te cilët nuk emetojnë gazra të dëmshëm, si dhe duke përshtatur oraret dhe shpeshtësinë e autobusëve në varësi të fluksit të udhëtarëve. Duhet të ndërmerren gjithashtu fushata për sensibilizimin e banorëve dhe promovimin e përdorimit të biçikletave si alternativë mobiliteti.

- *Kontrolli i industrisë dhe i materialete të djegura për ngrohje*

Zhvillimi i industrisë shoqërohet me mundësinë e ndotjes së mjedisit dhe sidomos ajrit duke emetuar gazra në atmosferë, për këtë arsyë është e rëndësishme të kontrollohet dhe monitorohet përdorimi i filtrave të ajrit antismog dhe emtimi i gazrave nga subjektet, sipas kushteve të lejeve mjedisore. Gjatë stinës së dimrit duhen kontrolluar materialet që digjen për ngrohje nga banorët, si dhe sensibilizimi i tyre me fushata informuese rreth llojeve të materialete që nuk duhen djegur dhe shkaktarët e ndotjes së ajrit që ndikojnë drejt për së drejti në shëndetin e tyre duke rritur numrin e sëmundjeve respiratore.

- *Pyllëzimi dhe mbrojtja nga zjarret*

Ulja e ndotësve në ajër realizohet nëpërmjet pyllëzimit të sipërfaqeve dhe krijimin e hapësirave dhe oazeve të gjelbër në qendrat e banuara. Mbjellja e drurëve dekorativë në zonat e urbanizuara, shtimi i parqeve, lulishteve, ndikon në përmirësimin e cilësi së ajrit. Gjithashtu është e rëndësishme të mbrohen sipërfaqet pyjore nga zjarret e qëllimshme apo të paqëllishme, kryesisht gjatë stinës së nxehë të verës, si dhe ripyllëzimin e sipërfaqëve të dëmtuara.

- *Ndërtimi i veprave infrastrukturore dhe ato të ndërtimit*

Respektimi i kushteve të lejeve mjedisore që shoqërojnë ndërtimin e veprave inxhinierike si hapja apo rikonstrukioni i rrugëve, ndërtimin e godinave në funksion te banimit apo ekonomisë, përkatësisht në çdo kantier ndërtimi, është shumë i rëndësishëm, pasi vetëm kështu kontrollohet sasia e grimcave të pluhurit apo gazrave të ndryshëm që ndosin ajrin. Zbatimi i kriterieve ligjore për ndërtimin e veprave dhe transportimin e inerteve sipas lejeve mjedisore është i domosdoshëm.

3.5 Masa për trajtimin e zonave problematike mjedisore

Në territorin e bashkisë nuk ekzistojnë hotspotet por mund të themi që ka zona të rrezikuara nga guroret dhe industria e shfrytëzimit të pasurive minerare. Gjithashtu problematike është menaxhimi i mbetjeve dhe rehabilitimi i venddepozitimeve të paligjshme të ndodhura kryesisht në afersi të vendbanimeve rurale.

Rekomandime për trajtimin e zonave të rrezikuara mjedisore:

- *Rigjenerimi i venddepozitimeve të paligjshme të mbetjeve urbane*

Rehabilitimi i zonave që kanë shërbyer më parë apo shërbejnë edhe sot në mënyrë të paligjshme si venddepozitime për mbetjet e ngurta, është i domosdoshëm. Evidentimi i këtyre zonave dhe rehabilitimi duke i kthyer në zona të gjelbëruara do të kenë një ndikim pozitiv në mbrojtjen e mjedisit. Një nga zonat më problematike është venddepozimit i mbetjeve në hyrje të qytetit të Libohovës. Me anë të teknologjive si biorehabilitimi realizohet pastrimi i shtresave të dheut, në vend apo duke u gjerryer dhe transportuar, kur kontaminimi rrezikon shëndetin e banorëve dhe biodegradimi nuk është i mundur.

- *Promovimi i industrisë së riciklimit*

Bashkia duhet të promovojë grumbullimin e diferencuar të mbetjeve në burim, e cila është mënyra më efektive përfshirë furnizimin e industrisë së riciklimit dhe mbrojtjen e mjedisit. Duhen realizuar fushata sensibilizuese në shkollat e arsimt 9-vjeçar si dhe të banorëve nëpërmjet mediave, broshurave apo organizimit të ditëvë tematike informuese.

3.6 Mbrojtja e tokës bujqësore, pyjeve, kullotat

Duke marrë parasysh karakterin blegtoral e bujqësor të zonës dhe zhvillimin e agroturizmit, si një mundësi përmirësimin e jetesës, mbrojtja e tokës përbën një nga objektivat kryesore të planit. Problematika e tokës dhe e mbrojtjes së saj përfshin një spektër të gjerë çështjesh që lidhen me tokën bujqësore, kullotat etj. Çështjet kyçe përfshin mbrojtjen dhe menaxhimin e tokës mund të përshkruhen si: erozioni, lëndët organike, ndotja e tokës, zharrja e tokës, kompaktësimi i tokës, zgogëlimi i biodiversitetit, kripëzimi, përmbytjet dhe rrëshqitjet e tokës.

Rekomandime për mbrojtjen dhe përmirësimin e cilësis së tokës:

- *Mbrojta e tokës bujqësore nga përmbytjet*

Plani parashikon investime përfshirët riaftësimin e tokave në rrezik përmbytje në zonën fushore përmes rigjenerimit të sistemit të drenazhit apo atij kullues ekzistues si dhe ruajtjen e tokave bujqësore nga ndërtimet e shpërndara të karakterit industrial apo familjar.

- *Mbrojtja e kullotave nga zjarret dhe erozioni*

Përveç marrjes së masave përfshirët rriplëzimet dhe ripyllëzimet në zonat e dëmtuara pyjore, është e rëndësishme të mbrohen kullotat që lidhen drejt përfshirët drejt me blegtorenë dhe zhvillimin ekonomik të zonës. Kullotat malore e kondrinore duhen menaxhuar duke u rimbjellë si dhe duhet treguar kujdes me kontrollin e zjarreve në shpatet malore, përfshirët të cilat është e nevojshme hartimi i një plani monitorimi, me pikat vrojtimi dhe shtim të kontrollit në territor gjatë sezonit të nxehëtë të verës, ku dhe rrezikshëmria e përfshirjes nga flakët është më e lartë. Në mënyrë që mund të reduktim të biodiversitetit ka edhe mbi-kullotja, e cila duhet kontrolluar duke u mbështetur fermerët me orientime dhe informacione mbi ruajtjen e kullotave dhe shkaqet e erozionit.

Prerja e druve për ngrohje dhe zjarret e paqëllimshme çojnë në degradimin e tokës dhe rritjen e dukurisë së erozionit, e cila prek habitatin në tërësi, duke zhdukur specie, modifikuar bimësinë që rritet dhe duke prishur kështu ekosistemin në mënyrë të pakthyeshme.

4 Plani i Veprimeve për zbatimin e PPV-së

4.1 Plani i veprimit / Fazat e zbatimit për zhvillimin e planit

Plani i Përgjithshëm Vendor përcakton në kohë dhe hapësirë të gjithë veprimet që do të ndërmerren në territorin e bashkisë. Ai shoqërohet nga Vlerësimi Strategjik Mjedisor i cili monitoron impaktin mjedisor për çdo ndërhyrje në territor. Në mënyrë skematike më poshtë janë përfshirë të gjitha ndërhyrjet në territor në formë matrikore sipas programeve/projekteve prioritare përkrah objektivave strategjike të përfshira mbi bazën e vizionit të hartuar nga bashkia Libohovë si dhe të përcaktuara në afate kohore të ndara në bazë fazash 5-vjeçare.

Përveç informacioneve të mësipërme, matrica paraqet koston e përafërt të çdo projekti të bazuar në parametra. Kostoja e parashikuar e projekteve krijon një ide mbi nevojat për investime vjetore duke i krahasur dhe priorizuar këto brenda çdo faze zhvillimi. Ngritja e kapaciteteve për zhvillimin e këtyre projekteve nga ana e Bashkisë si dhe përthithja e ekspertizës përreth tyre, gjë që përkthehet në burime njerëzore, është në element tjetër i vlerësuar në matricë. Indikatorët monitorues janë ata të cilët në mënyrë direkte dhe indirekte vlerësojnë zbatimin e projektit dhe suksesin e tij.

Fazat e zbatimit të zhvillimit, të ndara në periudha kohore brenda vlefshmërisë së planit, përcaktohen sipas elementeve të mëposhtëm:

- Projektet prioritare/strategjike dhe projektet pilot
- Rrjetet kryesore të infrastrukturave publike
- Zonat prioritare për zhvillimin ekonomik dhe të turizmit
- PDV-të

Projektet prioritare dhe fazat e zbatimit të tyre janë të paraqitura në tabelën e mëposhtme. Fazat e zbatimit të tyre janë: Prioritet I lartë (viti I parë i zbatimit të planit), Prioritet I mesëm (Deri në vitin e tretë të zbatimit të planit) dhe prioritet I ulët (pas vitit të tretë të zbatimit të planit).

Emri i projektit	Vendndodhja	Kosto (lekë)	Faza e zbatimit (vite)				
			1	1 3	4 10	10	
Rikonstruktion i rrugës hyrëse në qytetin e Libohovës	Libohovë	66000000	X				
Zgjerim i aksit Rruga Nacionale Gjirokaster - Suhë - Polican	Në të gjithë bashkinë	120000000	X				

Zgjerim i aksit Polican - Sheper - Nivan - Ndieran - Topovë - Fusha e Çajupit	Njësia Administrative Zagori	180000000	x		
Rikonstruksion i aksit Nivan-Konckë-Hoshtovë-Doshnicë	Në të gjithë bashkinë	100000000		x	
Krijimi i unazës e cila lidh fshatrat e Zagorisë, plotësimi i saj me aksin Zhej - Liar-Hoshtevë	Njësia Administrative Zagori	100000000	x		
Krijimi i aksit rrugor lidhës, Doshnicë – Leskaj, për dalje në bashkinë e Këlcyrës	Doshnicë	200000000			x
Rikonstruksion i rrugës nga fshati Nivan për në Manastirin e Nivanit	Nivan	80000000		x	
Projektimi i vendqëndrimeve, stacioneve për linjat urbane dhe interurbane	Libohovë	3000000		x	
Studim fizibiliteti për shtimin e linjave të transporti udhëtar që lidhin njësinë administrative Zagorie me Libohovën.	Në të gjithë bashkinë	5000000	x		
<hr/>					
Rikonstruksioni i ujësjellësit Libohovë	Libohovë	54000000	x		
Ndërtim depo uji në fshatin Nepravishtë	Nepravishtë	35000000		x	
Rikonstruksion i rrjetit te brendshëm dhe të jashtëm të ujësjellësit të fshatit Suhë	Suhë	54000000		x	
Ndërtimi i impiantit të trajtimit të ujërave të zeza në qytetin e Libohovës	Libohova	46128000	x		
Ndërtimi i tubacioneve, rrjetit të kanalizimeve të ujërave të zeza që siguron lidhjen e qytetit me impjantin e trajtimit të ujrade.	Në të gjithë bashkinë	45000000		x	
Ndërhyrje rikonstruktuese të rrjetit të kanalizimeve në qytetin e Libohovës	qytetin e Libohovës	20000000		x	
<hr/>					
Ndërtimi i rrjetit të kanalizimeve për qendrat e banuara rurale: Labovë e Sipërme dhe e Poshtme, Nepravishtë, Drino, Bulo, Sheper, Nderan, Nivan	Labovë e Sipërme dhe e Poshtme, Nepravishtë, Drino, Bulo, Sheper, Nderan, Nivan	-		x	
<hr/>					
Ndërhyrje për përmirësimin e gjendjeve fizike dhe higjenike të gropave septike, për plotësimin e standardit, në fshatrat: Doshnicë, Hoshtevë, Vithuq, Konckë, Stegopull, Suhë, Topovë, Zhej, Liar	Doshnicë, Hoshtevë, Vithuq, Konckë, Stegopull, Suhë, Topovë, Zhej, Liar	-		x	
<hr/>					
Rezultimi i venddepozitimit ekzistuese të mbetjeve në afërsi të fshatit Bulo dhe në përruin e Cuprelit	Libohovë	8110280	x		

Hartimi i një plani veprimi për përcaktimin e vendndodhjes së koshave dhe për frekuencën e mbledhjes së mbetjeve urbane nga zonat rurale	Në gjithë bashkinë	N/A	X		
Promovimi i ndarjes së mbetjeve në burim dhe kompostim të mbetjeve organike	Në gjithë bashkinë	N/A			X
Vendosja e ndriçimit publik në zonat periferike të qytetit të Libohovës	Libohovë	50000000		X	
Vendosje e ndriçimit publik në rrugët kryesore dhe sheshet e fshatrave	Në të gjithë bashkinë	75000000		X	
Përmirësimi i rrjetit të telekomunikacionit në qendrat e banuara	Në të gjithë bashkinë	15000000			X
Rikonstruksioni i ambienteve Kopësht Fëmijësh-Libohovë	Libohovë	7932550	X		
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojtrash për aktivitete sportive në fshatin Bulo	Bulo	10000000		X	
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojtrash për aktivitete sportive në fshatin Labovë e Sipërme	Labovë e Sipërme	10000000		X	
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojtrash për aktivitete sportive në fshatin Nepravishtë	Nepravishtë	10000000		X	
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojtrash për aktivitete sportive në fshatin Zhej	Zhej	10000000		X	
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojtrash për aktivitete sportive në fshatin Hoshtevë	Hoshtevë	10000000		X	
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojtrash për aktivitete sportive në fshatin Sheper	Sheper	10000000		X	
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojtrash për aktivitete sportive në fshatin Nderan	Nderan	10000000		X	
Rikonstruksioni i qendrës shëndetësore në fshatin Suhë	Suhë	8000000		X	
Rikonstruksioni i qendrës shëndetësore në fshatin Nivan	Nivan	8000000		X	
Rikonstruksioni i qendrës shëndetësore në fshatin Nepravishtë	Nepravishtë	8000000		X	
Rikonstruksioni i qendrës shëndetësore në fshatin Bulo	Bulo	8000000		X	
Rikonstruksioni i Qendrës Shëndetësore Libohovë, vënia në funksionim të një autoambulance	Libohovë	70000000	X		
Ndërtimi i qendrës shëndetësore në fshatin Lilar	Lilar	10000000			X

Ndërtimi i qendrës shëndetësore në fshatin Hoshtevë	Hoshtevë	10000000				x
Ndërtimi i qendrës shëndetësore në fshatin Vithuq	Vithuq	10000000				x
Ndërtimi i qendrës shëndetësore në fshatin Shepër	Shepër	10000000				x
Ndërtimi i qendrës shëndetësore në fshatin Topovë	Topovë	10000000				x
Kthimi i fshatit Hoshtevë në vatër për turizmin kulturor dhe hapjen e një qendre trajnimesh profesionale me fokus turizmin.	Hoshtevë	10000000		x		
Përforcimin e Nivanit si qendër administrative duke shtuar shërbime dhe zyra për shërbimin pyjor, informacione mbi bimët medicinale, polici dhe shërbime veterinare për zonën.	Nivan	11000000	x			
Rivitalizim i hapësirës ku ndodhet Teqeja në krah të bashkisë, kthim në park dhe rekreacion	Libohovë	50000000		x		
Sistemimi i sheshit të godinës së bashkisë	Libohovë	10000000	x			
Hapja e aksesit për te Sahati i Libohovës, ndërtimi i një platforme vrojtimi me material druri në afërsi të saj	Libohovë	10000000			x	
Rikualifikim të hapësirave midis pallateve në hapësira të gjelbërtë dhe parqe lojrash për fëmijët.	Në të gjithë bashkinë	30000000	x			
Krijimi i fondit për restaurimin e fasadave duke përmirësuar eficencën energjetike për blloqet e banimit përgjatë bulevardit kryesor, unifikim i materialit të veshjes së fasadave, vendosje e ndiqimit dhe tabelave shënjuese të bizneseve.	Libohovë	30000000	x			
Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore për fshatin: Suhë	Suhë	15000000		x		
Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore për fshatin: Ndëran	Ndëran	15000000		x		
Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore për fshatin: Nivan	Nivan	15000000		x		
Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore për fshatin: Hoshtevë	Hoshtevë	15000000		x		
Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore për fshatin: Konckë	Konckë	15000000		x		
Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore për fshatin: Topovë	Topovë	15000000		x		
Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore për fshatin: Zhej	Zhej	15000000		x		
Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore për fshatin: Lliar	Lliar	15000000		x		
Ridzenimi i sheshit publik në fshatin Labovë e Sipërmë projekt i propozuar nga A100+F	Labovë e Sipërmë	50000000	x			
Ridzenimi i sheshit publik në fshatin Nepravishtë nelekt i propozuar nga A100+F	Nepravishtë	50000001	x			

Krijimi i një Landmarku për Kalanë e Labohës, e cila do të jetë elementi evidentues i hyrjes në Kala, projekt i A100+F	Labovë e Sipërme	8000000	x	
Ngritja e qendrave të grumbullimit, magazinimit dhe tharjes për bimët medicinale dhe etero-vajore në Zhej	Zhej	30000000	x	
Ngritja e qendrave të grumbullimit, magazinimit dhe tharjes për bimët medicinale dhe etero-vajore në Nivan	Nivan	30000000	x	
Ngritja e pikave frigoriferikë për produktet blegtorale dhe çertifikimin e tyre në Sheper	Shepër	40000000	x	
Ngritja e pikave frigoriferikë për produktet blegtorale dhe çertifikimin e tyre në Topovë	Topovë	40000000	x	
Rehabilitimi i sistemit vaditës dhe vënia në funksion e rezervuarit të Doftisë si dhe ndërhyrje në rrjetin kullues dhe vaditës në fushat e bashkisë Libohovë	Në të gjithë bashkinë	43000000	x	
Krijimi i një zyre informacioni për fermerët në mbështetje të zinxhirit prodhues dhe zhvillimin e kooperativave	Në gjithë bashkinë	10.000.000	x	
Përgatitja e paketës së trajnimeve për fermerët e rinj, për ngritjen e fermave me produkte biologjike	Në gjithë bashkinë	2.000.000	x	
Krijimi i logos dhe promovimi i markës së mirënjojur të Libohovës për produktet e bulmetit	Në gjithë bashkinë	N/A	x	
Ulje në taksën e infrastrukturës për ngritjen e fermave të reja për blegtorinë me krerë të imta dhe gjedhë	Në gjithë bashkinë	N/A	x	
Organizimi i panaireve agroturistike në Bulo me fokus apikulturën dhe nënproduktet si dylli, poleni, propolisi, apo qumështi i bletës, si dhe bimët etero-vajore dhe medicinale	Bulo	5000000	x	
Organizimi i panaireve agroturistike në Drino me fokus apikulturën dhe nënproduktet si dylli, poleni, propolisi, apo qumështi i bletës, si dhe bimët etero-vajore dhe medicinale	Drino	5000000	x	
Organizimi i panaireve agroturistike në Suhë me fokus apikulturën dhe nënproduktet si dylli, poleni, propolisi, apo qumështi i bletës, si dhe bimët etero-vajore dhe medicinale	Suhë	5000000	x	
Hartimi i projektit për rjetëzimin e liqenit të Sheperit, duke e kthyer në pikë atraksiuni për sporte ujore dhe kamping	Sheper	10000000	x	
Hartimi i projektit për kthimin e Fushës së Çajupit në fushë hipizmi ku mund të organizohen festat lokale të Zagories dhe përcaktimi i zonave për camping apo për struktura të lehta të çmontueshme druri.	Njësia Administrative Zagori	60000000	x	

Krijimi i një zyre informimi turistik në qytetin e Libohovës	Libohovë	1500000	x		
Promovimi i turizmit në rrjetet sociale dhe në një faqe ëeb-i të veçantë	Në gjithë bashkinë	3000000	x		
Përgatitja e guidës turistike, booklet, broshura, kartolina etj	Në gjithë bashkinë	50000	x		
Zhvillimi i aktiviteteve të ndryshme me karakter kulturor e promovues të zonës si festa, panaire, tregje mujore etj në një kalendar aktivitetesh vjetore	Në gjithë bashkinë	N/A		x	
Katalogimi dhe mbështetja e rikthimit të profesioneve të humbura, recetave në kulinari dhe i produkteve tipike të zones, duke i promovuar ato në festa e panaire	Në gjithë bashkinë	50000	x		
Krijimi i vendpushimeve peizazhistike përgjatë lumit të Zagorisë si mundësi për ekoturizëm dhe peshkim	Në të gjithë bashkinë	7500000	x		
Evidentimi dhe resaturimi i burimeve ujore të qytetit duke promovuar kulturën vendase, nën moton "Libohova, qyteti i 40 krojeve"	Në gjithë bashkinë	100000000		x	
<hr/>					
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit malor dimër "Bora e parë në Bureto", nga qyteti i Libohovës në fshatrat Labovë e Sipërme dhe Labovë e Poshtme.	Libohovë - Labovë e Sipërme - Labovë e Poshtme	70000000	x		
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror, peizazhistik "Laku i Zagorisë" përgjatë zonës së Zagorisë.	Njësia Administrative Zagori	100000000	x		
Shteg për këmbësorë, pajisje me sinjalistikë nga qendra e qytetit për në Kalanë e Libohovës, ruajtja e identitetit të shkallareve.	Libohovë	7000000		x	
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të shtegut me pika agroturistike me kafshë, Labovë e Sipërme, Libohovë, Nepravishtë	Labovë e Sipërme - Libohovë - Nepravishtë	10000000		x	
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit të Ali Pashës – Itinerar që fokusohet tek turizmi kulturor, por edhe turizmi i aventurës, projekt i A100+F.	Në të gjithë bashkinë	10000000		x	
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror-kulturor-fetar, Fusha e Çajupit – Nderan – Shepër	Njësia Administrative Zagori	10000000		x	
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit kulinar që përfshin vendet me orientim bujqësor dhe blegtoral, si edhe me traditë në gatimet tradicionale, glikotë e zonës dhe traditën e mikpritjes. Mund të përfshijë pa u kufizuar Nepravishtën, Libohovën, Labovën, Sheperin si dhe të lidhet gjithashtu me fshatra dhe destinacione të tjera të bashkive kufitare si Dropull, Përmet, apo edhe Gjirokastër	Në të gjithë bashkinë	80000000	x		

Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit historik, "Shtegu i vargaveleve", shtegu Përmet – Gjirokastër	Në të gjithë bashkinë	70000000	x		
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit Nepravishtë – Teqeja e Melanit, dalja në fshatin Glinë dhe Goranxi, lidhje me bashkinë Dropull	Nepravishtë	10000000	x		
Rritja e bashkëpunimit me bashkinë e Gjirokastës dhe Përmetit në fushën e zhvillimit të turizmit, përfshirja në pikat e informimit të turistëve në këto qytete edhe atrakcionet e Libohovës.	Në të gjithë bashkinë	500000	x		
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit "Rrugët e Besimit" që përfshin turizmin kulturor dhe atë fetar – bazohet në objektet e kultit, dhe traditën e harmonisë ndërfetare. Krijon mundësi për lidhjen me pikat tjetra të itinerareve kulturore në bashkitë kufitare.	Në të gjithë bashkinë	10000000	x		
Reabilitimi i lumit të Zagorisë dhe parandalimi i erozionit, duke pastruar periodikisht shtratin e lumit dhe duke mbjellë pemë në brigjet e tij	Njësia Administrative Zagori	100000000	x		
Ngritja e kapaciteteve dhe strukturave për mbrojtjen nga zjarri dhe shpyllëzimi	Në gjithë bashkinë	N/A	x		
Reabilitimi i zonave të vendgrumbullimeve të mbetjeve që janë të papërshtatshme pranë fshatrave	Në gjithë bashkinë	N/A	x		
Ngritja e sistemit të monitorimit duke rritur kontrolllet dhe masat ndëshkuese për prerjen e pemëve dhe gjuetinë e paligishme në Parkun Natyror Rajonal të Zagories	Njësia Administrative Zagori	3000000	x		

Përsa i përket Rrjeteve kryesore të infrastrukturave publike prioritetin më të lartë e kanë infrastruktura rrugore, pastaj ajo e kanalizimeve dhe e furnizimit me ujë. Nga rrjeti rrugor, akset në të cilat janë propozuar ndërhyrje janë si më poshtë, të ndara sipas prioritetin që ato kanë për zbatim.

- Zgjerim asfaltim i aksit: Rruga Nacionale Gjirokastër - Suhë – Polican **Prioritet i lartë**
- Rikonstruksion i rrugës hyrëse në qytetin e Libohovës **Prioritet i lartë**
- Zgjerim asfaltim i aksit Polican - Sheper - Nivan - Ndëran - Topovë - Fusha e Cajupit **Prioritet i lartë**
- Sistemim asfaltim i aksit Nivan – Konckë - Hoshtovë – Doshnicë **Prioritet i mesëm**
- Krijimi i unazës e cila lidh fshatrat e Zagorisë, plotësimi i saj me aksin Zhej – Lliar – Hoshtevë **Prioritet i mesëm**
- Krijimi i aksit rrugor lidhës, Doshnicë – Leskaj, për dalje në bashkinë e Këlcyrës **Prioritet i mesëm**
- Rehabilitimi i akseve rrugore ekzistuese lidhëse midis fshatrave, rrugëve të brëndshme të fshatrave dhe plotësimi me sirjalistikë **Prioritet i ulët**

Zonat prioritare për zhvillimin ekonomik dhe të turizmit janë zonat zhvillimi I të cilave do të jetë prioritari përsa I përket zhvillimit të njësive strukturore. Të gjithë këto zona kanë prioritet të lartë pasi zhvillimi I tyre sjell ndikim të drejtpërdrejtë në rritjen ekonomike të bashkisë dhe shërbejnë si motor zhvillimi edhe për njësitë e tjera përreth. Këto zona janë:

Polet ekonomike Pjesa ekonomike në hyrje të qytetit të Libohovës, fshatrat Zhej, Nivan, Topovë, Sheper (njësitë strukturore në të cilat janë parashikuar ngritja e qendrave të grumbullimit të bimëve medicinale dhe pikat frigoriferike për produktet blegtorale).

Polet agroturistike Dhënia prioritet e zhvillimit të agroturizmit në pikat të cilat kanë potenciale dhe kërkesa konkrete për zhvillimin e tij.

Polet ekoturistike Dhënia prioritet e zhvillimit të ekoturizmit në fushën e Çajupit dhe në liqenin e Sheperit.

Përsa i përket zhvillimit të njësive strukturore me PDV, LB_UB_S1_3/2, LB_UB_A2_3/6, LB_UB_A1_13/1; LB_UB_A1_110/3; LB_UB_A1_230/1; LB_UB_A1_31/1; LB_UB_A2_285/1; LB_UB_A1_57/4; LB_UB_A1_231/1; LB_UB_A1_211/1; LB_UB_A1_275/1; LB_UB_A1_228/1; LB_UB_A1_23/1; LB_UB_A1_7/3; LB_UB_A1_153/1; LB_UB_A1_187/2; LB_UB_A1_29/1; LB_UB_A1_284/5; LB_UB_A1_32/1; LB_UB_A2_76/2; LB_UB_A1_10/1 dhe LB_UB_A1_33/1., zhvillimi i tyre shikohet me prioritet të ulët dhe do të vijë si pasojë e kërkesave për zhvillim nga vetë banorët. Zhvillimi I tyre parashikohet të ndodhë Brenda një periudhe afatgjatë (4-10 vjet).

4.2 Plani I Investimeve Kapitale

4.2.1 Analiza Financiare 2013-2018

Analiza e aktivitetit finansiar për bashkinë Libohovë u realizua me përdorimin e të dhënave referuar sistemit të financave vendore. Në këtë analizë janë konsideruar të ardhurat dhe shpenzimet e bashkisë Libohovë përgjatë periudhës 2013-2018, duke identifikuar të gjithë zërat të cilat ndikojnë dhe zenë peshën më të madhe në gjenerimin e të ardhurave si dhe në rritjne e shpenzimeve për bashkinë. Pas analizës së të ardhurave dhe shpenzimeve është përllogaritur tepica operative neto si diferençë e të ardhurave korente me shpenzimet korente për të analizuar fuqinë e bashkisë Libohovë për të mbuluar shpenzimet e investimeve që janë parashikuar për tu realizuar nga bashkia përgjatë 10 vjeçarit të ardhshëm. Ky raport vijon më tej me një analizë të projekteve të parashikuara për tu realizuar, duke paraqitur flukset monetare të investimeve prioritare për një periudhë tre vjeçare.

4.2.2 Të ardhura

Të ardhurat totale të bashkisë Libohovë vlerësohet të kenë patur luhatje të vazhdueshme përgjatë periudhës 2013 – 2018. Në trevjeçarin e parë 2013-2015 të ardhurat kanë patur rënienë të konsiderueshme sidomos në viton 2015 e cila shënoi rënienë me 10%. Të ardhurat për bashkinë Libohovë kanë ndjekur një trend rritës nga viti 2016 në 2018, rritja më të madhe është shënuar në vitin 2017 ku norma e rritjes ishte në masën 57% nga viti 2016, në vitin 2018 të ardhurat janë rritur por kjo rritje ka qenë në norma të ulëta, specifisht në 6%.

Norma mesatare vjetore e rritjes së të ardhurave gjatë kësaj periudhe rezultoi të jetë rreth 12%. Mesatarisht, të ardhurat në dispozicion përgjatë këtij 6 vjeçari të Bashkisë Libohovë janë 336 milionë lekë. Në vitin 2018, burimet financiare në dispozicion të bashkisë Libohovë shënuan vlerën 594 milionë lekë, në rritje me rreth 6% në terma vjetore.

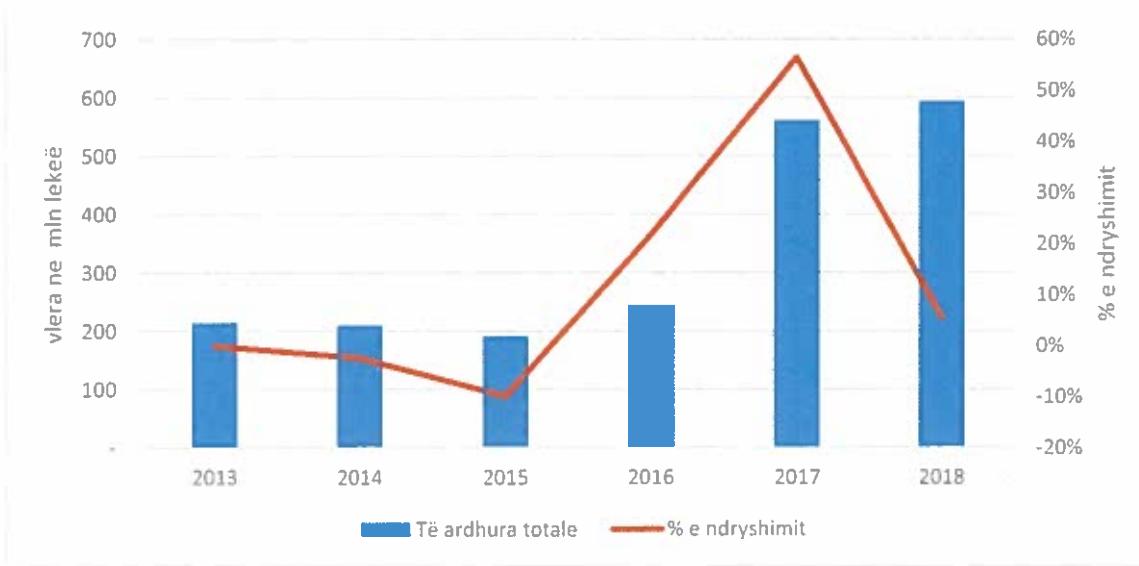

Figure 1. Ecuria e të ardhurave dhe % e ndryshimit (burimi është financatvendore.al)

Lidhur me përcaktuesit e të ardhurave totale të bashkisë Libohovë, duket se peshën më të madhe e zenë të ardhurat nga transfertat ndërqeveritare, ku përfshihen transfertat e kushtëzuara dhe të pakushtëzuara. Përgjatë periudhës së analizës të ardhurat ndërqeveritare përbëjnë 90% të të ardhurave totale të bashkisë kundrejt të ardhurave vendore të cilat përfshijnë taksa të ndara dhe të ardhura vendore të cilat përbejnë vetëm 10%. Përgjatë vitit 2016 ka patur një rënje të të ardhurave nga transfertave ndërqeveritare, duke shënuar një trend rritës në vitet në vitin 2017 këto transferta arritën në vlerën 316 mln lekë. Në vitin 2018 të ardhurat nga transfertat ndërqeveritare janë rritur me 24% nga viti 2017 duke arritur një vlerë prej rreth 414 mln lekë.

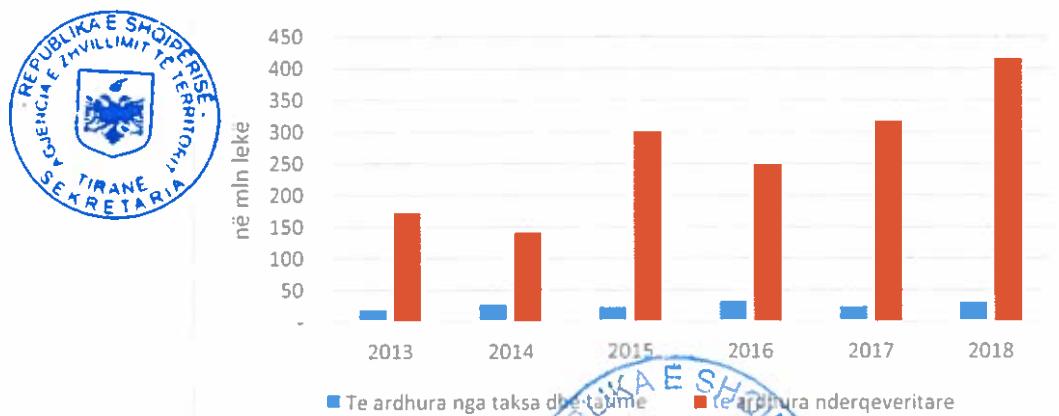

Figure 2. Kontributi i kategorive në ndryshimin vjetor të të ardhurave totale (burimi është financatvendore.al)

Duke qenë se të ardhurat nga transfertat qeveritare zënë peshën më të madhe në totalin e të ardhurave për bashkinë Libohovë, i ofron kësaj të fundit lirshmërinë në ndërmarrjen e investimeve dhe projekteve të ndryshme duke qenë se ka fuqinë për të mbuluar kostot e zhvillimit të projekteve apo investimeve.

Po të analizojmë të ardhurat nga burimet e veta, shikojmë se taksat vendore zënë pjesën më të madhe të të ardhurave për bashkinë Libohovë me rreth 44% të totalit të të ardhurave nga burimet e veta. Të ardhurat nga taksat vendore kanë pësuar një rënie drastike përgjatë vitit 2017 duke arritur një vlerë prej 5 mln lekë duke u shoqëruar me një rritje prej 62% në vitin 2018 e cila arrin vlerën e 13 mln lekë. Tarifat vendore kanë patur një rënie në 2015, pëgjatë 2016-2017 tarifat kanë ndjekur një kurbë rritëse duke pësuar një rënie me rreth 2 mln lekë në vitin 2018. Tarifat përbëjnë vetëm 41% të totalit të të ardhurave nga burimet e veta.

4.2.3 Shpenzime

Për të kupuar dhe analizuar aftësinë dhe kapacitetet e bashkisë Libohovë në implementimin e projekteve të planifikura për vitet në vijim është realizuar dhe një studim i shpenzimeve që realizon kjo bashki. Edhe në studimin dhe analizën e shpenzimeve si hark kohor është marrë e njënjta periudhë, pra vitet 2013-2018. Në vitin 2018 shpenzimet totale të bashkisë Libohovë ishin rreth 451 mln lekë, të cilat shënojnë një rrënie me 9% nga viti 2017. 42% e shpenzimeve janë shpenzime korente të cilat përfshijnë shpenzimet për personelin si dhe shpenzimet operative dhe ato të mirëmbajtjes, ndërkohë që shpenzimet kapitale janë më të larta. Ajo që vihet re është se si shpenzimet korente dhe ato kapitale ndjekin një kurbë të ndryshueshme përgjatë viteve, ndërkohë që në dy vitet e fundit ka patur një rritje të të shpenzimeve kapitale. Shpenzimet e personelit janë ato shpenzime të cilat kanë ardhur nga viti 2013 deri në 2017 kanë ardhur gjithnjë e në rritje, madje ne 2016 rritja ka qenë 18% krahasuar me 2015 dhe 73% në 2017 krahasuar me vitin paraardhës. Gjithashtu shpenzimet kapitale kanë shënuar një rritje prej 86% në vitin 2017 krahasuar me vitin 2016 duke shënuar një vlerë prej 365 mln lekë, në vitin 2018 këto shpenzime kanë kapur vlerën prej 349 mln lekë.

Figure 3. Shpenzimet sipas qëllimit (burimi ëëë.financatvendore.al)

Shpenzimet kapitale të bashkisë Libohovë përgjatë periudhës 2013-2018 në total janë rreth 856 mln lekë dhe përbëjnë 58% të totalit të shpenzimeve. Shpenzimet kapitale të realizuara nga bashkia Libohovë janë shpenzime të cilat lidhen me çështjet ekonomike, rreth 438 mln lekë si dhe shpenzimet të cilat lidhen me strehimin dhe komoditetet e komunitetit, me të njënjten vlerë prej 438 mln lekë. Të ndjekuar nga shpenzimet e lidhura me shërbimet e përgjithshme publike me rreth 121 mln lekë. Pjesa tjeter e këtyre shpenzimeve kanë shkuar për zërat të cilat lidhen arsimin dhe shpenzime për argëtim, kulturë dhe çështje fetare.

4.2.4 Teprica operative neto

Raporti i tepricës operative neto e përllogaritur si diferencë e të ardhurave korente me shpenzimet korente përgatë periudhës 2013-2018 paraqitet pozitive edhe pse me një kurbë të ndryshueshme përgjatë të gjithë periudhës. Në 2015 kjo tepricë ka arritur minimunim e saj në vlerën rreth 14 mln lekë, ndërkohë që në vitet e tjera të marra në studim kjo kurbë ka qenë gjithnjë e në rritje, në vitin 2018 teprica operative neto ka arritur vlerën maksimale 58 mln lekë, ndërkohë që në vitin 2017 ka pësuar një rënie duke kapur vlerën 26 mln lekë. Vlera pozitive e tepricës operative neto, është një burim i rëndësishëm i cili nevojitet për financimin e projekteve kapitale. Kështu bashkia Libohovë, nisur nga vlerat pozitive që ka TON përgjatë viteteve tregon se zotëron kapacitete për të ndërmarrë investime kapitale.

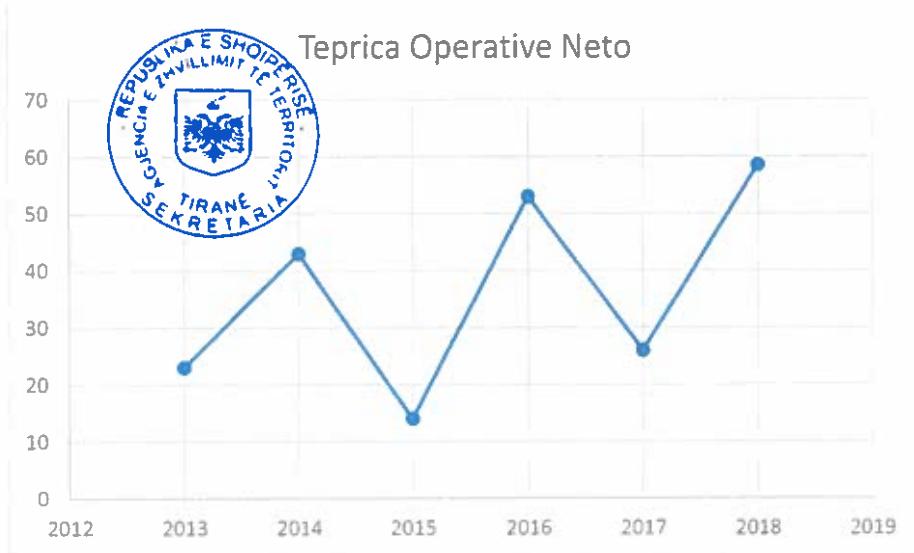

Figure 4. Teprica Operativa Neto (burimi ëëë.financatvendore.al)

4.2.5 Investimet e Bashkisë Libohovë

Buxheti i përgjithshëm i Bashkisë Libohovë përsa i përket invenstimeve të cilat do të realizohen gjatë 15 viteve të ardhshme arrin një vlerë prej 4,803,110,000 lekë. Shumë kjo e cila do të shkojë në investime në katër sektorë bazë, atë të bujqësisë dhe belgorisë, turizmi,

rrjetet infrastrukturore si dhe shërbimet publike, të katërta objektiva strategjik të bashkisë Libohovë.

Në këtë dokument PIK prezantohet si një prej instrumenteve që mundësojnë zbatimin e PPV-së. PIK mbulon periudhën kohore 2020 – 2022 dhe investimet kapitale organizohen sipas katër sektorëve, të cilat reflektojnë edhe planin e veprimit për bashkinë Libohovë. Shuma e investimeve përgjatë kësaj periudhe tre vjeçare arrin vlerën prej 4,204,110,000 lekë.

Nga investimet e planifikuara për tu zhvilluar përgjatë këtij trevjeçari për të cilin po ndërtohet ky plan invenstimi kapitali pjesën më të madhe të buxhetit e zenë përmirësimet e rrjetave infrastrukturore të bashkisë me rreth 50% të buxhetit të planifikuar, i ndjekur nga krijimi i infrastrukturave të nevojshme për zhvillimin e turizmit me 24%. Në grafikun mëposhtë jepet pjesa që zë secili objektiv strategjik në buxhetin e planifikuar.

PESHA QË ZËNË NË BUXHET OBJEKTIVAT STRATEGJIK

Graph 1. Pesha që zënë në buxhet objektivat strategjik

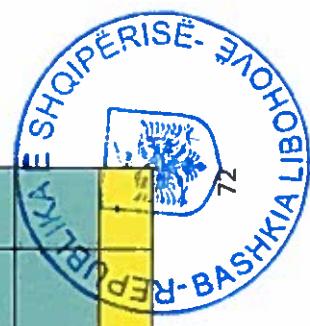
Në tabelën mëposhtë jepen flukset monetare të investimeve përgjatë periudhës tre vjeçare 2020 – 2022. Investimet e parashikuara për këtë periudhë kapin vlerën prej 1 194 642 831 lekësh, apo rreth 65% të shumë së buxhetit 10 vjeçar të investimeve. Në këto investime duket se peshën më të madhe e zenë investimet të cilat lidhen me zhvillimi i ekonomisë blegorale, agroturizmit dhe turizmit natyror e kulturor, të cilat kapi një vlerë prej 599 600 000 lekësh apo rreth 50% të buxhetit të planifikuar të kësaj periudhe, të ndjekura nga investimet të cilat lidhen me infrastrukturën rrugore, për të cilat bashkia ka akorduar një shumë prej 267 042 830 lekësh, ndërkohë që investimet të cilat lidhen me mbrojtjen e mjedisit zenë një peshë më të vogël në buxhet me vetëm 100 000 000 lekë.

Mës zérat kryesor të investimeve të cilat lidhen me zhvillimin e bujqësisë dhe turizmit viret re se fokusi kryesor është dhënë përmirësimit të infrastrukturave blegorale dhe bujqësore, të cilës rështë akorduar një vlerë prej 183 000 000 lekësh, investim ky i cili do të realizohet

brenda trevjeçarit të parë, investimit lidhur me zhvillimin e turizmit natyror dhe kulturorë, për të cilin është parashikuar një vlerë prej rreth 112 100 000 lekësh, nga ku vetëm 11% e këtij investimi do të zhvillohet Brenda 3-vjeçarit të pare, pjesa tjetër është parashikuar të realizohen në vitin e 4 të investimeve.

Hartëzimi i itinerareve dhe pajisja e tyre me infrastrukturë dhe sinjalistikë, është gjithashtu një ndër projektet me rëndësi për Bashkinë Libohovë, kjo e fundit ka parashikuar një investim prej 377 500 000 lekësh të realizueshëm Brenda 3-vjeçarit të pare të zbatimit të planit të investimeve.

Rikonstruksioni i ambienteve Kopësht Fëmijesh-Libohovë	7 932 550	7 932 550		
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojrash për aktivitet sportive në fshatin Bulo	10 000 000			10 000 000
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojrash për aktivitet sportive në fshatin Labovë e Sipërme	10 000 000			10 000 000
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojrash për aktivitet sportive në fshatin Nepravishë	10 000 000			10 000 000
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojrash për aktivitet sportive në fshatin Zhej	10 000 000			10 000 000
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojrash për aktivitet sportive në fshatin Hoshtevë	10 000 000			10 000 000
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojrash për aktivitet sportive në fshatin Sheper	10 000 000			10 000 000
Restaurimi i godinës arsimore dhe kthimi i oborrit ekzistues në sheshe lojrash për aktivitet sportive në fshatin Nderan	10 000 000			10 000 000
SUB TOTAL	77 932 550	7 932 550	-	70 000 000
OSI. Program -5: Përmirësimi i shërbimeve arsimore dhe shëndetësore	Perfornimi i qendrave rurale nepërmjet shërbimeve shërbimit te shërbimive të tjera	Kthimi i fshatit Hoshtevë në vatri për turizmin kulturor dhe hapjen e një qendre trajnimesh profesionale me fokus turizmin.	10 000 000	10 000 000
OSI. Program -6:	Perfornimi i qendrave rurale nepërmjet shërbimeve shërbimit te shërbimive të tjera	Performimi e Nivanit si qendër administrative duke situuar shërbime dhe zyra për shërbimin pyjor, informacione mbjë blimit medicinal, polici dhe shërbime veterinare për zonën.	11 000 000	11 000 000
SUB TOTAL	21 000 000	-	21 000 000	-
TOTAL OS 1	529 042 830	116 042 830	151 000 000	253 000 000

Rivitalizimi i hapësirës ku ndodhet Teqeja në Krah të bashkisë, kthim në park dhe rekreacion	50 000 000	50 000 000	50 000 000	50 000 000
Sistemi i sheshit në godinës së bashkisë	10 000 000	10 000 000	10 000 000	10 000 000
Hapja e aksesit për te Sahati i Libohovës, ndërtimi i një platforme vrojtimi me material druri në afersi të saj	10 000 000			
Ritualifikim të hapësirave midis Pallateve në hapësira të gjelberia dhe parqe lojrash përfshinjet.	30 000 000		30 000 000	
Krijimi i fondit për restaurimin e fasadave duke përmirësuar eficiencën energjetike përfshinjet e banimit përgjatë hulevardit kryesor, unifikim i materialit të veshijes së fasadave, vendosje e ndiqimit dhe tabelave shëtuesse të bizneseve.	30 000 000		30 000 000	
SUB TOTAL	130 000 000	10 000 000	110 000 000	10 000 000
	Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore përfshatin: Suhë	15 000 000		15 000 000
	Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore përfshatin: Ndëran	15 000 000		15 000 000
	Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore përfshatin: Nivan	15 000 000		15 000 000
	Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore përfshatin: Hoshlevë	15 000 000		15 000 000
	Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore përfshatin: Konikë	15 000 000		15 000 000
	Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore përfshatin: Topovë	15 000 000		15 000 000
	Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore përfshatin: Zhej	15 000 000		15 000 000

OS2. Program -2: Krijimi i përmirësimit i hapësirave publike në zonat rurale
OS2. Program -1: Krijimi i përmirësimit i hapësirave publike në zonat rurale

OBJEKTIIVI STRATEGJIK 2: Zhvillimi i komuniteteve të qendrueseve ne përgjimjet ndërehyrjeve në hapësira publike

Konsolidimi i qendrës së fshatit duke krijuar hapësira publike cilësore përfshin: Ljtar		15 000 000				15 000 000
Ridizenjimi i shështë publik në fshatin Labovë e Sipërmë projekti i propozuar nga A100+FF		50 000 000		50 000 000		
Ridizenjimi i shështë publik në fshatin Nepravishë projekt i propozuar nga A100+FF		50 000 001		50 000 001		
Krijimi i një Landmarku për Kalanë e Laboties, e cila do të jetë elementi evidençues i hyrjes në Kala, projekt i A100+FF		8 000 000		8 000 000		
SUB TOTAL		228 000 001	-	108 000 001	120 000 000	-
TOTAL OS 2		358 000 001	10 000 000	218 000 001	130 000 000	-
<p>Ngritja e qendrave të grumbullimit, magazinimit dhe tharjes përmë medicinale dhe etero-vajore në Zhej Ngritja e qendrave të grumbullimit, magazinimit dhe tharjes përmë medicinale dhe etero-vajore në Nivan Ngritja e pikave frigoriferikë përmë produktet blegorale dhe qertifikimin e tyre në Sheper Ngritja e pikave frigoriferikë përmë produktet blegorale dhe qertifikimin e tyre në Topovë Rehabilitimi i sistemit vaditës dhe vënia në funksion e rezervuarit të Dofitës si dhe ndëshkyri në rjetin kultues dhe vaditës në fushat e bashkisë Libohovë</p>						
SUB TOTAL		183 000 000	-	183 000 000	-	
<p>OS3. Program - 2: Mbështetje përmes vendas imprestikurave blegorale që bujqësore i mbështetjetë të zhmërrimit prodhues dhe zhvillimin e kooperativave</p>						
<p>OS3. Program - 2: Mbështetje përmes vendas imprestikurave blegorale që bujqësore i mbështetjetë të zhmërrimit prodhues dhe zhvillimin e kooperativave</p>						

OS3. Program - 3: Zhvillimi i ekonomise blegorale,

agroturizmi dhe turizmit natyror e kulturale

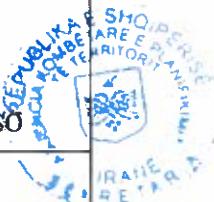
Përgatitja e paketës së trajnimeve për ferment e rinj, për ngritjen e fermave me produkte biologjike	2 000 000	2 000 000
Krijimi i logos dhe promovimi i markës së mirenjohur të Libohovës për produktet e bultimit	-	-
Ujje në takshen e infrastrukturës për ngrijen e fermave të reja për blegjorinë me krenç të imta dhe gjedhë	-	-
Organizimi i panaireve agroturistikë në Bulq me fokus apikulturën dhe nënprouketet si dylli, poleni, propolisi, apo qumështit i bletës, si dhe blindt etero-vajore dhe medicinale	5 000 000	5 000 000
Organizimi i panaireve agroturistikë në Drino me fokus apikulturën dhe nënprouketet si dylli, poleni, propolisi, apo qumështit i bletës, si dhe blindt etero-vajore dhe vajore dhe medicinale	5 000 000	5 000 000
Organizimi i panaireve agroturistikë në Shkodër me fokus apikulturën dhe nënprouketet si dylli, poleni, propolisi, apo qumështit i bletës, si dhe blindt etero-vajore dhe medicinale	5 000 000	5 000 000
SUB TOTAL	27 000 000	12 000 000
Krijimi i një zyre informimi turistik në qytetin e Llibohovës	1 500 000	1 500 000
Promovimi i turizmit në rrejetet sociale dhe në një faqe Web-i të vegantë	3 000 000	3 000 000
Përgatitja e guidës turistike, booklet, broshura, kartolina etj	50 000	50 000
Zhvillimi i aktiviteteve të ndryshme me karakter kulturor e promovues është zonës si festa, panaire, tregje myjore eji në një kalendar aktivitetesh të tjera	-	-

OS3. Përgatitja 3: Zhvillimi i aktivitetave natyrore e kulturor

Katalogimi dhe mbështetja e rikthimit të profesioneve të humbura, recevave në kulinari dhe i produkteve tipike të zones, duke i promovuar ato në festa e panaire	50 000		50 000		
Krijimi i vendpushimave peizazhistike përgjatë humit të Zagorisë si mundësi për ekoturizëm dhe peshkim	7 500 000		7 500 000		
Evidentimi dhe resaturimi i burimeve të ujore të qytetit duke promovuar kulturën vendase, nën moton "Libohova, qyteti i 40 krojeve"	100 000 000			100 000 000	
SUB TOTAL	112 100 000	50 000	12 050 000	100 000 000	-
Harrëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit malor dimëror "Bora e parë në Burci", nga qyteti i Libohovës në fshatrat Labovë e Sipërmë dhe Labovë e Poshtme.	70 000 000	70 000 000			
Harrëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror, peizazhistik "Laku i Zagorisë" përgjatë zones së Zagorisë.	100 000 000	100 000 000			
Shteg për këmbësorë, pajisje me sinjalistikë nga qendra e qytetit për në Kalanë e Libohovës, ruajtja e identitetit të shkallareve.	7 000 000		7 000 000		
Harrëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të shqetësuar me pikat agroturistike me kafshë, Labovë e Sipërmë, Libohovë, Nepravishë	10 000 000		10 000 000		
Harrëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit të Ali Pashës – Itinerar që fokusohet tek turizmi kulturor, por edhe turizmi i aventures, projekti i A10-HF.	10 000 000		10 000 000		
Harrëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror-kulturo-fetar, Fusha e Çajupit – Ndëgran – Shqepet	10 000 000		10 000 000		

OS3. Program -4: Harrëzimi i itinerarive të pajisja e tyre me infrastrukturë dhe sinjalistikë

Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistike dhe infrastrukturë të itinerarit kulinar që përfshin vendet me orientim tradicionale, glikotë e zones dhe traditën e mikpritjes. Mund të përfshijë pa u kufizuar Nepravishen, Libohovën, Labovën, Sheperin si dhe të lidhet gjithashtu me fshatra dhe destinacione të tjera të bashkive kufitare si Dropull, Përmet, apo edhe Gjirokastër.	80 000 000	80 000 000	
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistike dhe infrastrukturë të itinerarit historik, "Shqipëri i vargmeleve", shqieu Përmet – Gjirokastër	70 000 000	70 000 000	
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistike dhe infrastrukturë të itinerarit Nepravishë – Trepça e McLanit, daja në fshatin Glinë dhe Goranxi, lidhje me bashkinë Dropull Rrjaja e bastikëpunimit me bashkinë e Gjirokastës dhe Përmetit në fushën e zhvillimit të turizmit, përfshirja në pikat e informimit të turistëve në këto qytete edhe atrakzionet Libohovës.	10 000 000	10 000 000	
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistike dhe infrastrukturë të itinerarit "Rrugët e Besimit" që përfshin turizmin kulturor dhe atë fetar – bazohet në objektet e kultit, dhe traditën e harmonise ndërfetare. Këtij mundësi për lidhjen me pikat e tjera të itinerarave kulturore në bashkikë kufitare.	500 000	500 000	
SUB TOTAL	377 500 000	320 000 000	57 500 000
TOTAL OS 3	699 600 000	332 050 000	267 550 000
			100 000 000

OS4. Program i: Mbrojta e mjedisit dhe ndërrhyjet riigjenitare mjedisore	TOTAL OS 3				
Rehabilitimi i lumenit të Zagorisë dhe parandalimi i erozioni, duke pastruar periodikisht shtratin e lumenit dhe duke mbjellë pemë në bregjet e tij	100 000 000	100 000 000	100 000 000	100 000 000	-
Ngritura e kapacitetave dhe strukturave përmbrrojjen nga zjarri dhe shqyllëzimi	-	-	-	-	-
SUB TOTAL	250 000 000	-	100 000 000	150 000 000	-
	250 000 000	-	100 000 000	150 000 000	-
	TOTAL	1 827 642 831	458 092 830	736 550 001	633 000 000
					-

Sic mund të shikohet në tabelën e fluksit të parave vlera e investimeve gjatë vitit të parë arrin vlerën prej 458 092 830 lekë ndërkoq që vlera e investimeve për vitin e dytë dhe të tretë arrin një shumë të planifikuar prej 736 550 001 lekë. Kurba e investimeve të planfikuara përgjatë dhjetëvjeçarit tregohet në grafikun mëposhtë.

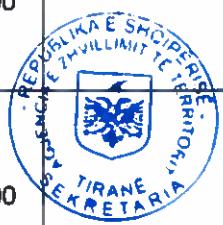

Graph 2. Kurba e Investimeve

Sic u theksua edhe më lartë buxheti i investimeve përgjatë trevjeçarit të marrë në studim arrin vlerën prej 1 194 642 831 lekë çka përbën rreth 65% të të gjithë buxhetit të invenstimeve përgjatë 10 vjeçarit të parashikuar të bashkisë. Në tabelën mëposhtë jepen të gjitha investimet e parashikuara për tu realizuar në harkun kohor 2020 – 2022. Investimet e vitit 2020 përbëjnë rreth 38% të investimeve të parashikuara për tu realizuar brenda këtij 3-vjeçari, çka do të thotë se pjesa më e madhe e investimeve janë parashikuar të realizohen në vitet 2021-2022. Projekte e kësaj periudhe përfshijnë, ndriçimin publik, rikualifikim e rivitalizim hapësirash si dhe restaurim fasadash, rihabilitim i sistemit vaditës dhe investime në bujqësi, në kuadër të nxitjes dhe promovimit të këtij sektori, si dhe organizim panaresh e hartëzim e sinjalistikë turistike në kuadër të nxitjes së sektorit të turizmit. Në investimet e parashikuara në periudhën 2021-2022, peshën më të madhe e zenë investimet që lidhen me zhvillimin e blegtorisë, agroturizmit dhe turizmit natyror e kulturor, nga ku 74% e investimeve do të shkojnë për zhvillimin e sektorit të bujqësisë dhe vetëm 26% për turizmin.

PROJEKT	KOSTO	Faza e zbatimit (vite)	
		1	1_3
Krijimi i unazës e cila lidh fshatrat e Zagorës, plotësimi i saj me aksin Zhej - Lliar-Albhtevë	100 000 000	100 000 000	

Studim fizibiliteti për shtimin e linjave të transporti udhëtar që lidhin njësinë administrative Zagorie me Libohovën.	5 000 000		5 000 000
SUB TOTAL	105 000 000	100 000 000	5 000 000
Rehabilitimi i venddepozitimit ekzistuese të mbetjeve në afërsi të fshatit Bulo dhe në përruin e Cuprelit	8 110 280	8 110 280	
SUB TOTAL	8 110 280	8 110 280	-
Vendosja e ndriçimit publik në zonat periferike të qytetit të Libohovës	50 000 000		50 000 000
Vendosje e ndriçimit publik në rrugët kryesore dhe sheshet e fshatrave	75 000 000		75 000 000
SUB TOTAL	125 000 000	-	125 000 000
Rikonstruksioni i ambienteve Kopësht Fëmijësh-Libohovë	7 932 550	7 932 550	
SUB TOTAL	7 932 550	7 932 550	-
Kthimi i fshatit Hoshtevë në vatër për turizmin kulturor dhe hapjen e një qendre trajnimëshore profesionale me fokus turizmin.	10 000 000		10 000 000
Përforcimin e Nivanit si qendër administrative duke shtuar shërbime dhe zyra për shërbimin pyjor, informacione mbi bimët medicinale, polici dhe shërbime veterinare për zonën.	11 000 000		11 000 000
SUB TOTAL	21 000 000	-	21 000 000
Rivitalizim i hapësirës ku ndodhet Teqeja në krah të bashkisë, kthim në park dhe rekreacion	50 000 000		50 000 000
Sistemimi i sheshit të godinës së bashkisë	10 000 000	10 000 000	
Rikualifikim të hapësirave midis pallateve në hapësira të gjelbërtë dhe parqe lojrash për fëmijët.	30 000 000		30 000 000
Krijimi i fondit për restaurimin e fasadave duke përmirësuar eficencën energjitike për bloqet e banimit përgjatë bulevardit kryesor, unifikim i materialit të veshjes së fasadave,	30 000 000		30 000 000

vendosje e ndiqimit dhe tabelave shënjuese të bizneseve.

SUB TOTAL	120 000 000	10 000 000	110 000 000
Ridizenjimi i sheshit publik në fshatin Labovë e Sipërme projekt i propozuar nga A100+F	50 000 000		50 000 000
Ridizenjimi i sheshit publik në fshatin Nepravishtë projekt i propozuar nga A100+F	50 000 001		50 000 001
Krijimi i një Landmarku për Kalanë e Labohës, e cila do të jetë elementi evidentues i hyrjes në Kala, projekt i A100+F	8 000 000		8 000 000
SUB TOTAL	108 000 001	-	108 000 001
Ngritura e qendrave të grumbullimit, magazinimit dhe tharjes për bimët medicinale dhe etero-vajore në Zhej	30 000 000		30 000 000
Ngritura e qendrave të grumbullimit, magazinimit dhe tharjes për bimët medicinale dhe etero-vajore në Nivan	30 000 000		30 000 000
Ngritura e pikave frigoriferikë për produktet blegtoriale dhe çertifikimin e tyre në Sheper	40 000 000		40 000 000
Ngritura e pikave frigoriferikë për produktet blegtoriale dhe çertifikimin e tyre në Topovë	40 000 000		40 000 000
Reabilitimi i sistemit vaditës dhe vënia në funksion e rezervuarit të Doftisë si dhe ndërhyrje në rrjetin kullues dhe vaditës në fushat e bashkisë Libohovë	43 000 000		43 000 000
SUB TOTAL	183 000 000	-	183 000 000
Krijimi i një zyre informacioni për fermerët në mbështetje të zinxhirit prodhues dhe zhvillimin e kooperativave	10 000 000	10 000 000	
Përgatitja e paketës së trajnimeve për fermerët e rinx, për ngritjen e fermave me produkte biologjike	2 000 000	2 000 000	
Organizimi i panaireve agroturistike në Buto me bonus apikulturën dhe përproduktet si dylli, poleni, propolisi,	5 000 000		5 000 000

apo qumështi i bletës, si dhe bimët etero-vajore dhe medicinale			
Organizimi i panaireve agroturistike në Drino me fokus apikulturën dhe nënproduktet si dylli, poleni, propolisi, apo qumështi i bletës, si dhe bimët etero-vajore dhe medicinale	5 000 000		5 000 000
Organizimi i panaireve agroturistike në Suhë me fokus apikulturën dhe nënproduktet si dylli, poleni, propolisi, apo qumështi i bletës, si dhe bimët etero-vajore dhe medicinale	5 000 000		5 000 000
SUB TOTAL	27 000 000	12 000 000	15 000 000
Krijimi i një zyre informimi turistik në qytetin e Libohovës	1 500 000		1 500 000
Promovimi i turizmit në rrjetet sociale dhe në një faqe Œeb-i të veçantë	3 000 000		3 000 000
Përgatitja e guidës turistike, booklet, broshura, kartolina etj	50 000	50 000	
Katalogimi dhe mbështetja e rikthimit të profesioneve të humbura, recetave në kulinari dhe i produkteve tipike të zones, duke i promovuar ato në festa e panaire	50 000		50 000
Krijimi i vendpushimeve peizazhistike përgjatë lumit të Zagorisë si mundësi për ekoturizëm dhe peshkim	7 500 000		7 500 000
SUB TOTAL	12 100 000	50 000	12 050 000
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit malor dimëror "Bora e parë në Bureto", nga qyteti i Libohovës në fshatrat Labovë e Sipërme dhe Labovë e Poshtme.	70 000 000	70 000 000	
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror, peizazhistik "Laku i Zagorisë" përgjatë zonës së Zagorisë.	100 000 000	100 000 000	
Shteg për këmbësorë, pajisje me sinjalistikë nga qendra e qytetit për në Kalanë e Libohovës, ruajtja e identitetit të shkallareve.	7 000 000		7 000 000
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të shtegut me pikë	10 000 000		10 000 000

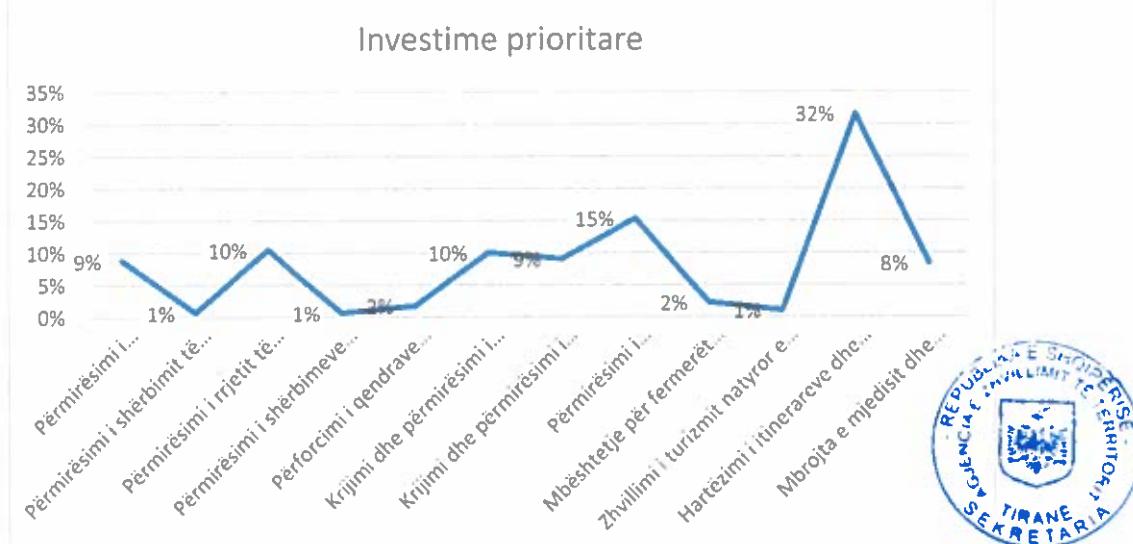

agroturistike me kafshë, Labovë e Sipërme, Libohovë, Nepravishtë			
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit të Ali Pashës – Itinerar që fokusohet tek turizmi kulturor, por edhe turizmi i aventurës, projekt i A100+F.	10 000 000		10 000 000
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit natyror-kulturor-fetar, Fusha e Çajupit – Nderan – Shepër	10 000 000		10 000 000
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit kulinar që përfshin vendet me orientim bujqësor dhe blegtoral, si edhe me traditë në gatimet tradicionale, glikotë e zonës dhe traditën e mikpritjes. Mund të përfshijë pa u kufizuar Nepravishtën, Libohovën, Labovën, Sheperin si dhe të lidhet gjithashtu me fshatra dhe destinacione të tjera të bashkive kufitare si Dropull, Përmet, apo edhe Gjirokastër	80 000 000	80 000 000	
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit historik, "Shtegu i vargaveleve", shtegu Përmet – Gjirokastër	70 000 000	70 000 000	
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit Nepravishtë – Teqeja e Melanit, dalja në fshatin Glinë dhe Goranxi, lidhje me bashkinë Dropull	10 000 000		10 000 000
Rritja e bashkëpunimit me bashkinë e Gjirokastës dhe Përmetit në fushën e zhvillimit të turizmit, përfshirja në pikat e informimit të turistëve në këto qytete edhe atrakctionet e Libohovës.	500 000		500 000
Hartëzimi dhe pajisja me sinjalistikë dhe infrastrukturë të itinerarit "Rrugët e Besimit" që përfshin turizmin kulturor dhe atë fetar – bazohet në objektet e kultit, dhe traditën e harmonisë ndërfetare. Krijon mundësi për lidhjen me pikat e tjera të itinerave kulturore në bashkitë kufitarë	10 000 000		10 000 000

SUB TOTAL	377 500 000	320 000 000	57 500 000
Rehabilitimi i lumbit të Zagorisë dhe parandalimi i erozionit, duke pastruar periodikisht shtratin e lumbit dhe duke mbjellë pemë në brigjet e tij	100 000 000		100 000 000
SUB TOTAL	100 000 000	-	100 000 000
TOTAL	1 194 642 831	458 092 830	736 550 001

Table 7. Plani sipas prioriteteve të investimeve përgjatë viteve 2020 – 2022

Graph 3. Përqindja e ndarjes së burimeve sipas prioriteteve të bashkisë

** Plani i Investimeve Kapitale si më sipër I është referuar Kostove të projekteve të përcaktuara gjatë fazës së Strategjisë Territoriale të hartimit të Planit të Përgjithshëm Vendor. Kostot e vendosura për secilin projekt në veçanti do të përcaktohen në mënyrë të saktë dhe më me detaje pas hartimit të studimit të fizibilitetit dhe projektit të secilit projekt specifik, gjatë zbatimit të Planit nga bashkia.

4.2.6 Investime Afatgjatë

Vihet re së investimet e parashikuara të Bashkisë Libohovë janë parashikuar të mbyllen brenda 10 vjeçarit, duke mos lënë asnjë investim në vitin e 10-të të strategjisë. Ndër investimet e parashikuara për tu realizuuar brenda harkur kohor 4-10 vjet, duket se peshën më e madhe investimeve është e përqëndruar në projekte të cilat lidhen me rrjetet infrastrukturore dhe shërbimet publike cilësore të cilat kapin një vlerë prej 253 000 000

lekësh (40% të buxhetit të kësaj periudhe), në këto investime parashikohet projekte në kuadër të përmirësimit të infrastrukturës së transportit dhe shërbimeve arsimore dhe shëndetësore. Fokus të rëndësishëm gjithashtu gjatë kësaj periudhe i është kushtuar edhe projekteve për mbrojtjen e mjedisit, nga ku është parashikuar një vlerë prej rreth 150 000 000 lekësh për mbrojtjen e mjedisit dhe ndërhyrjet rigjeneruese mjedisore. Duket se Bashkia Libohovë ka ndjekur një strategji balancimi midis të 4 objektivave strategjik, duke u fokusuar tek bujqësia dhe turizmi gjatë 3-vjeçarit të pare të strategjisë dhe investimeve në infrastrukturë rrugore, mbrojtje të mjedisit dhe ndërhyrjeve në hapësirat publike përgjatë periudhës së dytë të 10 vjeçarit.

Objektivat strategjik të periudhes 4-10 vjeçare

4.3 Ndryshimet e nevojshme në kuadrin ligjor dhe administrativ në nivel vendor

Hartimi i PPV të bashkisë Libohovë ka reflektuar parashikimet ligjore të Ligjit nr.107/2014 "Për Planifikimin dhe Zhvillimin e Territorit" i ndryshuar. Decentralizimi fton Bashkitë të kenë një rol me aktiv në menaxhimin e territorit të tyre, për këtë arsy Plani parashikon ndryshime të nevojshme në strukturën administrative vendore të planifikimit, që janë të specifikuara në kapitullin e kapaciteteve institucionale, ku është analizuar nevoja e bashkisë për shtim të kapaciteteve njerëzore si edhe hapësirave fizike për të përballuar punën aktuale të bashkisë si edhe detyrat e reja të cilat shtohen si shkak i zbatimit të Planit të Përgjithshëm Vendor.

Gjithashtu në nivel vendor është e nevojshme që të krijohen struktura të reja për monitorim mjedor ose të përmirësohen ato ekzistuese, duke shtuar në organikën lokale numrin e inxhinierëve, në përpunje me ligjin për vetëqeverisjen vendore. Në territorin e bashkisë Libohovë gjendet zona e mbrojtur e Parkut Natyror të Zagorisë, shpallur me VKM nr. 354, datë 2.5.2018, për të cilin nuk ka Plan Menaxhimi të miratuar dhe është i nevojshëm hartimi i dokumentit i cili duhet të japë direktiva të mëtejshme, nga ligji, për menaxhimin e këtij territori, për aktivitetet e lejuara dhe të ndaluara në të. Është e nevojshme të rishikohet roli

i bashkisë në menaxhimin e këtij territori, kryesisht në detyrat e monitorimit të gjendjes së mjedisit apo të plotësimit me shërbime me O ndikim në mjedis si psh. me sinjalistikë të domosdoshme.

Në përgjithësi, propozimet e Planit të Përgjithshëm Vendor nuk kërkojnë ndryshime ligjore. Në periudhëm afatshkurtër të zbatimit të planit, 3 vite pas miratimit të tij, Bashkia Libohovë do monitorojë vështirësive që mund të hasen gjatë zbatimit të Planit dhe të hartojë një Raport. Kjo periudhë do ndihmojë bashkinë të përpilojë ndryshime të nevojshme, nëse do të jenë të nevojshme, si dhe propozime sipas rastit për përmirësimin e bazës ligjore.

4.4 Treguesit e monitorimit të zbatimit të planit

Treguesit për monitorimin e zbatimit të planit janë si më poshtë:

1_INFRASTRUKTURA DHE SHËRBIMET PUBLIKE	
Infrastruktura e transportit	
1.1	Gjatësi në km e rrugëve të reja
1.2	Gjatësi në km e rrugëve ekzistuese të rikonstruaura
1.3	numri i makinave dhe udhëtarëve
1.4	Numri i linjave dhe i mjeteve të transportit publik
1.5	Numri i vend stacioneve të transportit publik
1.6	Numri i pasagjerëve / biletë, abone
1.7	Gjatësi në km e rrugëve për biçikleta
Infrastruktura e ujësjellës-kanalizimeve	
1.8	Gjatësi në km e rrjetit të ujësjellësit
1.9	Gjatësi në km e rrjetit të kanalizimeve
1.10	Numri i fshatrave/banorëve që shërbehen nga infrastruktura e ujësjellësit
1.11	Numri i fshatrave/banorëve që shërbehen nga infrastruktura e kanalizimeve
1.12	Numri i gropave septike të rehabilituara
1.13	Sipërfaqe e reduktimit të humbjeve në rrjet
1.14	Volumi i trajtuar nga impianti i trajtimit të ujërave të zeza
Infrastruktura e grumbullimit të mbetjeve	
1.15	Numri i koshave në të gjithë bashkinë
1.16	Volumi ciklik i mbetjeve i grumbulluar dhe transportuar
1.17	Volumi ciklik i mbetjeve i ricikluar
1.18	Numri i eventeve sensibilizuese për ndërgjegjësimin e komunitetit për riciklimin
Infrastruktura energjitetike dhe e telekomunikacionit	
1.19	Gjatësi e rrjetit elektrik i rehabilituar
1.20	Numri i banorëve të shërbyer me energji elektrike 24/7
1.21	Mbulimi 100% i territorit me rrjet cilësor telekomunikacioni
1.22	Numri i banorëve të lidhur me internet/kontratat e operatorëve
1.23	Numri i fshatrave të pajisur me ndriçim publik të rrugëve kryesore
Shërbimet arsimore dhe shëndetësore	
1.24	Numri i ambulancave dhe qendrave shëndetësore të reja
1.25	Numri i ambulancave dhe qendrave shëndetësore të rikonstruaura
1.26	Numri i qendrave arsimore të reja
1.27	Numri i qendrave arsimore të rikonstruaura

2_HAPËSIRAT PUBLIKE DHE KOMUNITETI

Hapësirat publike

- 2.1 Sipërfaqja e rigjeneruar e hapësirave publike në qendrat e zonave urbane
- 2.2 Numri shërbimeve publike
- 2.3 Numri i personave që përfitojnë nga shërbimet publike
- 2.4 Sipërfaqet e gjelbëruara
- 2.5 Numri i godinave të restauruara

3_EKONOMIA

Bujqësia dhe Infrastrukturat bujqësore

- 3.1 Numri i subjekteve të reja në sektorin e bujqësisë dhe blegtorisë
- 3.2 Numri i banorëve të punësuar në bujqësi/blegtori
- 3.3 Sasia e produkteve lokale të certifikuara
- 3.4 Sasia e produkteve lokale e prodhuar për tregtim
- 3.5 Gjatësia në km e rrjetit të ri vaditës
- 3.6 Numri i subjekteve të hapura për zhvillimin e agroturizmit

Turizmi

- 3.7 Numri i subjekteve të reja në sektorin e turizmit
- 3.8 Numri i banorëve të punësuar në turizëm
- 3.9 Përqindja e shtimit/rënies së numrit të turistëve
- 3.10 Përqindja e shtimit/rënies së kapaciteteve akomoduese
- 3.11 Qëndrimi mesatar i turistëve brenda territorit të bashkisë
- 3.12 Përqindja e kohëzgjatjes së marketimit të potencialeve në media online
- 3.13 Përqindja e marketimit të potencialeve nëpërmjet materialeve hardcopy/broshura etj
- 3.14 Numri i eveneteve kulturore të organizuara
- Gjatësia në km i shtigjeve të rehabilituara dhe pajisura me sinjalistikë

4_NATYRA

Mbrojtja e natyrës

- 4.1 Numri i programeve të zbatuara për mbrojtjen e mjedisit
- 4.2 Numri i pemëve të mbjella
- 4.3 Sipërfaqja e rehabilituar e trupave ujore

4.5 Faktorët që mund të shkaktojnë rishikim të PPV-së apo pjesëve të saj

PPV-ja është një dokument i cili hartohet nga Bashkia mbi bazën e kërkesave dhe zhvillimeve kombëtare nën drejtimin e AKPT-së bazuar në Ligjin 107/2014, dhe është dokumenti bazë udhëzues për zhvillimin në 15 vjetët e ardhshëm të territorit. Faktorët të cilët shkaktojnë rishikimin e PPV-së, sipas pikës 2, të Nenit 26 të Ligjit 107/2014 konform procedurës që përcaktohet në të. Faktorët janë:

- Rastet kur kemi ndryshime të caktuara territoriale si ndarje administrative që çojnë në ndryshime dhe ndarje të reja territoriale.
- Në rastin kur kemi ndryshime të paparashikuara demografike, sociale dhe ekonomike.
- Ndryshime të shkaktuara nga kriza sektoriale apo nga forca madhore
- Në rastet kur lind nevoja e harmonizimit me dokumente të një niveli më të lartë rritifikimi apo të përafshimit me legjislacionin e Bashkimit European.

Procedura e thjeshtuar, zbatohet kur:

- PPV-ja e bashkisë Libohovë do të rishikohet për çështje që nuk prekin qëllimet e përbajtjen e saj dhe nuk cënojnë vlerat natyrore, cilësinë e mjedisit, zonat e mbrojtura, tokat bujqësore, biodiversitetin dhe trashëgiminë natyrore e kulturore;
- Rishikimi i rregulloreve të planifikimit nuk shoqërohet me ndryshime të strategjisë territoriale dhe të parashikimeve të planit përkatës;
- Rishikimi i dokumenteve sipas pikës 1, më lart, shoqërohet me kritere apo kushte më të hollësishme sesa dokumenti në fuqi;
- Parashikohet sipas legjislacionit të posaçëm sektorial.

Përdorimi i procedurës së thjeshtuar ka përfekt përfjashtimin e miratimit të nismës si dhe përgjysmimin e afateve të përcaktuara për bashkërendimin e këshillimin dhe takimin publik sipas Ligjit të planifikimit dhe akteve nënligjore përkatëse.

4.6 Përcaktimet kryesore për termat e referencës për Planet e Detajuara Vendore dhe Planet Sektoriale

Bashkia Libohovë ka përcaktuar përmes kësaj PPV-je njësitë strukturore të cilat do t'i nënshtrohen hartimit të planeve të detajuara vendore, mbi bazën e kritereve ligjore dhe atyre të parashtruara në këtë dokument. Këto PDV do të hartohen me publike ose private në zona të cilat janë:

- Një njësi strukturore
- Disa njësi strukturore bashkë
- Çdo zonë me prioritet për zhvillim

Qëllimi kryesor i planeve të detajuara vendore do të jetë zhvillimi dhe/ose rizhvillimi i një zone, rigjenerimi /ripërtëritja e një zone kryesisht urbane, ndërtimi i infrastrukturave publike që ndikojnë në ndryshimin ose rishpërndarjen e kushteve të zhvillimit. Planet e detajuara vendore kanë për objekt nëndarjen dhe/ose bashkimin për qëllim zhvillimi. Nisma për hartimin e tyre duhet të mbështetet nga pronarët që kanë në pronësi jo më pak se 51 për qind të sipërafares së zonës, për të cilën propozohet plani i detajuar vendor.

Procesi i hartimit të PDV-së koordinohet nga kryetari i Bashkisë, i cili është edhe autoriteti përgjegjës për hartimin e planit. Plani i detajuar vendor (PDV) me nismë publike hartohet nga grupi i punës mbi bazën e planit të miratuar të veprimeve. Grupi i punës është i përbërë nga specialistë të Bashkisë, institucioneve publike në varësi dhe ekspertë të fushave të ndryshme, vendas apo edhe të huaj.

Plani i detajuar vendor me nismë private regjistrohet në regjistrin e pasurive të paluajtshme si bazë për kryerjen e transaksioneve me pronën. Parcelat e reja që krijohen nga nënndarja dhe/ose bashkimi i parcelave ekzistuese janë objekti transaksi i vetëm pasi të jetë regjistruar në regjistrin e pasurive të paluajtshme në pronësi të autoritetit publik përkatës.

Struktura, forma, pjesët përbërëse të përmbajtjes, procesi për nismën, informimin dhe takimet publike të detyrueshme, hartimin dhe miratimin e planit të detajuar vendor, kriteret për përcaktimin e kufijve të zonës që trajtohet me plan të detajuar vendor dhe kushte të tjera, përcaktohen në rregulloren e zhvillimit.

Procesi i hartimit të PDV-së shoqërohet nga përgatitja e studimit paraprak të fizibilitetit, ku llogariten përqindjet e përfitimeve nga zhvillimi, në mënyrë të drejtë dhe proporcionale me kostot dhe kontributin në zhvillim. Përfitimet, kontributi dhe kostot janë financiare ose të mira materiale që përfshijnë të drejtat për zhvillim dhe vlerën e rritur të tokës si rezultat i planifikimit ose investimeve publike.

Projekti që do të hartohen për Planet e Detajuara Vendore, është e nevojshme të përmbajë:

- Studimin e fizibilitetit (format A4)
  1. Të sqarohet gjendja aktuale e territorit;
  2. Faktorët aktualë të cilët ndikojnë në zhvillimin e njësisë duke e nxitur apo penguar zhvillimin e saj;
  3. Përbledhje e materialeve nga vizita në terren dhe studimet e bëra më parë nëse ka;
  4. Në rast se PDV-ja hartohet nga subjekt privat, çdo material që disponohet lidhur me projektin duhet të vendosen në dispozicion të hartuesit.

Projekt Ideja (format A3, A2 ose çdo format i përshtatshëm në varësi të shkallës së vizatimit)

- 1. Ndarja dhe kategorizimi i sipërfaqes;
  - 2. Rilevimi i zonës;
  - 3. Vizatimet përkatëse në një shkallë të lexueshme
  - 4. Përshkrim i detajuar i arsyeve dhe shkaqeve që përcaktojnë vëndodhjen dhe ndërhyrjen e propozuar
  - 5. Studim i detajuar i kthimit të kostos së investimit, percaktimi i tarifave të shërbimit
  - 6. Evidencimi i numrit të qytetarëve që përfitojnë nga investimi;
  - 7. Pritshmeritë dhe përfitimet nga projekti.
-
- Projekt Zbatimi (format A2, A1 ose çdo format i përshtatshëm në varësi të shkallës së vizatimit) Pas aprovimit të projekt-idesë nga Autoriteti Kontraktues dhe Përfituesi, vijohet me hartimin e projekt-zbatimit duke përfshirë të paktën:
    1. Planimetri e përgjithshme;
    2. Projektet elektrike dhe mekanike;
    3. Planimetri dhe prerje të detajuara;
    4. Relacionin teknik me llogaritjet teknike dhe konstruktive për sa cituar më sipër;
    5. Specifikimet Teknikë për zërat e punimeve që do të kryhen;
- Preventivin e plotë vlerësues të veprës bazuar në manualin e preventivimit të aprovuar
- nga Këshilli i Ministrave.

7. Grafikun e punimeve, të detajuar sipas zërave të punës, si dhe kohëzgjatja e punimeve.

Përbajtja e dokumentit të PDV dhe përcaktimet e shpjegimet për secilin dokument shoqërues të projektit përcaktohen më të detajuara në VKM 686 datë 22.11.2017 "Për miratimin e rregullores së Planifikimit të Territorit", i ndryshuar.

Projekti i Detajuar Vendor duhet të hartohet në bashkëpunim të ngushtë me specialistët e Bashkisë; duke përdorur fillimi të gjithë të dhënat paraprake që disponohen nga bashkia si edhe të konsultohet gjatë gjithë procesit me dokumentin e PPV-së. Gjithashtu duhet të merren në konsideratë të gjithë kufizimet legislative kombëtare dhe vendore.

Grupi i punës për hartimin e PDV-së, me nismë publike, ngrihet me vendim të kryetarit të njësisë vendore dhe duhet të përbajë të paktën:

- 2 arkitekt/planifikues
- 1 ekspert ligjor
- 1 ekspert mjedisi
- 1 ekspert vlerësim pasurish të palujatshme

Edhe në rastet kur PDV-ja hartohet me nismë private, procesi i përgjedhjes së ekspertëve, pjesë e grupit të punës, duhet të bëhet nëpërmjet konkurrimit të hapur dhe transparent, me qëllim përgjedhjen e konsulencës më të mirë. Në këtë rast grupi i punës duhet të përbëhet nga:

- 2 arkitektë/planifikues
- 1 ekspert ligjor
- 1 ekspert mjedisi
- 1 ekspert vlerësimi pasurish të palujatshme

Përcaktimet kryesore për termat e referencës për planet sektoriale

Dokumentat më të rëndësishëm ku duhet bazuar hartimi i Planit Vendor Sektorial janë: Plani Vendor dhe Plani Kombëtar Sektorial. Pikëprerja e këtyre dy instrumentave përbën pikën e nisjes së haritimit të planit vendor sektorial. Një element tjetër që duhet marrë në konsideratë është hartimi i buxhetit afatmesëm dhe afatgjate i Bashkisë në zbatim të këtij plani. Plani Vendor sektorial, teksa hartohet e zbatohet, duhet të ndjekë parimet e planifikimit si një proces pune përherë në vazhdimësi. Autoriteti përgjegjës, përbajtja e dokumentit të PVS-së, përbajtja e dokumentit të PVS-së, nisma për hartimin e PVS-së; hartimi i PVS-së, bashkërendimi i PVS-së, këshillimi dhe takimi publik në kuadër të PVS-së, botimi në regjistër i PVS-së, miratimi, hyrja në fuqi e PVS-së kryhen duke ndjekur si bazë procedurat e përcaktuara për PPV dhe PKS.

Me qëllim dhënien e zgjidhjeve afatgjata për të përmirësuar dhe eficentuar flukset e transportit privat dhe publik në bashkinë e Livojovës me qëllimin kryesor krijimin e

kushteve dhe të atraksione për turistët, është e nevojshme të hartohet **Plani sektorial i transportit, fokusuar në transportin rrugor**.

Ky plan duhet të synojë:

- Zgjidhjen e skemës së transportit në çdo stacion.
- Mundësimin e krijimit të disa shtigjesh bicikletash përgjatë Zonave të Mbrojtura nëpërmjet pedonaleve.
- Promovimin e lëvizjës së gjelbër dhe uljen e emetimeve të karbonit në ajër.
- Lidhje më eficentë të zonave periferike dhe malore të Bashkisë me shërbimet shëndetësore, arsimore dhe sociale përmes transportit publik.

Projekti që do të hartohen për Planet Sektoriale, është e nevojshme të përmbajë:

- Studimin e fizibilitetit (format A4)
  1. Të sqarohet gjendja aktuale e rrjetit infrastrukturor;
  2. Faktorët aktualë të cilët ndikojnë në zhvillimin e njësisë duke e nxitur apo penguar zhvillimin e saj, trafiku, pikat problematike, karakteristika teknike të rrugëve;
  3. Kapaciteti aktual i rrugëve;
  4. Përbledhje e materialeve nga vizita në terren dhe studimet e bëra më parë nëse ka;
  5. Në rast se Plani hartohet nga subjekt privat, çdo material që disponohet lidhur me projektin duhet të vendosen në dispozicion të hartuesit.
- Projekt Ideja (format A3, A2 ose çdo format i përshtatshëm në varësi të shkallës së vizatimit)
  1. Ndarja dhe kategorizimi i sipërfaqes;
  2. Rilevimi i zonës;
  3. Vizatimet përkatëse në një shkallë të lexueshme
  4. Përshkrim i detajuar i arsyeve dhe shkaqeve që përcaktojnë vëndodhjen dhe ndërhyrjen e propozuar
  5. Studim i detajuar i kthimit të kostos së investimit, percaktimi i tarifave të shërbimit
  6. Evidencimi i numrit të qytetarëve që përfitojnë nga investimi;
  7. Pritshmeritë dhe përfitimet nga projekti.
- Projekt Zbatimi (format A2, A1 ose çdo format i përshtatshëm në varësi të shkallës së vizatimit) Pas aprovimit të projekt-idesë nga Autoriteti Kontraktues dhe Përfituesi, vijohet me hartimin e projekt-zbatimit duke përfshirë të paktën:
  1. Planimetri e përgjithshme;
  2. Projekti për rrugët;
  3. Mbrojtja mbjedisore gjatë ndërtimit;
  4. Profile gjatësore dhe tërthore të rrugëve;Ndriçimi dhe vendosja e sinjalistikës;

Relacionin teknik me llogaritjet teknike dhe konstruktive për së cituar më sipër;

7. Specifikimet Teknike për zërat e punimeve që do të kryhen;
8. Preventivin e plotë vlerësues të veprës bazuar në manualin e preventivimit të aprovuar nga Këshilli i Ministrave.
9. Grafikun e punimeve, të detajuar sipas zërave të punës, si dhe kohëzgjatja e punimeve.

Përbajtja e dokumentit të Planit Sektorial dhe përcaktimet e shpjegimet për secilin dokument shoqëruesh të projektit përcaktohen më të detajuara në VKM 686 datë 22.11.2017 "Për miratimin e rregullores së Planifikimit të Territorit", i ndryshuar.

Plani duhet të hartohet në bashkëpunim të ngushtë me specialistët e Bashkisë; duke përdorur fillimisht të gjithë të dhënat paraprake që disponohen nga bashkia si edhe të konsultohet gjatë gjithë procesit me dokumentin e PPV-së. Gjithashtu duhet të merren në konsideratë të gjithë kufizimet legislative kombëtare dhe vendore. Projektuesi të bazohet në normat dhe standartet e Kodit Rrugor të Shqipërisë dhe Manuali I Projektimit të Rrugëve.

Bashkia nuk ka kapacitetet e nevojshme për hartimin e këtij Plani Sektorial prandaj është e nevojshme që të përzgjidhen ekspertët në disiplinat që gjykojen të nevojshme në mënyrë që të mbulohet i gjithë qëllimi i punës i përshkruar në këtë detyrë projektimit (terma reference) dhe të përgatiten kërkesat e paraqitura. Nisur nga kompleksiteti i punës për t'u realizuar, grupi i ekspertëve duhet të përfshijë minimalisht:

- Inxhinier Hidroteknik
- Inxhinier Gjeolog
- Inxhinier Topograf
- Inxhinier Ndërtimi
- Inxhinier Transporti
- Inxhinier Konstruktor
- Inxhinier Elektrik
- Inxhinier Mekanik
- Inxhinier Mjedisi
- Preventivues.
- Staf mbështetës përfshirë fushat e mësipërme

5 Kapacitetet institucionale

5.1 Vlerësimi i nevojave për personel të kualifikuar dhe logistikë

Reforma Administrative Territoriale e vitit 2015, solli krijimin e 61 bashkive me territorore disa here më të mëdha për tu menaxhuar dhe më komplekse. Bashkisë Libohovë ju shtuan nën administrim njësitë administrative: Libohovë, Qendër Libohovë dhe Zagorie. Plani i

Përgjithshëm Vendor i bashkisë Libohovë synon të integorojë të gjitha njësítë administrative përbërëse duke orientuar zhvillimin e bashkisë drejt ruajtjes së aseteve natyrore e kulturore dhe promovimit të turizmit dhe zhvillimit ekonomik të qëndrueshëm.

Në kuadër të reformës së decentralizimit, përgjegjësitë e qeverive vendore janë bërë gjithnjë e më të komplekse dhe të shumëlojshme. Me gjithë përpjektet e bëra nga bashkia për riorganizimin e stafit për tu përballur me sfidat e reja, sigurimi me efikasitet dhe përgjegjshmëri i shërbimeve cilësore publike në nivel vendor po përballet ende me sfida të konsiderueshme në aspektin e kapaciteteve të burimeve institucionale dhe njërzore.

Kapaciteti i kufizuar për të hartuar dhe zbatuar strategji të integruara të zhvillimit vendor dhe planeve të zhvillimit territorial, për hartimin e programit buxhetor afatmesëm vendor, aftësia për të trajtuar kompleksitetin rregullator dhe qëndrueshmërinë e strukturave të trajnimit kanë qenë e vazhdojnë të jenë disa nga sfidat kryesore përfunksionimin e administratës së qeverisjes vendore.

Table 8: Nr i punonjësve në Bashkinë Libohovë (Burimi: Bashkia Libohovë)

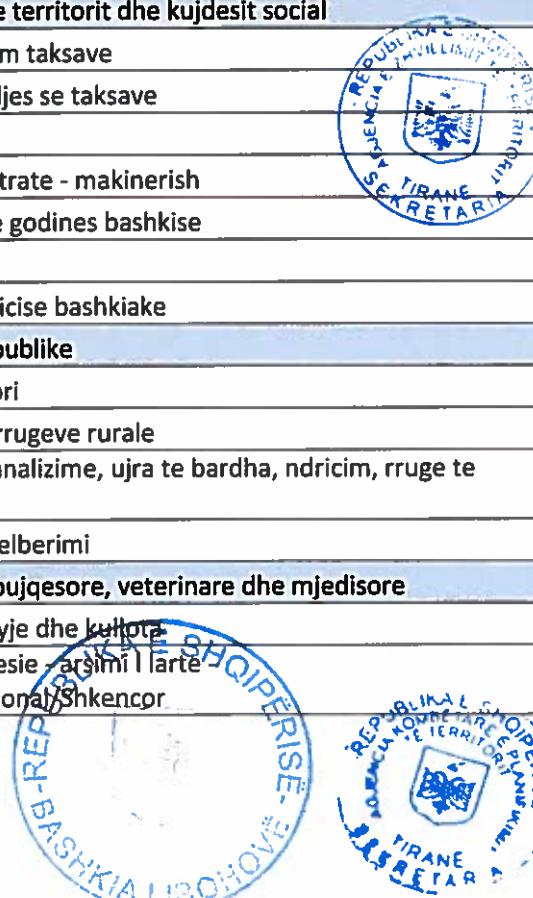
	BASHKIA LIBOHOVË	PUNONJËS
1	Administrata e Bashkisë Libohovë	77
2	Njësia Administrative Zagorie	2
3	Njësia Administrative Qender Libohove	1
FUNKSIONE TË TRANSFERUARA		
1	Sektori i Shërbimit të Mbrojtjes nga Zjarri dhe Shpëtimi	14
		GJITHSEJ 94

Në kuadër të zbatimit të Planit të Përgjithshëm Vendor të bashkisë Libohovë është i domosdoshëm angazhimi i një sërë sektorësh/departamentesh në vënien me sukses në praktikë të tij, duke qënë se planifikimi është një proces i vazhdueshëm. Në këtë kontekst, përfshirja e drejtpërdrejtë dhe marrja e përgjegjësive institucionale gjykohet tepër thelbësore veçanërisht për sektorët që përballen me zinxhirin e zbatueshmërisë së PPV-së.

Table 9: Organigrama e Bashkisë Libohove (Burimi: Bashkia Libohovë)

NR	EMERTIMI	PUNONJES
1	Kryetari	1
2	Nënkyetari i Bashkisë	2
3	Sekretari i Këshillit Bashkiak	1
4	Audit i Brendshëm - sherbim i jashtem	
5	Sektori i zhvillimit ekonomik dhe menaxhimit finansiar	
5.2	Shef i Sektorit te Zhvillimit Ekonomik dhe Menaxhimit Financiar	1
5.2	Specialiste te Sektorit te Zhvillimit Ekonomik dhe Menaxhimit Financiar	2

6	Sektori i Sherbimit Urban	
6.1	Shef i Sektorit te sherbimit Urban	1
6.2	Specialiste (kadastra)	1
6.3	Teknik Ndertimi	1
7	Sektori i Kultures Arsimit dhe Miregenies Sociale	
7.1	Shef sektori	1
7.2	Specialist	1
7.3	Specialist i ndihmes ekonomike	1
7.4	Mesues parashkollar	6
7.5	Sekretare e Gjimnazit	1
7.6	Mirembajtes te godinave arsimore	1
7.7	Punonjes sanitare arsimi baze dhe arsimi i mesem	2
8	Sektori Juridik dhe Integrimi Evropian, burimet njerezore, Tik - Arkiv - Protokoll	
8.1	Shef sektori	1
8.2	Specialist Jurist	1
8.3	Specilaist i burimeve njerezore	1
8.4	Specialist IT	1
8.5	Kordinator per te drejten e informimit	1
8.6	Specialist arkiv-protokoll	1
9	Njesia administrative Zagorie	
9.1	Administratori	1
9.2	Specialist arkiv - protokoll	1
10	Njesia administrative Qender Libohove	
10.1	Administratori	1
11	Sektori i inspektimit te territorit dhe kujdesit social	
11.1	Specialisti i tatim taksave	2
11.2	Nenpunes i vjeljes se taksave	1
11.3	Elektricist	1
11.4	Shofer administrate - makinerish	3
11.5	Mirembajtes te godines bashkise	1
11.6	Magazinieri	1
11.7	Inspektor i policise bashkiake	2
12	Sektori i sherbimeve publike	
12.1	Specialist sektori	1
12.2	Mirembajtes i rrugeve rurale	6
12.3	Mirembajtje kanalizime, ujra te bardha, ndricim, rruge te brendshme	7
12.4	Mirembajtje gjelberimi	6
13	Sektori i sherbimeve buqesore, veterinare dhe mjedisore	
13.1	Mirembajtes pyje dhe kultota	3
13.2	Specialist buqesie - arsimi i larte Master/Profesional Shkencor	4

	13.3	Mirembajtes kullim ujite	1
14	Sektori i sherbimit te mbrojtjes nga zjarri dhe shpetimi		
14.1	Shef sektori		1
14.2	Drejtues i shuarjes se zjarrit		1
14.3	Komandat sherbimi		4
14.4	Luftues, shpetues		4
14.5	Drejtues automjeti		4
15	Shtepia e te moshuarve		
15.1	Asistent social		1
15.2	Infermiere		1
15.3	Kujdestar		2
15.4	Guzhiner		1
15.5	Ndihmes Guzhinier		1
15.6	Pastruese		2
16	Gjendja civile		
16.1	Pergjegjese e gjendjes civile		1
	TOTALI		94

Kapacitetet logjistike dhe hapësirat

Përsa i përket gjendjes fizike dhe pajimit, në këtë institucion mbeten për t'u përmirësuar, veçanërisht pjesa e teknologisë dhe pajisjeve në dispozicion të stafeve teknike. Ndërtesa e bashkisë ka 19 zyra me sipërfaqe të përafërt me rreth 15 m^2 secila. Përgjithësisht të gjitha zyrat janë të pajisura me kompjutera por jo të gjithë kanë kapacitetin teknik të nevojshëm për të kryer detyrat, ku totali i punonjësve të administratës së bashkisë është 77 dhe secila zyrë ka përgjithësisht 4 punonjës. Gjithsej ka 18 printerë të shpërndarë në zyrat e bashkisë.

Vihet re një mungesë në hapësira magazinimi dhe arkivimi për materialet që disponon administrata, ku është e nevojshme rikonstruksioni i ambienteve për krijimin e standardeve të magazininit dhe arkivimit të materialeve grafike dhe dosjeve që disponon administrata. Gjatë viteve të fundit janë kryer rikonstruksione të pjesshme në zyra si dhe janë kryer ndërhyrje në veshjen dhe lyerjen e fasadës së ndërtësës, por është e nevojshme që të kryhet rikonstruksioni i plotë i ndërtësës dhe krijimi i një ambienti të përshtatshëm për kryerjen e mbledhjeve të stafit dhe ato të Këshillit Bashkiak.

Ndërkokë, përsa i përket njësive administrative nevojiten disa ndërhyrje në zgjerimin e mjediseve, në rregullimin dhe rikonceptimin e tyre për t'i bërë efikase e për t'u përshtatur me kërkesat e reja.

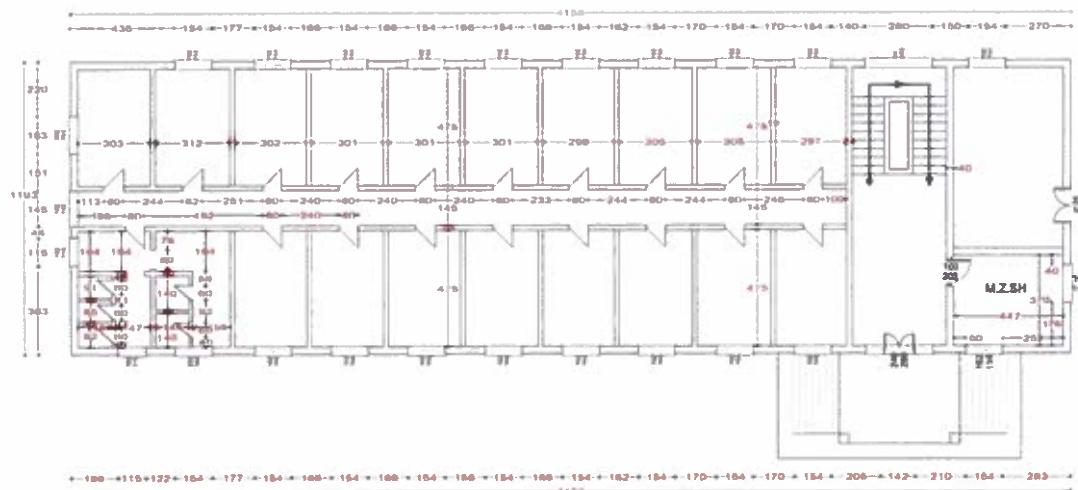

Figure 5: Planimetria e katit të parë (burimi: Bashkia Libohovë)

Më tej, lidhur me logistikën që pritet të mbështesë bashkinë e Libohovës në zbatimin e PPV-së dhe kontrollin e zhvillimit të mëtejshëm të territorit, vlen të theksohet se do të nevojitet një përmirësim i kushteve të punës dhe përforcim i kapacitetit logistik të Bashkisë me mjete transporti, të nevojshme për t'i bërë të gjitha territoret e reja, të përfshirë rishtaz nën këtë Bashki, të arritshme dhe menaxhueshme në kushte optimale.

Mangësitë kryesore të vëna re në drejtori kanë të bëjnë më vështirësi të hasura në përdorimin e RKPT-së, shqyrtimin e lejeve të zhvillimit nëpërmjet sistemit te e-lejeve online, mungesë të informacionit të dixhitalizuar të aseteve të bashkisë, etj.

Bazuar mbi mangësitë e mësipërme, gjykohet se, një sërë masash do të mund të kontribuojnë në rritjen e përformancës së Bashkisë Libohovë, sidomos në çështjet e territorit, administrimit dhe zhvillimit, masat më të rëndësishmet janë:

- gjatë hartimit të planit të përgjithshëm vendor është krijuar një bazë e mirë informacioni, të cilën, Bashkia duhet ta mirëmbajë, ta përdorë dhe ta plotësojë në mënyrë të vazhdueshme;
- të vazhdojë të plotësojë databazën e informacionit dhe inventarizimit të pyjeve, kullotave, tokave bujqësore dhe elementeve të tjera të klasifikueshëm që përfshihen në territorin e bashkisë;
- të plotësohet baza materiale e vetë bashkisë, si dhe e njësive administrative me pajisje e domosdoshme për mbarëvajtjen e procesit të punës si: PC, printer, ploter, skaner, programe të nevojshëm si Autocad, GIS, etj;
- organizimi i trajnimeve të vazduara dhe plotësuese të stafit të bashkisë në fushat më prioritare.

5.2 Rishikimi i nevojave të bashkisë për ristrukturim

Në analizën mbi gjendjen e kapaciteteve institucionale të bashkisë Libohovë dallohet mungesa e kapaciteteve të specializuara në disa raste, mungesa e përvojës institucionale në trajtimin e çeshtjeve të agroturizmit, mjedisit dhe menaxhimit të tokës, si dhe mungesa e kapaciteteve të specializuara në hartimin e planeve sektoriale të menaxhimit të zonave të mbrojtura e mbetjeve urbane, si dhe të planeve të detajuara vendore.

Ristrukturimet që propozohen lidhen me:

- Shtimin dhe ristrukturimin e Sektorit të Planifikimit dhe Zhvillimit të Territorit (aktualisht Sektori i Shërbimit Urban), pasi mungan hierarkia e shpërndarjes së detyrave dhe delegimit të funksioneve si dhënia e lejeve të ndërtimit, monitorimi i tyre, hartimi i PDV-ve, hartimi i detyrave të projektimit për projekte që kanë impakt në zhvillimin e territorit, prokurimi i projekteve të rëndësishme në palët e treta.
- Ristrukturimin e sektorëve të tjera zinxhir që lidhen me zhvillimin e territorit si: Sektori i Zhvillimit Ekonomik dhe Menaxhimit Financiar dhe Sektori Juridik, Integrimi Evropian dhe Burimet Njerëzore.
- Gjithashtu sugjerohet forcimi i sektorëve bazë që ndjekin zhvillimin e bujqësisë, blegtorisë, turizmit dhe hartimin e projekteve.
- Në përgjithësi nevojitet rritja e kapaciteteve të burimeve njerëzore, duke aftësuar stafin aktual për detyrat dhe kompetencat e tyre, si dhe shtimin e disa sektorëve me specialist të tjera të kualifikuar.

Zbatimi i Planit të Përgjithshëm Vendor kërkon burime njerëzore, të cilat Bashkia Libohovë nuk i ka të plotësuara. Domosdoshmëria e ofrimit të shërbimeve dhe aplikimeve online nga Bashkia, si dhe funksionimi i Sektorit të Shërbimit Urban me ekspertë GIS dhe me shërbime të lidhura me Regjistrin Kombëtar të Planifikimit të Territorit, nxjerrin në pah nevojën për një sërë ekspertësh të të gjitha fushave që lidhen me nevojat e ardhshme të bashkisë për të rekrutuar punonjës të rinj në strukturën e saj si: arkitektë, konstruktorë, urbanistë, ekspert GIS (për të integruar në sistem gjeoreferencimi dhenien e lejeve), inxhinierë ndërtimi, inxhinierë hidroteknikë, inxhinierë elektrikë, inxhinierë mjedis, inxhinierë transporti, agronomë dhe topografë.

5.2.1 Ristrukturimi i Sektorit të Shërbimit Urban

Sektori i Shërbimit Urban kontrollon drejtpërdrejt zbatimin e PPV-së për bashkinë Libohovë dhe shërben si koordinuese edhe për sektorët e tjera. Drejtoria është përgjegjëse për hartimin/ detajimin e PDV-ve sipas rastit dhe monitorimin e zbatimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, përgatit raportin përfundimtar të monitorimit në lidhje me ecurinë e investimeve, koordinon dhe monitoron mbarëvajtjen e zbatimit të investimeve në fushën mjedisore, si dhe mirëmban dhe përmirëson të dhënat gjeohapësinore dhe statistikore.

Aktualisht, Sektori i Shërbimit Urban përbëhet nga 3 punonjës, nga të cilët: 1 inxhinier hidroteknik, 1 topograf dhe 1 teknik ndërtimi. Ka mungesa në disa kategori specialistësh dhe

kjo mund të reflektohet në probleme gjatë zbatimit të planit dhe projekteve të tij, veçanërisht në njësi ku ka zona të ndjeshme me vlera historike e natyrore dhe nën presion zhvillimi. Për këtë arsyre rekomandohet kthimi i këtij Sektori në Drejtori të Planifikimit dhe Zhvillimi të Territorit dhe ndarja e kësaj drejtori në sektorë sipas profilit:

Sektori i Planifikimit dhe Projektit – ky sektor do të jëtë përgjegjës për monitorimin e zbatimit të Planit të Përgjithshëm Vendor, do të hartojë e monitorojë PDV-të si dhe do të përgatisë detyrat e projektimit për studimet apo projektet që bashkia do të prokurojë në palë të treta. Përgjegjeësitë e këtij sektori lidhen edhe me projektet në shkallë urbane për përmirësimin e hapësirave publike, si dhe garantimin e përputhshmërisë teknike të projekteve në fushën e planifikimit hapësinor.

Sektori i Zhvillimit të Territorit – ose sektori që do të përgjigjet për lejet e zhvillimit/ ndërtimit, do të ketë funksion primar shqyrtimin e aplikimeve dhe ndjekjen e zbatimit të tyre.

Sektori GIS dhe Kadastra – qëllimi i këtij sektori është azhornimi i databazës GIS me lejet e dhëna nga sektori i lejeve dhe hedhja e PDV-ve nga sektori i planifikimit, duke përqëndruar kështu të gjitha të dhënat në një sistem të vetem. Si dhe përditësimin e projekteve me impakt në territor. Ky sektor do të lidhet ngushtë me kadastrën, duke gjeneruar Gen-plane të azhornuar me sistemin rrugor sipas PPV-së dhe duke koordinuar më mirë punën mes sektorëve që lidhen me zhvillimin e territorit.

Nga struktura e mësipërme e propozuar, rezulton se janë të nevojshëm minimumi 10 punonjës të nevojshëm në "Drejtorinë e Planifikimit dhe Zhvillimit të Territorit", 1 Drejtor dhe 3 punonjës për secilin Sektor (Shef Sektori + 2 specialistë). Rritja e stafit mund të kryhet në disa etapa, pasi ka kosto për buxhetin e bashkisë shtimi i 7 vendeve të reja të punës, për këtë arsyre sugjerohet ristrukturimi sipas etapave, ku mund të realizohet duke zgjeruar fillimisht sektorin me 3 punonjës të rindërtuar, përfundimisht me 2-3 vitet e para. Ku këta 3 punonjës të shtuar do duhet të kenë këto profile:

- 1 specialist arkitekt ose urbanist
- 1 specialist GIS (mirëmbajtje të dhënat gjeohapësinore)
- 1 inxhinier transporti

Efekti finansiar për punësimin e 3 specialistëve vlerësohet me 1.008.000 lekë/vit, duke supozuar një pagë minimale mujore prej 28.000 lekë/ muaj për pozicionin e specialistit. Profilet e ekspertëve të cilët duhet të punësohen në vazhdim pranë këtyre sektorëve do duhet të janë: arkitekt, konstruktor/ inxhinier ndërtimi, urbanist, ekspert GIS, inxhinierë hidroteknik, inxhinierë elektrik, inxhinierë mjedis, inxhinierë transporti, agronom dhe topograf.

Në rast se bashkia do ta ketë të pamundur punësimin e specialistëve të rindërtuar, nënkontraktimi i palëve të treta për disa nga projektet të cilat nuk mund të mbulohen nga stafi aktual i bashkisë. Bashkia mund të delegojë një pjesë të funksioneve të veta drejt të tretëve, të cilët nëpërmjet procesit të prokurimit ose tenderimit garantojnë realizimin e

detyrës. Vëmendje duhet pasur në llogaritjen e kostove në delegimine funksioneve, si kostot e bashkisë në përgatitjen e kontratës dhe monitorimin e zbatimit të saj.

5.3 Zhvillimi i kapaciteteve dhe marrëveshjet e zbatimit

Gjatë procesit të punës për hartimin e Plani të Përgjithshëm Vendor, analiza e kujdeshme e kryer mbi aspektet institucionale të bashkisë Libohovë nxori në pah një sërë çështjesh kryesish të lidhura me mangësi në aspektin e kapaciteteve institucionale. Prandaj, një sërë sugjerimesh dhe rekomandimesh, të hartuar dhe renditur në vijim, prekin ngritjen/përmirësimin e kapaciteteve institucionale të domosdoshme për veprim në departamentin e propozuar, si dhe do të kontribuojnë në rritjen e performancës së bashkisë Libohovë sidomos në çështjet e territorit, administrimit dhe zhvillimit të tij.

Përmirësimi i kapaciteteve institucionale arrihet duke përmirësuar proceset e punës, rritur eficencën dhe kapacite e burimeve njerëzore. Është shumë e rendësishme të rritet përdorimi i teknologjisë dhe ofrimit të shërbimeve të dixhitalizuara, duke shmangur kështu gabime dhe vonesa, si dhe duke shkurtuar shpenzimet operative të bashkisë. Rritja dhe aftësimi i kapaciteteve njerëzore është gjithashtu një komponent shumë i rëndësishëm në përmirësimin e performancës së bashkisë në ofrimin e shërbimeve ndaj banorëve të saj. Evidentimi nga Sektori i Burimeve Njerëzore për mungesat dhe paketen e trajnimeve të nevojshme për stafin e bashkisë është hapi i parë në rritjen e performancës.

Sipas Strategisë Kombëtare Ndërsektoriale për Decentralizimin dhe Qeverisjen Vendore 2014- 2020, fuqizimi i administratës vendore është një objektiv kryesor në suksesin e një sërë reformave si ajo territoriale, ajo e decentralizimit të administratës publike në nivel vendor etj. veçanërisht një sfidë e madhe është ajo e zbatimit të planeve të përgjithshme vendore. Performanca e kërkuar dhe kapaciteti i nevojshëm i administratës vendore do të arrihen përmes promovimit të të mësuarit të vazhdueshëm dhe trajnimeve afatshkurtër dhe afatgjatë. Trajnimet e vazhduara dhe plotësuese të stafit të Bashkisë duhet të organizohen në fushat më prioritare si në:

- Planifikim dhe menaxhim territori;
  - Hartim politikash zhvillimi
  - Përdorimi i instrumentave të drejtimit të zhvillimit
  - Përdorim i GIS dhe RKPT-së
  - Menaxhim projektesh
  - Rregulla të përdorimit të tokës
- Trajtim i çështjeve sociale (duke përfshirë konfliktin mbi pronën, etj.)
- Zhvillim rural dhe menaxhimin e pasurive natyrore;
- Menaxhim të pasurive ujore (lumenj, rezervuarë etj.)
- Turizëm dhe guida turistike;
- Menaxhim i rreziqeve natyrore;
- Transport (publik) dhe lëvizshmëri e butë

Kostot e trajnimeve të mësipërme ndahen në këto komponente: kosto e ditëve të punës për punonjësit që trajnohen në qendra të specializua/ ditë trajnimi si dhe kostot e dietave për ditët e trajnimeve nëse zhvillohen në qytete të tjera. Kostot e trajnimit të punonjësve duhet të jetë më e vogël së përfitimet që sjellin keto trajnime, duke synuar zhvillimin e projekteve dhe rritjen e investimeve publike, në mënyrë që te ulen shpenzimet administrative të përgjithme të bashkisë.

Marrëveshjet e ngritura në kuadër të zbatimit të PPV-ve mund të kenë si fokus disa çeshtje të ndryshme si:

- Marrëveshje për zbatim projektesh të përbashkëta.
- Marrëveshje për monitorimin e situatës ekzistuese dhe plotësimin e databazës së të dhënave.
- Marrëveshje për hartimin e planeve sektoriale vendore.
- Marrëveshje për menaxhimin e hapësirave publike.
- Ndërgjegjësimin e publikut.
- Ngritjen e kapaciteteve vendore.
- Monitorim të situatës mjedisore.

Pasurimi i organikave me specialistë të kualifikuar dhe hapja e Departamentit të Projekteve të Huaja (PIU - Project Implementation Unit), që minimalisht duhet të përbëhet nga 1 specialist për agroturizëm dhe 1 ekspert për projektet ndërkufitar IPA me kualifikim të nevojshëm në hartimin dhe menaxhimin e projekteve do të shërbejë edhe në ngritjen e strukturave dhe kapaciteteve vendore për zbatimin e PPV-së.

Table 10: Modulet e trajnimit

Module trajnimi	Përmesat	Kosto e trajnimit	Fazat e Zbatimit			Institucionet përgjegjëse	Burimet / Ekspertët	Përfituesit
			I	II	III			
Promovimi dhe vodosja e Brand-it për produktet lokale	-	15.000				Bashkia Libohovë	Eksperëtë marketingu dhe vecanërisht eksperëtë të manaxhimit të markave/brandeve	1- Specialistët e bashkisë dhe të njësive administrative; dhe 2- Fermerët kultivues të produkteve
Promovimi i aktiviteteve të reja për turizmin aktiv natyror (eksplorim shpellash, ngjitje etj)	-	8.740				Ajenzia Kombetare e Turizmit	Eksperëtë të shërbimeve turistike dhe të promocion-marketingut të tyre.	1- Specialistët mjedisorë e të turizmit të bashkisë e të njësive administrative; 2- Udhërrëfyesit vendas

Promovimi i bashkëpunimit me bashkinë e Gjirokastës	Vjetore	10.000		Bashkia Libohovë / Bashkia Gjirokaster	Ekspertë të burimeve njerëzore dhe specialistë	Specialistët e departamenteve simotra nëpërmjet shkëmbimit të eksperiençave (ekonomi, turizëm)
Promovimi i prodhimit vendas në bizneset e turizmit	-	2.740		Bashkia Libohovë / Agjensia Kombëtare e Turizmit	Ekspertë të shërbimeve turistike, të manaxhimit të produkteve ushqimore, të shërbimeve mikpritëse.	Bizneset e vogla dhe ato familjare të turizmit, hotelerisë, të shërbimeve mikpritëse dhe fermerët
Promovimi i ndërmarrjes në sektorin e agroturizmit (30 start-up)	30 fermerë	15.000		Bashkia Libohovë	Ekspertë biznesi, ekspertë të shërbimeve turistike	30 fermerë për t'u kthyer në sipërmarrës të turizmit
Iniciativa dhe programe për nxitjen e riciklimit dhe ndërgjegjësimit mjedisor	min 2 herë në vit	10.000		Bashkia Libohovë	Ekspertë mjedisorë dhe ekspertë riciklimi	1- Komuniteti rrit ndërgjegjësimin ndaj cështjeve të ruajtjes së mjedisit. 2 - Specialistët e mjedisit në bashki dhe në njësi administrative
Përmirësimi i kapaciteteve të bashkisë në zhvillimin e projekteve dhe tërheqjen e fondeve		40.000		Bashkia Libohovë	Ekspertë për aplikim në projektet IPA, Cross Border.	Specialistët e departamentit të projekteve të huaja (PIU)
Përmirësimi i kapaciteteve për zbatimin e planit dhe aplikimin e PDV		20.000		Bashkia Libohovë / AKPT	Ekspertë të urbanistikës e planifikimit, të infrastrukturës dhe ekspertë GIS	Specialistët e Drejtorisë së Planifikimit dhe Zhvillimit të Territorit në bashki
Aplikimi i instrumente tatimore dhe taksave mbi tokën	1 herë në vit	20.000		Bashkia Libohovë / AKPT	Ekspertë tatimore, ekspertë të urbanistikës e planifikimit dhe ekspertë ligjorë	Kalimi ne Keshillin bashkiak i të paktën dy instrumentave tatimore per menaxhimin e taksave te prones dhe turizmit dhe trajnimi i stafit 1 herë në vit.

6 Konsultime me palët e interesuara

6.1 Dëgjesë publike për Planin e Zhvillimit dhe Rregulloren e Planit

Bashkia Libohove më datë 11.04.2019 në orën 12:00, në ambientet e Vatrës së Kulturës në qytet realizoi dëgjesën e tretë publike, ku u prezantuan dokumentet e Fazës 3 "Plani i Zhvillimit Territorial", për të cilin ju informojmë si më poshtë vijon:

Stafi i Bashkisë prezantë në dëgjesë:

Luiza Mandi – Kryetar Bashkie;

Foto Mangllara– Drejtor i Përgjithshëm i Planifikimit dhe Kontrollit të Zhvillimit të Territorit;

Anisa Ibrahimini- N/Kryetare Bashkie;

Ilia Kuro -N/Kryetare Bashkie;

Përfaqësues nga studio "DEA Studio":

Ervin Taçi – Drejtues Projekti;

Suzana Gjokutaj- Kordinatore projekt;

Erion Çobani-Ekspert

Pjesëmarrës të tjera në dëgjesë ishin: Saimir Zeneli, Ervin Rustemi, Bajram Abdi, Vjollca Idrizi, Matilda Bishga, Xhoana Bano, Ervin Beqari, Stavri Konomi, Dervish Caushi, Eduart Tasimi, Aldi Simoni, Merzo Çano, Indrit Sinani, Agush Hide, Petrit Ruli, Asim Banusho, Violeta Cako, Arjon Çano, Bexhet Cobani, administratorë të njësive administrative, fermerë, përfaqësues biznesesh, ekspertë të fushave të ndryshme, etj.

Rreth takimit:

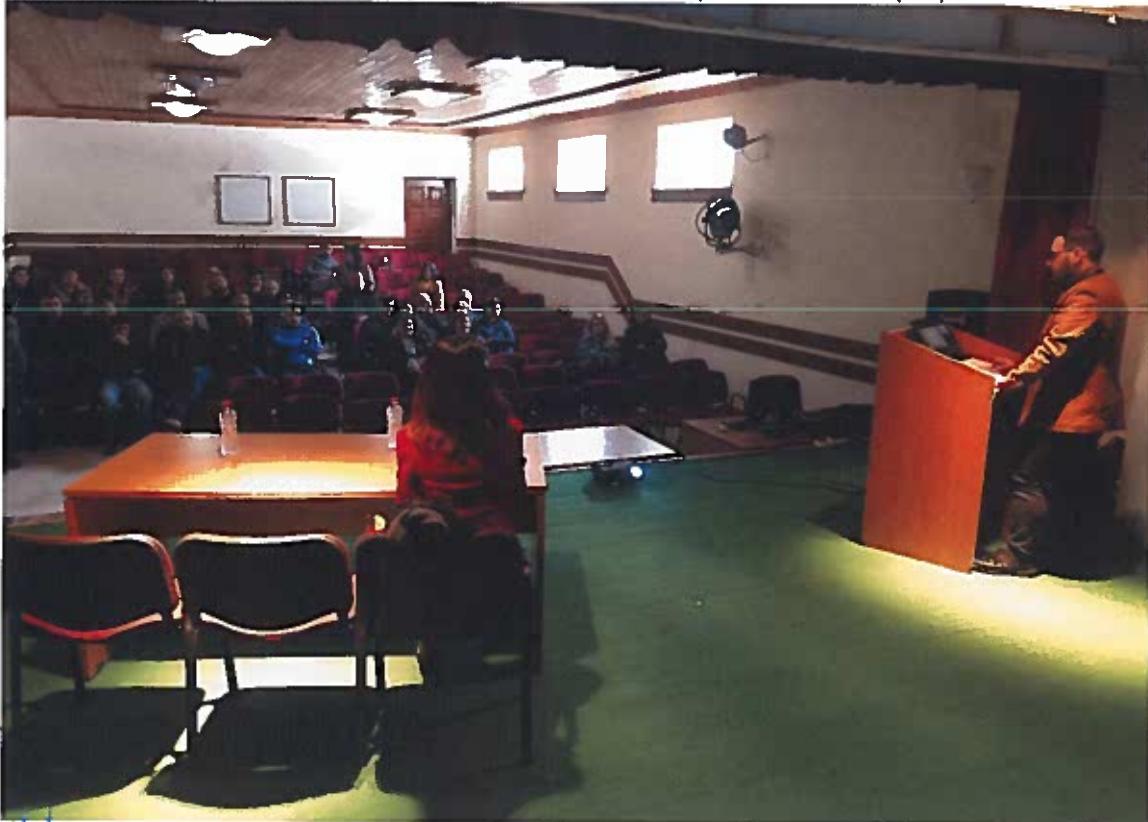
Takimi filloi me prezantimin e fazës 3 të hartimit të planeve të përgjithshme vendore për Bashkinë Libohovë, e cila është përbledhur në pikat si më poshtë:

- Përbledhje e problematikave të evidentuara në këtë bashki, si pengesë kryesore për zhvillimin ekonomik të saj;
- Përbledhje e potencialeve të mundshme për zhvillimin ekonomiko – social të territorit të kësaj bashkie.
- Plani i zhvillimit
- Vizioni
- Evidentimi i poleve të zhvikllimit:
- Polet ekonomike (qëndra të zhvillimit industrial, pika grumbullimi të produkteve bujqësore, blektorale apo bimëve medicinale)
- Pole të zhvillimit agro-turistik me drejtim bujqesine
- Pole të zhvillimit të agro-turizmit me drejtim blegtorine
- Pole të zhvillimit te eko-turizmit
- Strategjia territorial
- Evidentimi i zonave me rëndësi kombëtare
- Ruajtja e tokës bujqësore
- Ruajtja e tipologjisë së zhvillimit për banesat, nëpërmjet mbushjes dhe konsolidimit urban

- Kthimi i tokës bujqësore në truall për ato toka ku janë ndertuar banesa.

Në vijim të prezantimit u hap diskutimi me publikun, ku u shprehën mendime, në lidhje me prezantimin e Planit të Zhvillimit për Planin e Pergjithshem Vendor të Bashkisë Libohovë. Qytetarët vlerësuan punën e bërë nga konsulenti gjatë gjithe këtij procesi dhe u shprehën besim plotë që ky dokument do t'ju bëj të mundur ruajtjen e pasurive të shumta natyrore dhe kulturore, siguri në dhe qasjen e duhur dret investimeve, ruajtjen e tokës bujqësore por duke percatuar qartë dhe zonat për ndertim në bazë të parametrave të propozuar.

6.2 Raporti i Forumit për Bashkërendimin e Planifikimit në nivel Vendor

Agjencia Kombëtare e Planifikimit të Territorit më datë 04.04.2019 (ditën e enjte), në orën 12:30, realizoi takimin e FBPV ku u diskutua mbi: Planin e Zhvillimit dhe Rregullore lokale të bashkive: Libohovë, Delvinë, Finiq. Hapjen e takimit e bëri Drejtoresha e Planifikimit Vendor të AKPT-së, Znj. Fiona Mali duke theksuar shkurtimisht rëndësinë dhe arsyet e organizimit të Forumit për Bashkërendimin e Planifikimit në Nivel Vendor. Më pas u vijua me prezantimin e studios konsulente për bashkitë e Lot 5 – Libohovë, Delvinë dhe Finiq.

Prezantimi i Fazës së Planit të Zhvillimit dhe Rregullores Lokale u bë nga Znj. Suzana Gjokaçaj, menaxhere e projektit nga kompania konsulente. Diskutimi i kryer u zhvillua në mënyrë përgjithshme për të gjithë bashkitë duke u përqëndruar në pikat si më poshtë:

AKZM

Parimiqt Z. Sulejman Xhepa, përfaqësues i AKZM-së u shpreh në dakordësi për zhvillimet e propozuara nga kompania konsulente për zhvillimin e Zonave të Mbrojtura të ndodhura në territoret e të tre bashkive gjithmonë në drejtim të ekoturizmit.

Për bashkinë e Libohovës, Z. Xhepa u shpreh se Parku Natyror i Zagorisë, si park natyror i Kategorisë IV, lejon:

- Është në proces hartimi i Planit të Menaxhimit për Parkun, por kufijtë e Zonës Bërthamë dhe ai tradicional mund të mbahen kufijtë e shpallur me VKM;
- Zhvillimin e ekoturizmit në zonimin tradicional të tij;
- Mund të vijnë nga ana e bashkisë Libohovë dhe nga kompania konsulente propozime për shpallje të reja të monumenteve të Natyrës apo zona të mbrojtura, të argumentuara për vlerat e tyre specifike.

Në territorin e bashkisë Delvinë, ndodhet Rezervati Natyror i Menaxhuar "Rrëzoma", kategoria IV, për të cilin z. Xhepa u shpreh se mund të jetë me vlerë edhe një propozim për zgjerim të kufijve të tij apo propozim për futje në Rrjetin e Zonave të Mbrojtura edhe për Pyllin e Gështenjave.

Lidhur me Monumentin Natyror "Syri i Kaltër", në bashkinë e Finiqit, u shpreh se:

- Zona e Monumentit të Natyrës mund të qëndrojë si Zonë Bërthamë dhe të propozohet shpallja e Parkut Natyror për zonën përreth, nga ana e bashkisë. Zgjerimi i kësaj zone shikohet me vlerë edhe për bashkinë, pasi në rast se aty do të lejohen zhvillimi i aktiviteteve ekoturistike mund të jetë fitimprurëse nga ana ekonomike.
- E gjithë hapësira e propozuar mund të jetë një njësi strukturore më vete, në të cilën duke respektuar kufizimet ligjore për Zonat e Mbrojtura, mudn të vendoset si përdorim i lejuar toke, aktivitetet si Argëtim apo Shërbime.
- Mund të propozohen edhe krijimi i Shtigjeve miqësore ndaj Natyrës, brenda zonës së Parkut.

Si komente të përgjithshme, z. Sulejman u shpreh se në çdo rast:

- Duhet të respektohet distanca 200m si zonë buferike përreth Monumenteve të Natyrës;
- Qëndrojnë gjithmonë të hapur ndaj diskutimeve dhe konsultimeve për përdorimet e lejuara të tokës për njësitë strukturore brenda Zonave të Mbrojtura.

ARRSH

Përfaqësuesja e Autoritetit Rrugor Shqiptar u shpreh se një nga projektet i cili është aktualisht në proces zbatimi nga ARRSH, i cili prek territorin e bashkisë Delvinë, është aksi rruge Delvinë-Kardhiq. Projekte të tillë të cilat propozojnë zgjerime të trasesë ekzistuese apo akse të reja rruge, janë gjithmonë projekte komplekse pasi kërkojnë shpronësimë dhe futen në lojë shumë aktorë. Për këtë arsyre zbatimi i tyre mund të kërkojë një kohë të caktuar.

AKPT

Znj. Fiona Mali, ngriti pyetjen nëse është e nevojshme që në territorin e bashkisë Delvinë të jenë të propozuara 2 struktura të ndryshme për Tregun Bujqësor dhe për Qendrën e Grumbullimit të produkteve bujqësore, apo mund të inkorporohen në ambient të vetëm.

Nga kompania konsulente u shprehën se tregu ka përmasa të vogla dhe do i shërbejë kryesisht qytetit të Delvinës, në mungesë të një tregu aktual me cilësi të mirë. Pozicionimi i tij në fshatin Stjar është shumë strategjik pasi ka një distancë shumë të vogël me qytetin, mund të shikohet si një pjesë periferike e tij dhe gjithashtu është afër prodhimeve bujqësore. Përsa i përket qendrës së grumbullimit të produkteve bujqësore, ajo do i shërbejë të gjithë territorit të bashkisë, por edhe bashkive kufitare, prandaj ka nevojë për një hapësirë më të madhe.

Gjithashtu nga Znj. Mali u përmend edhe fusha e zhvillimit të Agroturizmit dhe Ekoturizmit, i cili duhet të përfshihet në dokumentin e Rregullores së Planit, si një Nen i veçantë, duke u synuar gjithmonë një lejim i këtyre aktivitetave atje ku do të lindë nevoja në të ardhmen dhe jo duke u kufizuar në përcaktimin që në këtë fazë të një vendndodhjeje specifike.

